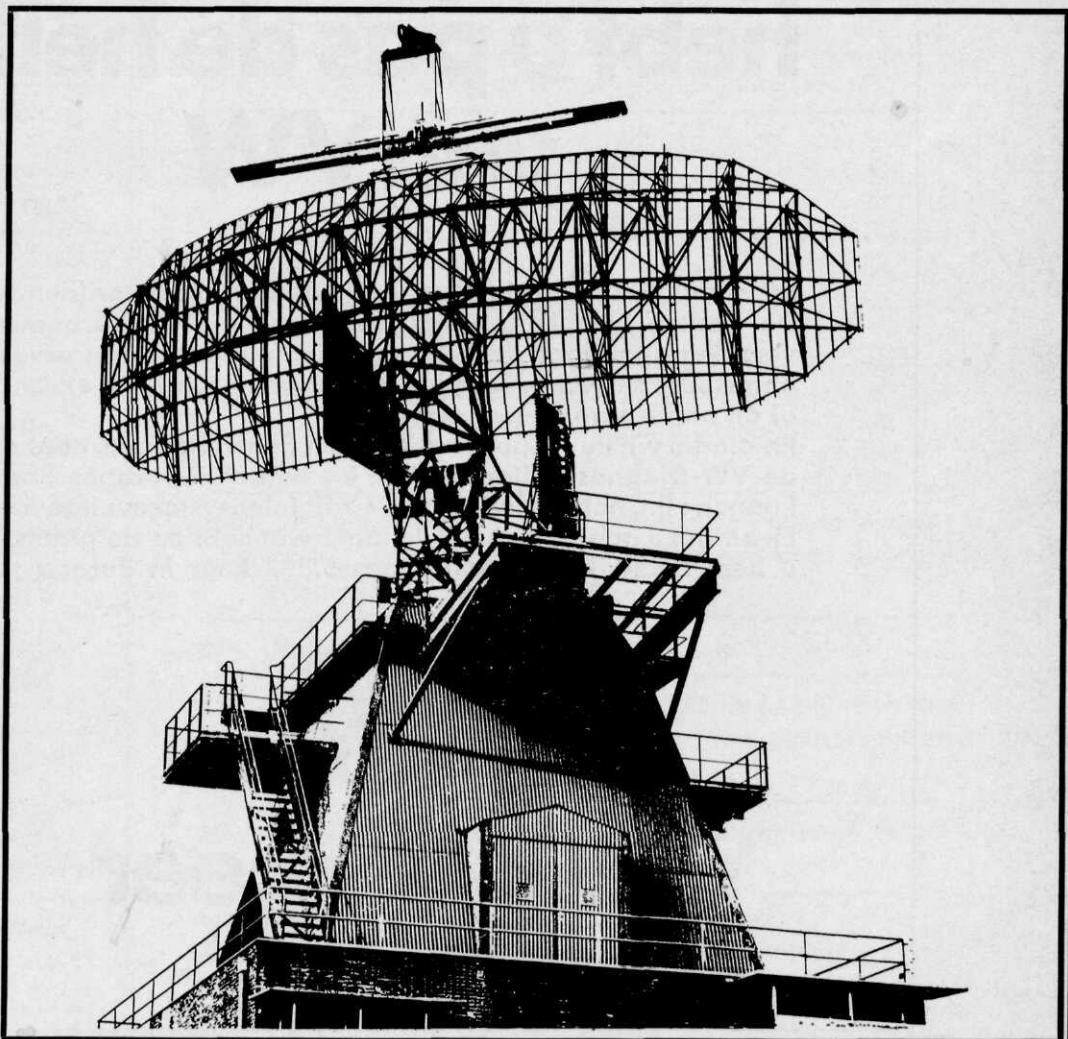

KON. MIL. ACADEMIE
BIBLIOTHEEK
Kasteelplein 10
BREDA

militaire spectator

WAARIN OPGENOMEN
DE OFFICIËLE
MEDEDELINGEN VAN
DE KONINKLIJKE
LANDMACHT EN DE
KONINKLIJKE
LUCHTMACHT

Luchtverdediging in de jaren '70 — de nieuwe 3D-radar (Medium Power Radar) van het CRC/SOC geeft automatisch hoogte, afstand en positie van doelen tot ver buiten onze grenzen

(zie het artikel op blz. 251)

militaire spectator

MAANDBLAD

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

UITGAVE:

Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap

HOOFDREDACTEUR:

F. Touber
Brigade-Generaal der Infanterie

ADJ.-HOOFDREDACTEUR:

M. W. A. Weers
Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

REDACTEUREN:

R. A. Hengsdijk
Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

G. A. Numan
Luitenant-Kolonel der Fuseliers

F. Schouten
Kolonel der Infanterie

ir. T. A. van Zanten
Generaal-Majoor van de Technische Staf

CORRESPONDENTIE:

Adm. Militaire Spectator,
p/a Bureau Voorlichting MvD,
Spui 32, Den Haag.
Tel.: (070) 72 14 64

ABONNEMENTEN:

f 20,— per jaar
buitenland f 25,— per jaar
losse nummers f 2,50

ADVERTENTIES

Kagerdreef 116. Sassenheim
Tel.: (02522) 1 29 31

Contractprijzen op aanvraag

NADRUK VERBODEN

inhoud

- 248 Officiële mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht
-
- 249 De toekomst van de Koninklijke Luchtmacht
-
- 251 De taak van de luchtverdediging in de jaren '70 — Geleide wapens, door J. van Leeuwen, Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht
-
- 256 „Résistance militaire” en „résistance civile” — Een Franse visie, door A. C. de Jonge, Luitenant-Kolonel der Infanterie
-
- 261 Herziening van het onderwijs aan de Hogere Krijgsschool, door M. G. Woerlee, Luitenant-Kolonel der Infanterie (II, slot van blz. 206)
-
- 269 De geheime diplomatie voorkwam de Tweede Wereldoorlog niet, door D. Stevens, Kapitein voor Speciale Diensten der Artillerie
-
- 274 Rusland als maritieme natie, door J. R. Evenhuis
-
- 277 Crisisbeheersing en een Westeuropese defensie-integratie, door H. A. Baaij, Majoor van de Koninklijke Luchtmacht
-
- 280 Peacekeeping operations, by Michael Harbottle, Brigadier UK Army, retired
-
- 286 Meningen van anderen
-
- 287 Antwoord op meningen van anderen
-
- 288 Uit de vakpers

OFFICIELE MEDEDELINGEN

KONINKLIJKE LANDMACHT - KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

LaO 72005(55.1/9j)/LuO 72505(55.1/9j). Wijziging boekwerk Regelingen inkomsten militairen Koninklijke Landmacht en Koninklijke Luchtmacht.

LaO 72006(86/11). Regeling berichtenverkeer, niet van toepassing in geval van oorlog.

LaO 61088(23.21/9)/LuO 61579(23.21/6). Het Curatorium en de Raad van Gouverneur en Assessoren van de Koninklijke Militaire Academie (herdruk).

LaO 63058(51.15/68). Regeling verlof, bewegingsvrijheid en vervoer voor rijksrekening voor militairen, die hun dienst verrichten in de Duitse Bonds-

republiek (West-Duitsland) en behoren tot de aldaar permanent gelegerde brigade of de onder bevel van de commandant van die brigade gestelde eenheden (herdruk).

LaO 70023(55.5/74)/LuO 70515(55.5/71). Toepassing Ziekenfondswet (militairen) (herdruk).

Lumed 520-67(23.1/56). Instelling raad van advies voor de luchtmacht stafschool (herdruk).

Lamed 009-72(55.3/147)/Lumed 512-72(55.3/145). Ruitersportdagen op 9 en 10 juni 1972.

Lamed 010-72(02/33)/Lumed 513-72(02/33). Aanwijzing tot straffen bevoegde commandanten.

Lamed 011-72(03/9)/Lumed 514-72(03/9). Brandverzekering van messes en koffiekamers.

Lamed 012-72(44/9)/Lumed 515-72(44/9). Herijk van maten en gewichten enz.

De aandacht wordt erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg de „Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit **schriftelijk** kenbaar dienen te maken bij het Ministerie van Defensie, Afdeling CPD, Bagijnestraat 36, Den Haag.

Mededelingen van het Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht

3e Opgave van wijzigingen op VS 9-513 (Pistool M46 Browning FN, 9 millimeter H.P.). Door deze wijziging wordt de schietopleiding met het pistool M46 aangepast aan de huidige opleidingsgang.

VS 17-227/1. Handboek Schutter/lader Centurion. Door het verschijnen van dit nieuwe voorschrift is VS 2-1350/B2 komen te vervallen. Het doel van dit voorschrift is: te dienen als leidraad bij de wapen-

schiettechniek en het kan als zodanig door de tankbemanning worden gehanteerd.

Wijzigingen op VS 2-1104 (Indelingsadviezen, bekwaamheidseisen en opleidingsgangen).

Deel 1. Functiecode. 12e, 13e, 14e, en 15e opgave van wijzigingen.

Deel 4A. Korporaals/soldaten, vakgebied A t/m G. 9e opgave van wijzigingen.

Deel 4B. Korporaals/soldaten, vakgebied H t/m Z. 10e opgave van wijzigingen.

Bovenstaande wijzigingen zijn o.m. noodzakelijk gebleken door de herstructurering in de diverse opleidingscentra, centralisatie van de rijoplei-

ding onder het ROC en de herziening van de opleidingsduur, waardoor verlenging c.q. verkorting daarvoor heeft plaatsgevonden.

4e Opgave van wijzigingen op VS 2-1120/4 (Velddienst, deel 4, inlichtingen). Deze opgave bevat een vernieuwd model patrouillerapport, in gebruik bij de NAVO-landstrijdkrachten als standaardformulier voor het opmaken van patrouillerapporten.

1e Opgave van wijzigingen op VS 17-412/3 (Tankschietoefeningen AMX-13 met kanon 105 mm). Deze opgave betreft een aanvulling voor pelotonsgevechtsschietoefening jongste en oudste peloton antitankbatterij (LTK-ART).

De toekomst van de Koninklijke Luchtmacht

* * Kort voor de publikatie van het rapport * over „De toekomst van de Nederlandse defensie” door de commissie van civiele en militaire deskundigen (de zg. „Commissie Van Rijckevorsel”) had het Algemeen Dagblad een kop, waaruit men kon lezen dat de Nederlandse Luchtmacht diende te verdwijnen. Al eerder was in sommige publikaties de indruk gewekt als zou de rol van de luchtmacht tegenwoordig, als gevolg van de strategie van de „flexible response”, kleiner zijn geworden. De vraag is of deze mening juist kan worden geacht.

In de samenvatting van de aanbevelingen van bovengenoemd rapport staat o.a.:

De minderheid van de commissie beveelt aan, dat (...) in NAVO-verband de vraag aan de orde wordt gesteld, of Nederland in het kader van een verdergaande taakverdeling niet moet afzien van een eigen luchtmacht ten einde de twee andere krijgsmachtdelen optimaal te kunnen doen functioneren, dan wel of Nederland kan volstaan met het leveren van een bijdrage aan een voor een aantal NAVO-landen volledig geïntegreerde luchtmacht...

Op blz. 37 van het rapport blijkt dat de minderheid van de commissie zich zeer goed realiseert dat:

... bij aantasting van de kwantiteit, er een gerede kans bestaat dat de beschikbare aantallen vliegtuigen zó gering worden, dat ze én uit een oogpunt van crisisbeheersing én voor het uitvoeren van de aangewezen taken niet langer voldoen.

Dat die kwaliteit zou worden aangetast is naar de mening van de minderheid een gevolg van het feit dat het beschikbare investeringsbedrag onvoldoende zou zijn voor de aanschaffing van voldoende aantallen. Om die reden meent de minderheid dat:

... het moment is aangebroken, waarop de vraag, of Nederland zich nog langer drie min of meer volwaardige krijgsmachtdelen kan veroorloven, niet langer kan worden ontweken.

Men ziet het: de minderheid van de commissie erkent dat luchtmacht noodzakelijk zijn, doch meent dat de kostenstijgingen dwingen tot een vérgaande integratie en zelfs tot het afstoten van bepaalde taken door een individueel land. Zij verwijst hierbij naar de zg. aanbeveling van Ottawa van september 1971.

Men kan zich de vraag stellen of het juist is deze gedachten nu direct op de *Nederlandse Luchtmacht* van toepassing te verklaren. Wij willen die vraag op deze plaats niet beantwoorden. Wel is het duidelijk dat geen verband mag worden gelegd met denkbeelden omtrent een geringere belangrijkheid van luchtmacht op zich zelf. Het is immers zo dat het aanvaarden van de theorie van de „flexible response” eveneens het aanvaarden van de gedachte aan een in plaats en omvang beperkt conflict als een reële mogelijkheid betekent. Maar juist dan zal het van het grootste belang zijn *onmiddellijk* in de strijd in te grijpen en het gif te keren eer het zich kan verspreiden. Aarzeling onzerzijds kan leiden tot uitbreiding van het conflict, zodat het niet meer met beperkte middelen kan worden ingedamd. Bovendien is het van belang de vijandelijke intenties zo snel mogelijk te leren kennen: is het conflict slechts een uitdaging, een krachtproef, of is er sprake van het begin van een „grote oorlog”? Vooral in de eerste uren van een conflict zal de verwarring omtrent de vijandelijke intenties groot kunnen zijn en zal er behoefte bestaan aan snelle en duidelijke informatie. Bij het uitbreken van een — beperkt of omvangrijk — conflict is waarschijnlijk de noodzaak van snel, krachtig en flexibel handelen aanwezig. De luchtmacht is hiervoor uitermate geschikt; zij zijn immers snel, krachtig en flexibel en... zij bezetten geen grondgebied dat de tegenstander weer zou willen terugoveren.

In het kader van deze gedachtengang en in aanmerking nemende dat conventionele bewapening in verhouding tot het effect veel gewicht vraagt,

past de behoefte aan meer vliegtuigen dan ten tijde van de strategie van de „massive retaliation” nodig waren. De werkelijkheid leert echter anders, zodat men zich dient af te vragen of de NAVO vroeger genoeg middelen had en thans te weinig, óf vroeger te veel en thans voldoende middelen. Daarbij komt nog dat een snelle verplaatsing van luchtstrijdkrachten naar een bedreigd gebied door de grote verscheidenheid aan typen vliegtuigen en

bewapening en overige uitrusting steeds moeilijker wordt. De mobiliteit van de luchtstrijdkrachten dreigt te verminderen. Het lijkt derhalve zinvol een aantal beschouwingen te wijden aan de taken en samenstelling van de luchtstrijdkrachten binnen het kader van de strategie van het aangepaste antwoord. Hopelijk zullen deze beschouwingen, waarmee in dit nummer een aanvang wordt gemaakt, bijdragen tot een verantwoorde oordeelsvorming.

De taak van de luchtverdediging in de jaren '70

Geleide wapens

J. van Leeuwen

Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

In een analyse over de betekenis van de Russisch-Egyptische luchtverdediging geeft Edward N. Luttvak in de *Jerusalem Post Weekly* van 28 september 1971 een treffende beschrijving van de eigenlijke taak en waarde van een luchtverdedigingssysteem.

Een luchtverdedigingssysteem kan natuurlijk nooit een ondoordringbaar schild zijn, zo zegt hij. De effectiviteit van de Russisch-Egyptische luchtverdediging moet men afmeten aan de grootte van de door de Israëlische luchtmacht te leveren offensieve inspanning die zij kan verwerken of afweeren. Zonder enige luchtverdediging zouden bv. 100 Israëlische vliegtuigen 500 t bommen kunnen werpen. Zouden de Egyptenaren daarentegen een geleide-wapensysteem in genoemd gebied opstellen, kwetsbaar voor bepaalde elektronische storing (ECM), dan zouden de Israëlische vliegtuigen als ze dat ECM-materiaal hadden, nog steeds volkomen veilig vliegen. Het ECM-materiaal kost echter veel geld en, wat erger is, het meevoeren ervan gaat ten koste van het gewicht aan mee te nemen bommen. Als men ervan uitgaat dat dit een verlies kan betekenen van 20%, dan betekent dit dat de Israëlische aanvalskracht in ons voorbeeld met die 20% is afgenomen; vergelijkbaar met het verlies aan rendement van 20 vliegtuigen. Een onzichtbaar succes derhalve van het Russisch-Egyptische luchtverdedigingssysteem. Luttvak zegt ten slotte dat de primaire taak van de Israëlische luchtmacht zal zijn: het luchtverdedigingsstelsel uit te schakelen; daarna is men pas toe aan het eigenlijke doel, in dit geval de vijandelijke artillerie die een eventuele overgang over het Suezkanaal door grondstrijdkrachten moet dekken.

De zo duidelijk op de praktijk geënte analyse van Luttvak is ook van toepassing op Centraal-Europa, het gebied waar wij leven en waar de Koninklijke Luchtmacht haar taak heeft. Het artikel illustreert de grote waarde van elke inspanning op het gebied van de luchtverdediging in het algemeen en

dat van geleide wapens — waaronder in dit artikel te verstaan: surface to air missiles (SAM) of grond-lucht geleide wapens — in het bijzonder. Passen wij de analyse verder toe op onze situatie dan is slechts dát deel van de vijandelijke aanvalskracht effectief dat — na uitschakeling van ons luchtverdedigingssysteem — kan worden ingezet tegen de eigenlijke doelen: de bases van de offensieve Isk, de NAVO-grondstrijdkrachten en onze infrastructuur.

In dit artikel zal worden ingegaan op een deel van die luchtverdediging, namelijk die met geleide wapens (SAM's). Luchtverdediging tegen grondgrond geleide wapens zal buiten beschouwing blijven.

Hoewel algemeen bekend is dat een aantal van deze wapens op ons gericht kan staan, hebben wij daartegen geen verdediging. De momenteel in gebruik zijnde geleide-wapensystemen bieden weliswaar de theoretische mogelijkheid bedoelde raketten te onderscheppen, maar de verhouding tussen de tijd, nodig voor detecteren, volgen en vernietigen en de in die tijd door het vijandelijke wapen af te leggen afstand, is voor ons in Centraal-Europa, met zijn geringe geografische diepte, te ongunstig. Ook het overigens onbekende reflecterende vermogen van het vijandelijke doel is in dit verband wellicht te gering en dus in ons nadeel. Aangezien ten slotte de inzet van een „anti ballistic missile”-systeem momenteel bij de SALT onderwerp van gesprek en onderhandeling is, heeft het weinig zin te verwachten dat in de komende jaren een dergelijk systeem in Centraal-Europa zal worden opgesteld, nog afgezien van de daaraan verbonden grote kosten. Derhalve zal worden gesproken over luchtverdediging met geleide wapens (SAM's) tegen vliegtuigen in Centraal-Europa.

Het is nog niet zo lang geleden dat binnen verschillende luchtmachthoofdkwartieren en in vele luchtvaartpublicaties, verbale en papieren veld- of luchtslagen werden geleverd tussen hen die voor-

stander waren van luchtverdediging met uitsluitend vliegtuigen en hen die dit doel trachtten te bereiken met alleen geleide wapens. Zoals meestal, is men langzamerhand tot de ontdekking gekomen dat men bij een goede luchtverdediging geen van beide componenten kan missen. Zonder verder op de zeer belangrijke — vooral beweeglijke — rol van het luchtverdedigingsvliegtuig in te gaan moet toch in dit verband vooral worden gewezen op de zg. „policing”-taak: het in vreedstijd onderschepen, identificeren en eventueel terugdringen van onbekende vliegtuigen in het luchtgebied van Centraal-Europa; een taak die in geen geval door geleide wapens kan worden overgenomen. Indien daarentegen de voordelen — wat algemeen en niet diepgaand — van een grond-lucht geleide-wapensysteem worden opgesomd, dan moet in de eerste plaats worden gewezen op de mogelijkheid tot het leveren van een voortdurende en consequente hoge paraatheid. Een paraatheid van een omvang en gerichtheid die met een door vliegtuigen uit te voeren „airborne patrol” niet te dragen kosten zou meebrengen. Voorts moet worden gewezen op de grote trefzekerheid van de bedoelde geleide-wapensystemen. Deze trefzekerheid kan echter ongunstig worden beïnvloed door een zeer grote (te grote) snelheid van het doel (bv. grond-grond geleide wapens) dan wel (als paradox) een te geringe snelheid. Bovendien kan de effectiviteit van een geleide-wapensysteem ernstig worden aangetast door toepassing van elektronische storing. Een nadeel is ten slotte ook de kwetsbaarheid van gw-opstellingen voor lucht- en grondaanvallen.

Deze wat algemene opsomming van het waarom

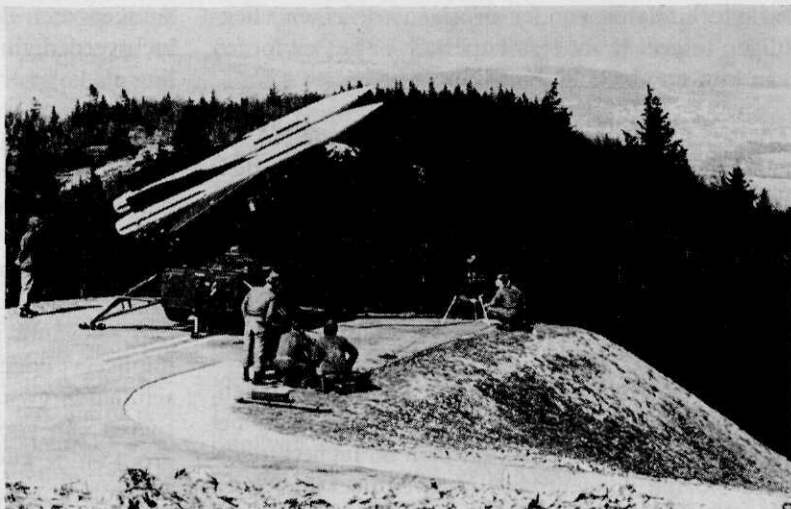
Nike-Hercules-lanceersectie

van luchtverdediging met geleide wapens kan niet compleet zijn zonder een korte beschrijving van de huidige situatie. Voor de luchtverdediging tegen aanvallende vliegtuigen op middelbare en grote hoogten beschikken de NAVO-landen in Centraal-Europa over het Nike-Hercules-wapensysteem. Behalve een bepaald niet te verwaarlozen grond-grondcapaciteit heeft dit wapen voor wat betreft de luchtverdediging een grote trefzekerheid over een afstand van bijna 150 km tegen doelen, vliegende met snelheden tot boven mach 3 en op hoogten tot 30 km. Met de mogelijkheid van gebruik van atoomkoppen, waardoor de trefkans natuurlijk vele malen wordt vergroot, en daarbij de geïntegreerde en geautomatiseerde hulp van het zijn voltooiing naderende NADGE-project kan zonder zelfgenoegzaamheid en overdrijving worden gesteld dat het Nike-Hercules-wapensysteem een wel zeer belangrijke bijdrage levert tot de luchtverdediging op middelbare en grote hoogte.

De „toegangsprijs” op die hoogten zal voor een eventuele vijand zeer hoog zijn. Als groot nadeel van het systeem dient echter te worden vermeld dat het, op zijn zachtst gezegd, „semimobiel” is, hetgeen de kwetsbaarheid voor lucht- en grondaanvallen ten zeerste vergroot en een flexibele tactische inzet vrijwel onmogelijk maakt.

Voor de luchtverdediging tegen vliegtuigen, aanvallend op middelbare en geringe hoogten beschikken de NAVO-landen over het Hawk-wapensysteem. Dit systeem is, evenals overigens de Nike-Hercules-batterijen, opgesteld in een gordel die ten oosten van het Nike-Hercules-systeem is gelegen; een tactische opstelling die is verkozen bo-

Hawk-lanceerinstallatie

ven een zg. puntverdediging, aangezien de laatstgenoemde methode, gezien het grote aantal te verdedigen „punten”, te duur zou worden. Het Hawk-systeem heeft een aanzienlijke trefzekerheid op een afstand van meer dan 30 km tegen vliegtuigen, vliegende met een snelheid van mach 2,5 op een hoogte van meer dan 13 km. Als groot voordeel van dit wapensysteem geldt voorts dat het ook doelen kan onderscheppen die laag vliegen. Dit laatste is echter ten zeerste afhankelijk van afstand en vooral terreinomstandigheden. Het Hawk-systeem is minder kwetsbaar doordat het zich betrekkelijk snel kan verplaatsen, hoewel de vrij grote colonne van door voertuigen getrokken apparatuur niet opkan tegen de snelheid van bv. een moderne pantserdivisie.

Als men de mogelijkheden van de huidige luchtverdediging aldus overziet is het duidelijk dat een potentiële vijand, nu hem de mogelijkheid om te opereren tussen zeer hoog en laag erg moeilijk wordt gemaakt, *zeer* laag zal trachten aan te vallen. Daar zit namelijk het „gat” in onze luchtverdediging. De door een radarapparaat uitgezonden elektromagnetische golven volgen niet de aardkromming maar planten zich vrijwel rechtlijnig voort. Hierdoor ontstaat een niet door radar bestreken gebied dat zich met toenemende afstand in de hoogte uitbreidt. Zo moet bv. een vliegtuig op een afstand van 400 km op een hoogte van 9 km vliegen om te worden „gezien”. Een vliegtuig, vliegend op een hoogte van 300 m daarentegen kan pas op 75 km worden waargenomen. Deze waarden zijn zuiver theoretisch. De terreinomstandigheden en de plaats van de radar kunnen daarop een positieve of negatieve invloed hebben.

Hoewel het brandstofverbruik van zeer laag vliegende vliegtuigen uitermate hoog is en het vliegen op geringe hoogte moeilijk en inspannend, worden wij dus geconfronteerd met een „gat” in de luchtverdediging tussen „laag en het aardoppervlak”. De op die hoogte vliegende vliegtuigen zullen conform de analyse van Luttvak in de eerste plaats hun aanvallen richten op het luchtverdedigingsstelsel en dus o.a. op de gw-opstellingen. Ze kunnen daarna vrijwel ongestoord, op de voor hen gemakkelijkste hoogten vliegend, de eigenlijke vitale doelen aanpakken. Het geheel betekent voor het semimobile Nike-Hercules-systeem een ernstig gevaar; voor het meer mobiele Hawk-systeem op zijn minst een vrij ernstige bedreiging.

Behalve dit gevaar bestaat het reeds gesignaleerde gebruik van elektrische storingmaatregelen, waardoor de effectiviteit van de bij de NAVO in gebruik zijnde gw-systemen ernstig afbreuk kan worden gedaan. Niettemin zijn de Nike-Hercules- en Hawk-wapensystemen uitgerust met tegen elektronische storingsmaatregelen gerichte apparatuur (ECCM), die zeer zeker de effectiviteit van de vijandelijke acties zal verminderen. Aan de training van het personeel ter zake wordt zeer veel aandacht besteed.

Een moeilijkheid vormt ten slotte het verkeer van eigen vliegtuigen in het door de geleide wapens bewaakte gebied. Hoewel identificatie d.m.v. de op dat gebied in gebruik zijnde systemen mogelijk is, zal dit in de praktijk helaas niet altijd lukken. Het probleem heeft echter de aandacht en er zullen procedures moeten worden gevonden ten einde de geleide-wapenbatterijen zo min mogelijk in hun

taak te hinderen zonder overigens de eigen vliegtuigen te veel te moeten beperken in het uitvoeren van hun noodzakelijke missies.

Zoals bekend houdt de momenteel door de NAVO gehanteerde verdedigingsconceptie van de „flexible response” in, dat slechts één middel zullen worden ingezet, nodig om de integriteit van het eigen (NAVO-)territorium te bewaren, dan wel voor het herstel van de „status quo ante” noodzakelijk zijn. Dat betekent voor de luchtverdediging, die voorheen vooral aan haar plaats gebonden was, gericht tegen veelal hoog vliegende doelen, dat nu meer de nadruk is komen te liggen op het directe frontgebied. Daar zal men de luchtverdediging moeten concentreren en eventueel snel kunnen versterken. Een succesvolle luchtverdediging is aldus voorwaarde voor het te geven aangepaste antwoord. Aangezien juist in een dergelijk direct frontgebied vijandelijke aanvallen zeer laag zullen worden uitgevoerd zal het „gat” in de luchtverdediging moeten worden gedicht en derhalve zal een verdergaande „verfijning” van het stelsel noodzakelijk zijn. Voor de geleide wapens zal dit betekenen:

- a. een vergroting van de „early warning” in het directe frontgebied t.b.v. een snelle reactie van de gw-eenheden;
- b. het sluiten van het genoemde „gat” in de luchtverdediging en een directe verdediging van de gw-opstellingen door de invoering van nieuwe, moderne wapens;
- c. een effectieve controle van het luchtgebied boven de frontsector ten einde „close support”- en andere missies van eigen vliegtuigen mogelijk te maken zonder de mogelijkheden van de gw-eenheden in ernstige mate te belemmeren;
- d. een grotere mobiliteit van de gw-eenheden ten einde enerzijds de kwetsbaarheid voor grond- en luchtaanvallen te verkleinen, anderzijds een snelle concentratie van gw-eenheden mogelijk te maken.

Indien de vraag wordt gesteld in welke richting de luchtverdediging in Centraal Europa zich in de jaren '70 zal ontwikkelen, moet derhalve de conclusie zijn dat zal worden getracht tegemoet te komen aan de eisen van de „flexible response”-conceptie, zoals hierboven uiteengezet en geformuleerd. Grote en aanzienlijke veranderingen zullen zich niet voordoen. Ontwikkeling en uiteindelijke productie van volkomen nieuwe wapensystemen kosten vele jaren. Zij zullen eerst na 1980 in gebruik worden genomen.

Aangenomen kan echter worden dat v.w.b. de luchtverdediging met geleide wapens de ontwikkeling als volgt eruit zal zien.

1. Een mogelijkheid tot een betere „early warning”, vooral voor laagvliegende vliegtuigen, biedt de reorganisatie en betere uitrusting van het „observer corps” van de Duitse luchtmacht. Uiterst mobiel en uitgerust met een moderne Siemens-radar zal het eenheden van dit korps mogelijk maken relevante informatie snel door te geven. Dit impliceert goede verbindingen van en naar de verschillende gw-opstellingen. Hierdoor zal de effectiviteit van vooral het Hawk-systeem worden vergroot en de kwetsbaarheid voor vijandelijke lucht-aanvallen op geringe hoogte wordt verkleind.
2. Opvolging van het Nike-Hercules-wapensysteem is in de loop van de jaren '70 niet te verwachten. De in ontwikkeling zijnde systemen zijn nog niet zo ver. De actieve en passieve luchtverdediging tegen op geringe hoogte aanvallende vliegtuigen zal aanzienlijk moeten worden geïntensiveerd. Bovendien zullen de bestaande ECCM-mogelijkheden volkomen moeten worden uitgebuit en zo mogelijk uitgebreid.
3. Invoering van het European Hawk Improvement Program (EHIP) voor het Hawk-systeem zal de effectieve werking daarvan aanzienlijk verbeteren. De vergroting van het bereik en de verbetering van de mogelijkheden tegen laagvliegende vliegtuigen zullen een grote bijdrage betekenen tot het sluiten van het gesignaleerde „gat” in de luchtverdediging. Met de vergrote ECCM-mogelijkheden maakt dit het EHIP tot een waardevolle en gerechtvaardigde investering.
4. De mobiliteit van het Hawk-systeem zal optimaal dienen te zijn, met de daarbij behorende goede en betrouwbare verbindingsmiddelen. De snel van lokatie wisselende Hawk-batterijen zullen daarbij, geholpen door een goede „early warning” tegen op geringe hoogte aanvallende vliegtuigen, moeten zijn voorzien van de modernste actieve en passieve luchtverdedigingsmiddelen.
5. De sluiting van het „gat” in de luchtverdediging zal, behalve de mogelijkheden die door de invoering van EHIP worden geboden, moeten worden uitgevoerd door het toenemende gebruik van lua-eenheden en persoonlijke wapens (kleiner kaliber), zo efficiënt en met succes toegepast in Noord-Vietnam. Bovendien zijn en worden in de loop van de jaren '70 gw-types als Blowpipe, Rapier en Crotale ingevoerd, die bepaald het beeld

van de verdediging op zeer geringe hoogte gaan wijzigen. Gesteld kan worden dat hierdoor in de nabije toekomst de „toegangsprijs” voor een eventuele vijand zeer hoog zal worden. Dit zal de andere componenten van het luchtverdedigingsstelsel, met name de bestaande gw-eenheden, zeer ten goede komen.

6. De proliferatie van al of niet bij de grondstrijdkrachten in gebruik zijnde (of te nemen) genoemde wapens tegen zeer laag opererende vliegtuigen vergroot de noodzaak tot coördinatie en controle ervan. „Recovery” van eigen offensieve vliegtuigen zal hoog moeten plaatsvinden ten einde een tijdige identificatie mogelijk te maken. „Close support”-missies zullen duidelijk, met alle daarvoor in aanmerking komende instanties, moeten worden gecoördineerd. Ten einde het gw-vuur zo min mogelijk te storen zullen derhalve:

- a. de bestaande identificatiemiddelen moeten worden verbeterd;
- b. duidelijke en eenvoudige procedures moeten worden ontwikkeld ten einde zowel vliegtuigen als gw-eenheden optimaal te laten opereren;
- c. verbindingsnetten naar Israëlisch voorbeeld

moeten worden gerealiseerd, waardoor gsk en lsk (uitlusterend) acties kunnen coördineren.

Naschrift

De gebeurtenissen van de toekomst werpen hun schaduw vooruit. In de loop van de jaren '80 zal de behoefte moeten worden gerealiseerd aan een zeer mobiel en licht gw-systeem, met mogelijkheden om te opereren tegen van zeer hoog tot zeer laag vliegende vliegtuigen. Dit zal zo enigszins mogelijk een systeem moeten zijn dat zowel Nike-Hercules als Hawk zal vervangen. De ontwikkeling van de aanvalstechnieken staat niet stil. Het nieuwe systeem zal een ABM-capaciteit moeten hebben als dat maar enigszins mogelijk is. De ECCM-mogelijkheden zullen optimaal moeten zijn. De vele bij gsk en lsk in gebruik zijnde wapensystemen tegen laag vliegende vliegtuigen zullen ten slotte ertoe bijdragen dat de „lage” dreiging in sterkte zal afnemen. De controle en coördinatie van het geheel aan luchtverdedigingsmiddelen zal daarbij echter een uiterste inspanning vergen.

„Résistance militaire” en „résistance civile”

Een Franse visie

A. C. de Jonge

Luitenant-Kolonel der Infanterie

De Franse landstrijdkrachten * bestaan uit:

- de Forces de Manoeuvre;
- de Forces d'Intervention;
- de Forces de la Défense Opérationelle du Territoire.

De Forces de Manoeuvre worden gevormd door 2 legerkorpsen van 5 moderne gemechaniseerde divisies in totaal. Deze eenheden zullen in 1972/'73 zijn uitgerust met de Pluton, een raketlanceerinrichting op AMX30-chassis met een maximumdracht van 100-120 km. (De Pluton dient ter vervanging van de Honest John.)

De Forces d'Intervention worden gevormd door een luchtlandingsdivisie.

De Forces de la Défense Opérationelle du Territoire (DOT) beschikken over een relatief groot aantal infanterie- en genie-eenheden; zij bezitten echter geen artillerie- en tankeenheden.

De uitdrukking Défense Opérationelle du Territoire (DOT) kan mogelijk aanleiding geven tot verwarring, aangezien dit begrip in drie betekenissen wordt gebruikt:

- in organisatorische zin (les Forces de la DOT);
- in de zin van een buitengewone rechtstoestand (situation de DOT);
- in de zin van een doctrine omtrent het optreden en de inzet van de Franse territoriale strijdkrachten (la DOT).

Waar en op welke wijze denkt men nu deze landstrijdkrachten in het kader van de Franse militaire conceptie in te zetten?

NAVO

Van de Forces de Manoeuvre kan een legerkorps of kunnen beide legerkorpsen in het kader van de NAVO-verdediging worden ingezet indien dit door de Franse regering wordt bepaald. Deze strijdmacht kan eventueel worden versterkt met de

* Voor nadere bijzonderheden omtrent deze strijdkrachten wordt verwezen naar: *Mil. Spect.* 139(1970)(4)(185).

luchtlandingsdivisie van de Forces d'Intervention. De Franse defensiepolitiek houdt er rekening mee dat de vijand, na doorbreking van het NAVO-front in West-Europa, diep op het Franse grondgebied kan binnendringen. Men acht een dergelijk binnendringen ook niet ondenkbaar bij een uitsluitend nationale verdediging.

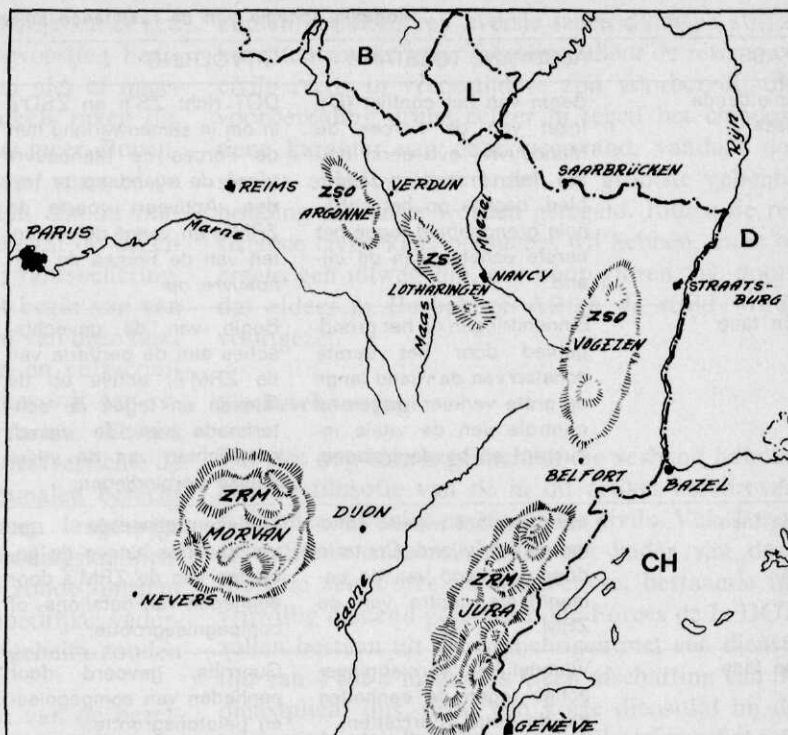
Opdrachten van de landstrijdkrachten bij vijandelijk binnendringen op het Franse grondgebied

Bij een vijandelijk binnendringen op het Franse grondgebied moeten de landstrijdkrachten zo lang mogelijk op agressieve wijze het gevecht blijven voortzetten tot de strijd een gunstige wending heeft genomen, ten einde op deze wijze de vastberadenheid van de natie, niet aan de wetten van de vijand te worden onderworpen, tot uitdrukking te brengen en om het voortbestaan van de staat te verzekeren.

De opdrachten van de verschillende delen van de landstrijdkrachten zijn afhankelijk van de aard en de kracht van de vijandelijke penetratie. Men kan de mogelijkheid beschouwen dat de vijand slechts met enkele grote tank- en gemechaniseerde formaties opereert. Deze formaties zullen snel langs de grote wegen doorstoten naar doelen die meer of minder diep in het binnenland zijn gelegen. Bij dit doorstoten wordt door de vijand de uitwerking van nbc-wapens uitgebuit en kunnen vijandelijke luchtlandingstroepen worden ingezet. Minder toegankelijke gebieden zullen bij gebrek aan middelen worden gemedend en eventueel geneutraliseerd. Bij deze vijandelijke mogelijkheid valt aan Franse zijde de hoofdtaak toe aan de Forces de Manoeuvre, die de opdracht ontvangen — indien althans hun inzet met kans op succes kan geschieden — zich geheel in te zetten ter vernietiging van de vijand. In de betrokken gebieden worden de Forces de la DOT ingezet ter ondersteuning van de Forces de Manoeuvre.

Een andere mogelijkheid is dat de vijand met gro-

Gebieden in oost-Frankrijk, geschikt voor het inrichten van een ZS, ZSO en ZRM

te sterkte en diep op het grondgebied doordringt. In dat geval is de disproportie tussen de Forces de Manoeuvre en de vijandelijke strijdkrachten dusdanig, dat er geen sprake kan zijn van een vernietiging van de binnengedrongen vijand door de Forces de Manoeuvre. De voornaamste opdracht, nl. die van het voortzetten van de strijd, valt dan toe aan de Forces de la DOT; hiertoe dienen deze strijdkrachten te vechten in gebieden die zich hiervoor lenen en die tevoren zijn verkend en voorbereid. De Forces de Manoeuvre voeren zo mogelijke offensieve acties uit met het doel de gevaarlijkste vijandelijke elementen te vernietigen of deze te vertragen ten einde de Forces de la DOT in de gelegenheid te stellen de gebieden, waarin zij hun opdracht moeten uitvoeren, te betrekken en in te richten.

Taken en optreden van de Forces de la DOT bij inval op Frans grondgebied

Uitgaande van het hierboven gestelde kunnen de Forces de la DOT worden belast met:

a. het ondersteunen van de Forces de Manoeuvre door:

- het verschaffen van inlichtingen;
- het meewerken aan de beveiliging van de Forces de Manoeuvre door de vijand te „surveilleren” en te hinderen in daartoe geschikte zones, zones de surveillance (ZS) genaamd;

— het beperken van de vrijheid van handelen van de vijand door het stellen van hindernissen in combinatie met de hiervoor genoemde surveillance; het gebied waarin bedoelde acties plaatsvinden, wordt aangeduid als zone de surveillance et d’obstruction (ZSO);

b. het voortzetten van de strijd, eventueel te zamen met de resterende delen van de Forces de Manoeuvre; daartoe worden zones de résistance militaire (ZRM) ingericht in moeilijk toegankelijke gebieden. In de ZRM wordt de militaire weerstand zo lang mogelijk voortgezet.

Bij de ZS, de ZSO en de ZRM (zie de schets) worden de volgende gebiedsaanduidingen gebruikt:

- *aires de combat*: gebieden waarin de gevechtsacties worden gevoerd;
- *aires de repos*: gebieden waarin zich de meest noodzakelijke voorraden bevinden en waarin de eenheden rusten en zich voorbereiden op de komende acties;
- *aires de remise en condition*: gebieden waarin zich logistieke inrichtingen bevinden en waar gehavende eenheden op personeels- en materieelgebied weer op peil kunnen worden gebracht;
- *aires d’esquive profonde*: zeer moeilijk toegankelijke, diep in de ZRM gelegen gebieden die zijn gereserveerd voor hogere echelons ten einde aldaar bepaalde eenheden weer gevechtsklaar te maken.

Mogelijk schema van de résistance militaire

FASE	ALGEMENE TOESTAND	UITVOERING	DUUR	VERZORGING
Inleidende fase	Begin van het conflict (D). Inzet van de Forces de Manoeuvre, evt. eerst buiten het Franse grondgebied, daarna op het nationale grondgebied tegen het eerste echelon van de vijand.	DOT richt ZS'n en ZSO's in om in samenwerking met de Forces de Manoeuvre tegen de vijand op te treden. Activeert voorts de ZRM's en vangt de restanten van de Forces de Manoeuvre op.	10 dagen (D — D+10)	Als in vreedstijd
1e fase	Binnendringen op het grondgebied door het eerste echelon van de vijand langs de grote verkeerswegen en controle van de vitale industrie- en havengebieden.	Begin van de gevechtsacties aan de periferie van de ZRM's; acties op de flanken en tegen de achterhoede van de vijand; ontwrichten van de vijandelijke verbindingen.	10 dagen (D+10 — D+20)	6 kg/m/d
2e fase	Inzet van het tweede echelon van de vijand. Controle door de vijand van de belangrijkste centra van de ZRM.	Gedecentraliseerde gevechtsacties binnen de gebieden van de ZRM's door eenheden van bataljons- of compagniesgrootte.	20 dagen (D+20 — D+40)	4 kg/m/d
3e fase	Vijandelijke vernietigingsacties tegen de eenheden die de strijd voortzetten.	Guerrilla, gevoerd door eenheden van compagnies- en pelotonsgrootte.	50 dagen (D+40 — D+90)	3 kg/m/d

De ZS en de ZSO zullen in het algemeen slechts aires de combat en aires de repos omvatten vanwege de korte duur van de uitvoering van hun opdracht en de geringe grootte van het gebied: een diepte van 30 à 40 km bij een breedte van 100 à 120 km, ergo een oppervlakte van 3000 à 5000 km².

Een ZRM is aanzienlijk groter van omvang, bv. 3 departementen met een oppervlakte van 18.000 km², en zal meestal de gehele reeks van aires omvatten.

De nodige sterkte voor het uitvoeren van de opdracht tot het inrichten van een ZS, ZSO en ZRM is het resultaat van een compromis tussen enerzijds de nodige sterkte om gedurende bepaalde tijd de opdracht te kunnen uitvoeren en anderzijds de eis geen concentraties te vormen die gemakkelijk zijn te lokaliseren en te vernietigen en die bovendien de logistieke ondersteuning bemoeilijken. Aan de hand van studies en oefeningen is het Franse leger tot de conclusie gekomen dat voor een ZS of ZSO onder gemiddelde omstandigheden een sterkte van 3 territoriale infanteriebataljons (ca. 2500 man) tot maximaal een territoriale brigade (ca. 4000 man) nodig is om de opdracht te kunnen uitvoeren. Voor een ZRM wordt de sterkte geschat op 3 man per km², als op agressieve wijze weerstand moet worden geboden, en op 1

man per km², indien het accent wordt gelegd op de overleving.

De uitvoering van de gevechtsacties kan als volgt worden geschematiseerd: aanvankelijk, en als de situatie dit toelaat, gevechtsacties van verbonden wapens van meer of minder grote omvang; vervolgens gevechtsacties op basis van infanterie-eenheden die kunnen worden ondersteund door zeer kleine elementen, zoals een sectie artillerie of enkele tanks; ten slotte gevechtsacties van het guerrillatype (zie de tabel).

Overgang résistance militaire in résistance civile

Hoe echter de strijd voort te zetten naarmate de vijand succes heeft, met andere woorden: dieper het grondgebied binnendringt en dit bezet? Zoals eerder gesteld dient het gevecht zo lang mogelijk op agressieve wijze te worden voortgezet. De militaire autoriteiten zullen geen wapenstilstand of overgave mogen accepteren; dit geldt mutatis mutandis ook voor de civiele autoriteiten. De bedoeling die hieraan ten grondslag ligt is duidelijk: het leger/de staat geeft zich niet over, maar zet de strijd voort. Indien de „résistance militaire” onmogelijk wordt, demobiliseert de commandant zijn eenheid; degenen van de gedemobiliseerde militairen die de strijd willen voortzetten gaan over tot de „résistance civile”. Deze résistance civile zal

echter niet direct ontstaan; aanvankelijk zal er een periode van grote wanorde en verwoesting heersen: de openbare diensten fungeren niet of nagenoeg niet, de voorraden in de winkels raken op, industrie en handel functioneren niet meer. Bovendien is de nieuwsvoorziening schaars, verward en soms alarmerend; talrijke geruchten zijn in omloop. Na verloop van enkele weken zal de bezetter het geheel in de hand krijgen; rantsoenering, vorderingen, doorlaatpassen en het begin van een zwarte markt zijn enkele kenmerken van deze fase. Ook hebben volksmilitie-elementen en volkscommissarissen hun intrede gedaan en wordt een regering van nationale eenheid gevormd. Tevens wordt een aantal selectieve arrestaties verricht; de arrestanten worden door volkstribunalen berecht en veroordeeld tot in het algemeen langdurige straffen in werk- en politieke-opvoedingskampen. Onrustbarende geruchten doen de ronde omtrent de verdwijning van bepaalde invloedrijke vaderlandslievende personen, die in het geheim zouden zijn geëxecuteerd.

Ongeveer 2 maanden na het begin van de bezetting herneemt het leven enigermate zijn normale gang, zij het dat alles is gerantsoeneerd en wordt gecontroleerd door de bezetter; het politieapparaat is gereorganiseerd en in de fabrieken en werkplaatsen zijn volkscommissarissen aanwezig. De volksmilitie bevindt zich overal en is geheel uitgerust en bewapend met materieel van het leger. De publiciteitsmedia bevinden zich vast in handen van de bezetter c.q. de regering van nationale eenheid.

Versuft door de nationale ramp en de geleden nederlaag komt de bevolking slechts langzaam bij; de maatregelen van de bezetter dragen hiertoe uiteraard niet bij. Het belangrijkste doel van de meerderheid van de bevolking is het geheel te overleven. Slechts weinigen zien het gevaar duidelijk in, maar zij bevinden zich te midden van een meerderheid wier motivatie vooral op het eigen belang is gericht; de mening van deze kleine groep vindt in haar omgeving dan ook weinig weerklank.

Ten einde het de *résistance civile* mogelijk te maken zich te ontplooiën, dient de *résistance militaire* zo lang mogelijk te worden voortgezet (zie de tabel), ook wordt geen overgave of capitulatie aangeboden of geaccepteerd. Bij het overgaan van de *résistance militaire* in de *résistance civile* — hetgeen naar plaats en tijd kan verschillen — dient de laatste materiële en personele hulp van de eerste te ontvangen. Tijdens de *résistance militaire* dient de bevolking te worden ontzien om te voor-

komen dat deze een aversie tegen de eigen strijdkrachten zou krijgen. Ten slotte dient de *résistance civile* reeds in vreedstijd te zijn voorbereid; die voorbereiding druist echter in tegen het clandestiene karakter van deze weerstand, vandaar dat slechts enkele zaken onder de grootste geheimhouding dienen te worden geregeld. Indien de *résistance civile* kans op succes wil hebben, moet er ergens een uitweg zijn, een hoop gloren; bv. doordat elders in Europa of Afrika de strijd wordt voortgezet.

Slotbeschouwing

Tot slot nog enkele gedachten die verband houden met de filosofie van de in dit artikel beschreven *résistance militaire* en *résistance civile*. Vele Franse militaire auteurs zien in het kader van deze filosofie een Force de Manoeuvre, bestaande uit vrijwillig dienend personeel. De Forces de la DOT zullen bestaan uit dienstplichtigen met een diensttijd van 4 tot 8 maanden. Geen afschaffing van de dienstplicht dus, maar een korte diensttijd bij de territoriale strijdkrachten, waarbij een aan het optreden van deze strijdkrachten aangepaste opleiding en mentale training behoren. Het is duidelijk dat hierdoor ook een groot potentieel voor de *résistance civile* ontstaat. Voorts zijn verscheidene Franse militaire schrijvers van mening dat deze filosofie bijdraagt tot de afschrikking; de vijand weet dat, na zijn militaire overwinning, het land hem niet als een rijpe vrucht in de schoot wordt geworpen. Het tegendeel is het geval: de vijand staat een grote wanorde te wachten. Deze afschrikking is dus *geen vervanging* van de afschrikkende werking van de Forces Nucléaires Stratégiques of van de Forces de Manoeuvre, maar een *aanvulling* hierop.

Samenvattend kan worden gesteld dat aan de hand van studies en ervaringen uit de krijgsgeschiedenis een filosofie voor de strijdkrachten en de burgerbevolking bij een bezetting van het Franse grondgebied is opgebouwd. Deze filosofie van de *résistance militaire* en de *résistance civile* is nog voortdurend onderwerp van studie en oefeningen. Men bedenke echter wel dat een langdurig, vooral mentaal proces nodig is om de strijdkrachten en de bevolking rijp te maken voor een dergelijke filosofie.

Naschrift

Bovenstaand artikel is door mij geschreven aan de hand van gegevens, verkregen tijdens mijn studie aan

de Franse Krijgsschool. Officiële voorschriften inzake deze materie bestaan (nog) niet; de gegevens afkomstig van de Ecole Supérieure de Guerre kunnen echter als „semi-officieel” worden aangemerkt: alle oefenin-

gen en publikaties dragen de goedkeuring van de Directeur en zijn door hem voor akkoord getekend. In de volgende literatuuropgave komen slechts deelaspecten van de behandelde materie aan de orde.

Literatuur

- M. Fourquet — Emploi des différents systèmes de forces dans le cadre de la stratégie de dissuasion. *Rev. Déf. Nat.* (1969)(5).
J. Ravail — Bilan d'application de l'ordonnance du 7 janvier 1959. *Rev. Déf. Nat.* (1970)(2).
P. Romet — Esprit de défense et valorisation de la DOT. *l'Armée* (1970)(97).

- W. Zaniewicki en R. Etienne — Essai de méthodologie des problèmes de résistance. *Rev. Déf. Nat.* (1971)(5).
P. Chapelle — Organisation du commandement dans une division territoriale en période de résistance militaire. *l'Armée* (1971)(110).
J. Beauvallet — Les structures de défense nationale. *Rev. Déf. Nat.* (1971)(10).
M. Debré — La France et sa défense. *Rev. Déf. Nat.* (1972)(1).

Herziening van het onderwijs aan de Hogere Krijgsschool

M. G. Woerlee

Luitenant-Kolonel der Infanterie

(II, slot van blz. 206)

In het vorige nummer zijn de aanleiding tot de onderwijsherziening, de opdrachten, de structuur en de wijze van aanpak van de met de herziening van de Hogere Militaire Vorming aan de HKS belaste Stuurgroep en werkgroepen, alsmede de herziening van de *Cursus Stafdienst* in beschouwing genomen. In dit tweede, tevens laatste, artikel zal de feitelijke herziening worden behandeld van de hogere vorming, zoals deze tot op heden op de HKS werd gegeven.

Zoals reeds in het eerste artikel werd gesteld, diende de doelstelling van de Hogere Militaire Vorming opnieuw onder de loep te worden genomen. Hierbij zou — om de inhoud en inrichting te kunnen vaststellen — een inventarisatie met vervolgens een functieanalyse van de door HKS-gebrevetteerden 8 à 10 jaar na de HKS te vervullen functies moeten plaatsvinden. Er werd een werkgroep „Functies HKS-gebrevetteerden” ingesteld, waarin o.m. vertegenwoordigers van de CGS, de OOP/KL en de KMG zitting hadden.

De inventarisatie van de GS- en HMB-brevetfuncties werd in korte tijd verricht. Er bleken ongeveer 180 functies voor HKS-gebrevetteerden in de rang van majoor en luitenant-kolonel te bestaan.

Het was binnen de beschikbare tijd helaas niet mogelijk deze functies aan een (volledige) functieanalyse te onderwerpen, omdat een en ander in samenhang met de gehele organisatie en met talrijke andere functies zou moeten worden bezien. (Dat in de toekomst tóch tot een complete analyse van alle functies zal moeten worden overgegaan staat overigens voor de schrijver vast.)

Niettegenstaande deze in ernstige mate beperkende factor dienden de kwalitatieve eisen, verbonden aan de genoemde 180 brevetfuncties, toch zo goed mogelijk te worden vastgesteld. Deze eisen vormen immers de basis voor de afstemming van de inhoud en de inrichting van de Hogere Militaire

Vorming (HKS) op de behoefte in de organisatie.¹ Daarom werd besloten tot het houden van een uitgebreide enquête onder de HKS-gebrevetteerden in de rang van luitenant-kolonel en majoor. Deze enquête werd met behulp van enkele wetenschappelijke medewerkers opgezet en getest. Daarna werd het onderzoek gehouden onder ongeveer 170 luitenant-kolonels en majoors die tussen 1958 en 1970 hun opleiding aan de HKS hadden voltooid.

Alhoewel de enquête, zoals gezegd, een grondige functieanalyse zeker niet kon vervangen², kwam toch bruikbare informatie met betrekking tot de inhoud van de huidige hogere vorming op de HKS ter beschikking. Zo bleek — naar de mening van de geënquêteerden — een aantal vakken te veel aandacht te krijgen, anderzijds een enkel vak óf niet, óf te globaal te worden gegeven.

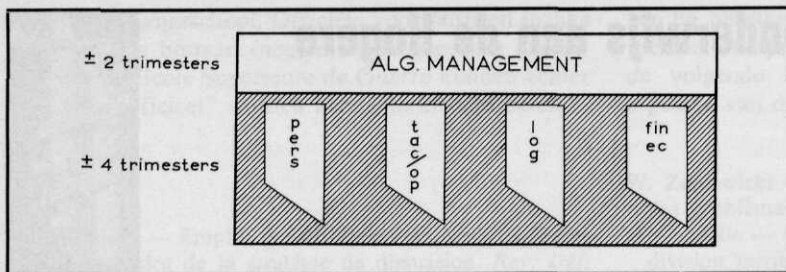
Er bleken duidelijke verschillen te bestaan tussen de kennis-, inzicht- en vaardigheidsbehoeften van de functiegebieden personeel, logistiek, het operationeel/tactische en het administratief/financiële functiegebied. Daarbij kwam tot uiting, dat de krijgsschoolopleiding slechts in geringe mate „functie(gebied)gericht” was.

De uitkomsten van de enquête waren aanleiding tot aanpassing van de inhoud van een aantal vakken. Ook werden enkele vakken uit het programma geschrapt en nieuwe onderwerpen aan het studiepakket toegevoegd.

Bovendien waren de uitkomsten aanleiding om de invoering van een gedeeltelijk gedifferentieerde hogere vorming aan de HKS te overwegen.

¹ De toevoeging „(HKS)” is ingevoerd om een onderscheid te maken met de hogere vormingen en hogere militaire vormingen aan universiteiten en hogescholen.

² Noodgedwongen moest worden volstaan met de functionarissen zélf te laten beoordelen of en in hoeverre de studie-inhoud van de HKS anno 1970 dienstbaar was aan de vervulling van de huidige en eventueel eerder beklede functies.

Afb. 1 Gedeeltelijk gedifferentieerde vorming

Doelstelling

Op basis van de gegevens van deze enquête kon de Stuurgroep de doelstelling van de Hogere Militaire Vorming (HKS) opnieuw formuleren. Deze luidt thans als volgt.

Het doel van de Hogere Militaire Vorming (HKS) is officieren van de Koninklijke Landmacht bekwaamheid te verschaffen voor het in oorlogs- en vreedstijd vervullen van de algemene (niet-specialistische) leidinggevende functies in staven van grote eenheden en formaties en overeenkomstige nationale en internationale staven, alsmede in het KL-deel van de departementale organisatie, welke functies worden vervuld in een periode van 8 tot 10 jaar na het verlaten van de Hogere Krijgsschool.

Tevens wordt een grondslag gelegd voor de bekwaamheid, nodig voor het vervullen van de hogere leidinggevende functies in deze staven, alsmede voor de hogere commandofuncties.

Modellen

De Stuurgroep ontwierp drie alternatieven, „modellen” genoemd, waardoor de doelstelling op verschillende wijzen zou kunnen worden verwezenlijkt. Deze modellen zagen (vereenvoudigd) als volgt eruit.

a. De gedeeltelijk gedifferentieerde vorming (afb. 1).

In dit model is in de eerste trimesters, behalve een groot gemeenschappelijk pakket, ook een aantal niet-gemeenschappelijke colleges opgenomen, waardoor aan de uit de enquête naar voren gekomen behoefte aan verdieping in bepaalde functiegebieden („branches”) wordt tegemoet gekomen. Het resultaat zou zijn: vier „soorten” HKS-gebrevetteerden, „gepredestineerd” om in beginsel in een bepaald functiegebied te worden geplaatst. Een relatief lange algemene managementperiode diende o.m. ervoor te zorgen, dat geen verschillen van inzicht zouden ontstaan, en om te bewerkstelligen dat (ondanks de differentiatie) een „unité de

doctrine” zou worden gehandhaafd. Nadeel van dit model is o.m. het feit dat reeds in het begin van de opleiding zou moeten worden uitgemaakt, wie voor een bepaald functiegebied diende te worden opgeleid. Het behoeft geen betoog dat de geschiktheid van de officier voor een bepaald functiegebied en de waarde van diens persoonlijke voorkeur in het eerste trimester van de hogere vorming, moeilijk zouden zijn te bepalen. Bovendien zouden — in beginsel onmiddellijk na de HKS-studie — functie(gebied)gerichte loopbanen moeten worden gevolgd, hetgeen in het huidige carrière- en plaatsingsbeleid een radicale omme-zwaai zou betekenen. Op de HKS zouden voorts tijdens de branchevorming splinterklassen ontstaan (2 à 3 officieren per college), en de programmering van het collegerooster zou een moeilijke aangelegenheid worden (vele civiele en militaire buitendocenten).

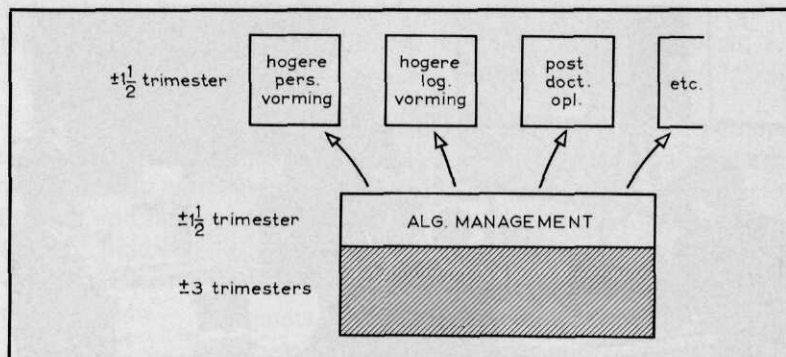
b. De ongedifferentieerde vorming met latere differentiatie (functionalisatie) (afb. 2)

In dit model is het studiepakket geheel gemeenschappelijk. De duur van de hogere vorming verschilt van het vorige model (1 trimester korter), doch de specialisatie geschiedt nu onmiddellijk (of kort) na de HKS-opleiding, of na een aantal jaren. Het gedeelte brancheverdieping en branchemanagement volgt dus later. Behalve dat ook dit model aan de uitkomsten van de eerdergenoemde enquête tegemoet kwam, zouden — vooral als de branchevorming na praktische tewerkstelling in een of twee functiegebieden zou plaatsvinden — veel van de bezwaren als genoemd in punt a. met betrekking tot het eerste model komen te vervallen. „General managers” zouden desgewenst buiten de specialisatie kunnen worden gehouden.

c. De uniforme, ongedifferentieerde vorming (afb. 3)

Dit model is in feite een terugkeer naar de algemene opzet van de Hogere Militaire Vorming (HKS) vóór 1962 (vóór de splitsing in Krijgskun-

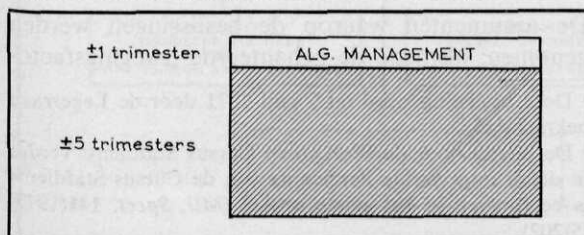
Afb. 2 Ongedifferentieerde vorming met latere differentiatie

dige Studiën (KS) en Hogere Militaire Bedrijfsleer (HMB)). Toch is het model niet daaraan ontleend; het vormde een logisch sluitstuk van een ontwikkeling die werd gekenmerkt door de behoefte tot steeds verdere integratie van beide studierichtingen. In tien jaar werd deze overlapping steeds kenmerkender. Het grote aantal nieuwe vakken, in 1962 speciaal voor de HMB-studierichting ingevoerd, bleek tevens van belang voor de KS-studierichting. Verschilde het studiepakket van KS en HMB in 1962 ongeveer 80%, momenteel verschilt het pakket nog slechts ca. 15%.³ Om voldoende diepgang in de verschillende vakgebieden te krijgen, lag een wat langere algemene studieperiode (5 trimesters) voor de hand. Aangezien het branchemanagement hierin voor een deel is opgenomen, kan in dit model voor de algemene managementperiode met één trimester worden volstaan. Het model heeft stellig een aantal nadelen, zoals het gevaar van oppervlakkigheid door een brede oriëntatie op diverse gebieden van wetenschap (general-managementsaspect); met de uitkomsten van de enquête (functionalisatie) wordt weinig rekening gehouden; enz. Er zijn echter belangrijke argumenten die voor dit model pleiten. Zo zullen — gezien de kleine KMA-promoties 1964 tot 1970 — naar verwachting vanaf 1974 slechts kleine aantallen officieren kunnen worden

³ Een en ander afgemeten naar de *soort* vakken die bij beide studierichtingen werden gegeven en niet naar het in die vakken bereikte niveau.

Afb. 3 Uniforme, ongedifferentieerde vorming

toegelaten tot de Hogere Militaire Vorming (HKS) en worden gebrevetteerd. Mede in verband met het in de komende jaren sterk teruglopende officiersbestand (o.m. door de dienstverlating op 55-jarige leeftijd) behoeft het geen betoog dat (ook) met het bestand van gebrevetteerde officieren zal moeten worden gewoerd. Dat kan weer pleiten voor een meer universeel opgeleide generale-staf-officier met een ruime inzetbaarheid. Later kan desgewenst altijd nog worden „gefunctionaliseerd”.

De *algemene managementperiode* wordt als afsluitende periode in *alle* modellen voorzien. De Stuurgroep achtte deze niet alleen noodzakelijk voor de HKS-gebrevetteerden, doch ook voor de officieren die aan civiele universiteiten en hogescholen zijn gevormd en die in beginsel worden bestemd om in hun vakgebied hogere leidinggevende functies te gaan bekleden. Op deze wijze zouden niet alleen een „*unité de doctrine*”, doch ook een gemeenschappelijk jargon, een juiste verstandhouding en een wederzijdse bevruchting van ideeën en werkmethoden kunnen worden bevorderd. Te zamen met de aan de HKS gevormde officieren, zag de Stuurgroep militaire artsen, ingenieurs, juristen, accountants, economen, sociologen, e.a. in werkgroepen, syndicaten, staven, directies in bepaalde functionele rollen (afb. 4) integraal gecompliceerde problemen aanpakken. Deze problemen zouden in een multidisciplinair besluitvormingsproces tot oplossing moeten worden gebracht. Ook zouden leden van andere krijgsmacht-delen, van het ministerie van defensie en zelfs uit het bedrijfsleven te zijner tijd voor deelneming aan de driemaandse algemene managementperiode kunnen worden uitgenodigd.

De Stuurgroep onderzocht eveneens de mogelijkheid om alle KMA-officieren die geen hogere vorming aan een universiteit of hogeschool hadden ontvangen, een hogere militaire vorming aan de

Afb. 4 Rollenspel bij de behandeling van een logistiek probleem tijdens een oefening op de kaart

HKS te geven. Daarbij werd uitgegaan van de veronderstelling dat een officier, die een vier- of vijfjarige studie aan de KMA met succes heeft gevolgd, in staat moet worden geacht om ten minste een deel van de Hogere Militaire Vorming (HKS) te volgen. Een — niet in de laatste plaats psychologisch — voordeel zou zijn, dat alle KMA-officieren een hogere vorming zouden ontvangen.

Na een eerste periode aan de HKS (1e jaar) zou slechts een deel van de officieren doorgaan met de hogere vorming (2e jaar) die met name op algemene managementvorming zou zijn gericht. De overigen zouden eveneens — al dan niet onmiddellijk aansluitend — een voortgezette vorming ontvangen, die echter duidelijk functie(gebied)-gericht zou dienen te zijn. Een ander voordeel was dat in dit plan de Cursus Stafdienst voor KMA-officieren zou kunnen worden opgenomen in de eerste periode hogere vorming. Het gehele plan kon op alle eerder beschreven modellen worden toegepast. De prijs zou echter hoog zijn; onder meer zou een gehele promotie KMA-officieren één tot twee jaar aan de organisatie worden onttrokken!

In grote lijnen samengevat bezat de Stuurgroep drie modellen, alle gelijk m.b.t. de algemene managementperiode. Bovendien was een op alle modellen toepasbaar plan ontwikkeld om alle KMA-officieren een hogere militaire vorming te geven.

Alhoewel dit niet in haar opdracht was omschreven, liet de Stuurgroep ook haar gedachten gaan over de wenselijkheid of noodzaak van de instelling van een *senior/topmanagementvorming* voor gebrevetteerden die bestemd zouden zijn voor bepaalde kolonels- en de opperofficiersfuncties. Gezien de beperkte doelstelling van de Hogere Militaire Vorming (HKS), waarin staat dat deze vorming zich richt op de in de 8 à 10 jaar na de

HKS-studie te vervullen algemene leidinggevende functies, meende de Stuurgroep de instelling van een senior/topmanagementvorming te moeten aanbevelen.

Keuze

Na bestudering van het door de Stuurgroep uitgebrachte advies werd in de maanden april en mei 1971 door de CGS een aantal beslissingen genomen; de voornaamste daarvan waren de volgende.

— De Hogere Militaire Vorming (HKS) zal een uniforme, ongedifferentieerde opleiding zijn en opleiden tot één brevet.⁴

— De Hogere Militaire Vorming (HKS) dient een tweejarige, aaneengesloten opleiding te blijven.

— De Cursus Stafdienst⁵ zal voor KMA-officieren worden gehandhaafd en dient onmiddellijk aan de Hogere Militaire Vorming (HKS) vooraf te gaan.

— De laatste drie maanden van de Hogere Militaire Vorming worden besteed aan het geven van een algemene managementvorming. Of, en zo ja, welke officieren met een hogere (militaire) vorming, verkregen aan een universiteit of hogeschool, aan deze algemene managementvorming zullen deelnemen, zal nog nader worden bestudeerd.

— Het instellen van een senior/topmanagementvorming vormt onderwerp van een afzonderlijke studie op de Generale Staf. De Stuurgroep dient dit onderwerp niet verder in haar beschouwingen te betrekken.

De argumenten waarop de beslissingen werden genomen, alsmede de gehanteerde „wegingsfacto-

⁴ Deze beslissing werd op 7 juni 1971 door de Legerraad bekrachtigd.

⁵ De hierna door de Werkgroep Cursus Stafdienst verder in detail uitgewerkte herziening van de Cursus Stafdienst is beschreven in het eerste artikel (*Mil. Spect.* 141(1972) (5)202).

ren" vormen onderdeel van de beleidsbeslissing van de CGS en worden hier derhalve niet gegeven.

Inhoud en inrichting

De Stuurgroep werd op basis van deze besluiten belast met de verdere uitwerking van de inhoud en de inrichting van de Hogere Militaire Vorming (HKS). Hiertoe stelde zij de werkgroep „Inhoud en Inrichting Hogere Militaire Vorming (HKS)” in. Deze werkgroep kreeg de volgende opdracht.

- Het vaststellen van de voor het bereiken van de opleidingsdoelen noodzakelijke opleidingseisen.
- Het vertalen van deze opleidingseisen in te verwerven kennis, inzicht en vaardigheden.
- Het vaststellen van de wijze waarop de in b. genoemde elementen dienen te worden overgedragen, respectievelijk dienen te worden verkregen, zulks met inachtneming van de beschikbare tijd en met toepassing van eigentijdse studiemethoden.
- Het scheppen van de voorwaarden voor de ontwikkeling van de noodzakelijke persoonseigenschappen.

De werkgroep Inhoud/Inrichting destilleerde uit de eerdergenoemde enquête „Functies HKS-gebrevetteerden” en uit een aantal interviews met staf-functionarissen op verschillende bevelsniveaus de aan de brevetfuncties te verbinden functie-eisen. Daarna werden de uit deze functie-eisen voortvloeiende *opleidingseisen* opgesteld.

Het bijbrengen van specialistische kennis en vaar-

digheden werd — gezien het karakter van de Hogere Militaire Vorming (HKS) — geacht niet in het studiepakket thuis te horen.

De taakstellingen van de bestaande leergroepen (afb. 5) werden eveneens aan een analyse onderworpen. Op grond van deze analyse werden *opleidingseisen per studievak* vastgesteld. Hierna werden tevens per vak het aantal te programmeren college-uren, de successieve plaatsing in het programma, de onderwijsmethodiek, het toetsings- en het vrijstellingenbeleid bepaald. Ten slotte werd vastgesteld, welke vakken als hoofdvak en welke als bijvak dienden te worden aangemerkt. Dat met deze werkzaamheden maanden van studie gepaard gingen zal duidelijk zijn.

Per leergroep zijn de taken en de leerstof⁶ voor de Hogere Militaire Vorming (HKS) thans als volgt vastgesteld.

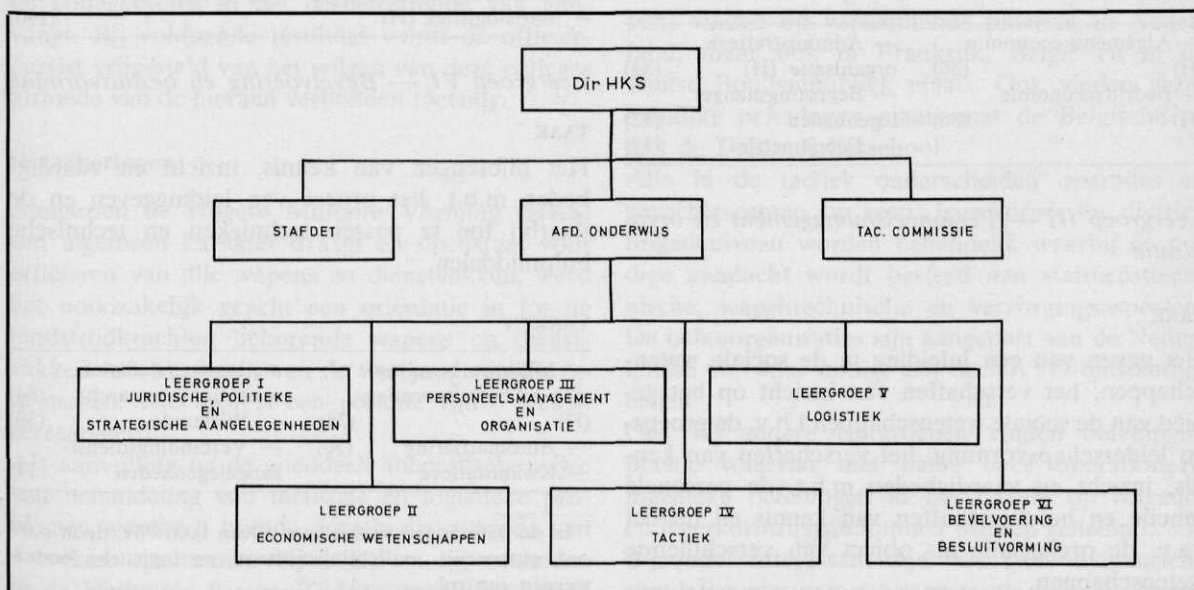
Leergroep I — Juridische, politieke en strategische aangelegenheden

TAAK

Het bijdragen tot de algemene vorming door het

⁶ Bij het bezien van het per vak aangegeven aantal geprogrammeerde college-uren moet worden bedacht, dat de officieren-cursist onmiddellijk voorafgaande aan de Hogere Militaire Vorming (HKS) de Cursus Stafdienst hebben gevolgd. De in deze cursus gebrachte theorie wordt — in tegenstelling met voorheen — niet meer herhaald.

Afb. 5 Organisatie Hogere Krijgsschool

verschaffen van kennis en inzicht in juridische, politiek-militaire en militair-strategische aspecten m.b.t. het functioneren van de staat alsmede het bijbrengen van kennis en inzicht t.a.v. de operationele functie.

VAKKEN

De *leerstof* is vervat in de volgende vakken (tussen haken het in deze vakken voorlopig geprogrammeerde aantal college-uren, alsmede de aanduiding (H) indien het vak een hoofdvak is).

— Contemporaine strategie (H)	(32)	— Volkenrecht	(24)
— Westerse defensie-inspanning (KL, Nederland, NAVO) (H)	(62)	— Civielrecht	(20)
— Staatsleer/Wijsbegeerte	(20)	— Leer van het communisme	(10)
— Hedendaagse aspecten van de Westerse democratie	(10)	— Internationale betrekkingen	(20)
— Staatsrecht	(16)	— Contemporaine geschiedenis	(12)
		— Geschiedenis en wetenschap van de oorlog	(30)

Leergroep II — Economische wetenschappen

TAAK

Het leveren van een bijdrage aan de algemene vorming door het verschaffen van de kennis omtrent economische, en in het bijzonder bedrijfs-economische, verschijnselen en theorieën, alsmede van inzicht in de samenhang daarvan; voorts het bijbrengen van kennis en inzicht m.b.t. de financiële functie.

VAKKEN

— Algemene economie (H)	(36)	— Administratieve organisatie (H)	(34)
— Bedrijfseconomie (H)	(86)	— Begrotingsaangelegenheden	(12)
		— Econometrie	(12)

Leergroep III — Personeelsmanagement en organisatie

TAAK

Het geven van een inleiding in de sociale wetenschappen, het verschaffen van inzicht op het gebied van de sociale wetenschappen t.b.v. de groeps- en leiderschapsvorming, het verschaffen van kennis, inzicht en vaardigheden m.b.t. de personele functie en het verschaffen van kennis en inzicht t.a.v. de organisatie als object van verschillende wetenschappen.

VAKKEN

— Sociologie en psychologie van organisaties (H)	(45)	— Militair ambtenarenrecht	(12)
— Organisatieleer (H)	(60)	— Sociale rechtsvorming	(18)
— Personeelsleer (H)	(24)	— Leer der massacommunicatiemedi	(30)
— Militaire personeelszaken (H)	(28)		
— Burgerpersoneelszaken	(12)	Bovendien: Studiedagen SCML	(20)

Leergroep IV — Tactiek

TAAK

Het bijbrengen van kennis, inzicht en vaardigheden m.b.t. de operationele functie alsmede inzicht en vaardigheden t.a.v. de daaraan gerelateerde leidinggevende en informatieverzorgende functie.

VAKKEN

— Tactiek (inbegrepen militaire topografie en oefeningen op de kaart en in het terrein ⁷ (H)	(445)	— Vuursteunaangelegenheden	(8)
		— Luchtverdediging	(4)
		— Genie	(8)

Leergroep V — Logistiek

TAAK

Het bijbrengen van kennis, inzicht en vaardigheden m.b.t. de logistieke functie alsmede inzicht en vaardigheden ter zake van de daaraan gerelateerde leidinggevende en informatieverzorgende functie.

VAKKEN

— Operationele logistiek (d.w.z. de logistieke functievulling binnen het legerkorps) (H)	(80)
— Basislogistiek (H)	(190)

Leergroep VI — Bevelvoering en besluitvorming

TAAK

Het bijbrengen van kennis, inzicht en vaardigheden m.b.t. het proces van leidinggeven en de daarbij toe te passen technieken en technische hulpmiddelen.

VAKKEN

— Militaire bevelvoering en besluitvorming (H)	(35)	methoden (statistiek, operations research)	(84)
— Automatisering	(30)	— Wiskunde	(30)
— Kwantitatieve		— Verbindingsdienst-aangelegenheden	(4)

⁷ In de oefeningen spelen niet alleen tactische, doch o.m. ook personeels-, inlichtingendienst- en logistieke onderwerpen een rol.

Afb. 6 Dynamische simulatie met computerassistentie

Rechtstreeks onder het Hoofd Onderwijs vallen tenslotte nog:

— Buitenlandse strijdkrachten	(20)	se gastsprekers	
— Moderne talen (Duits, Frans, Engels, waarbij twee van de drie talen worden getentamineerd)	(50)	— Voordrachten door officieren-cursist	(30)
— Algemene voordrachten door diverse		— Samenwerking met de Koninklijke Marine en de Koninklijke Luchtmacht	(30)
		— Sport	(128)

Vrijstellingen

Indien de officier-cursist (vroeger „leerling” geheten) van mening is over voldoende kennis, vaardigheid en inzicht te beschikken om een tentamen in een bepaald vak met gunstig resultaat te kunnen afleggen, vindt op zijn verzoek een toetsing — mondeling of schriftelijk — plaats. Een dergelijk tentamen wordt in beginsel afgenomen alvorens de collegecycle in het desbetreffende vak aanvangt. Bij voldoende resultaat wordt de officier-cursist vrijgesteld van het volgen van deze colleges alsmede van de hieraan verbonden toetsing.

Detacheringen

Aangezien de Hogere Militaire Vorming (HKS) een algemeen karakter draagt en openstaat voor officieren van alle wapens en dienstvakken, werd het noodzakelijk geacht een oriëntatie in tot de landstrijdkrachten behorende wapens en dienstvakken aan het begin van de tweejarige studie op te nemen. Hiervoor is een periode van 6 weken gereserveerd.

Als aanvulling op de goeddeels theoretische wijze van behandeling van tactische en logistieke problemen werd een tweede detachingsperiode van 4 weken opgenomen bij 1 Lk en bij eenheden in de Nationale Sector. Tijdens deze detachering

worden zo mogelijk organieke functies vervuld in staven, waarbij ernaar wordt gestreefd deze detachering v.w.b. parate eenheden te doen samen vallen met een oefening te velde.

Ten slotte werd de detachering van 4 tot 6 weken bij civiele bedrijven gehandhaafd.

Dag- en werkrooster

Evenals bij de herziene Cursus Stafdienst is in beginsel elke middag voor zelfstudie, syndicaatswerk, e.d. beschikbaar. De colleges duren tot 13.10 uur. De week telt 5 collegedagen met per dag 6 college-uren à 40 minuten. Per dag worden ten hoogste drie onderwerpen behandeld.

Oefeningen

Met name de leerstof van de leergroep Tactiek wordt in oefeningen op de kaart en in het terrein vervat. De oefeningen in het terrein (zonder troepen) vinden op verschillende plaatsen in Nederland, maar ook in Frankrijk, België en in de Duitse Bondsrepubliek plaats. Ook vinden gezamenlijke oefeningen plaats met de Belgische en met de Duitse Krijgsschool.

Alle in de tactiek onderscheiden operaties en gevechtsvormen op resp. legerkorps- en divisie/brigadeniveau worden behandeld, waarbij de nodige aandacht wordt besteed aan stafdiens-technische, wapentechnische en verzorgingsaspecten. De oefenorganisaties zijn aangepast aan de Nederlandse en, waar nodig, aan de NAVO-omstandigheden.

Ook bij andere leergroepen vinden oefeningen plaats, waarvan met name twee operationeel-logistieke oefeningen in het terrein op brigade- en legerkorpsniveau kunnen worden genoemd.

Bijzonder interessant zijn ook twee dynamische simulaties met computerassistentie (afb. 6). In het

ene spel (MILLCOS) wordt het besturen van de bevoorrading met behulp van een computer praktisch beoefend en in het andere spel (MAINCOS) worden de officieren-cursist geconfronteerd met de problematiek van het onderhoudsmanagement.

Ten behoeve van de algemene managementvorming aan het einde van het tweede studiejaar worden momenteel vier zg. „integrale beslissings-spelen” ontworpen. Deze spelen confronteren de deelnemers met reële, complexe bedrijfssituaties, waarin problemen slechts door een multidisciplinaire aanpak kunnen worden opgelost. Kennis, inzicht en vaardigheden, opgedaan tijdens de voorgaande hogere vorming, dienen hier ten nutte te worden gemaakt.

Studiefaciliteiten

Ten behoeve van de studie in de vreemde talen, waarbij grote nadruk wordt gelegd op de zelfstudie van de cursist, heeft de Stuurgroep voorgesteld over te gaan tot een bescheiden talenpracticum met 15 posities. Met de aanschaf van deze apparatuur heeft de CGS inmiddels ingestemd.

Ook heeft de Stuurgroep een aantal noodzakelijke *verbouwingsvoorstellen* ingediend ten einde de in het nieuwe onderwijssysteem passende klasopstellingen te kunnen realiseren. Door de opheffing van de KS- en HMB-studie en de invoering van de Hogere Militaire Vorming (HKS) zullen weliswaar minder klassen worden gevormd, doch het cursistentaal per klas stijgt. Aangezien de Cursus Stafdienst nog slechts eenmaal per jaar plaatsvindt en de colleges hierbij in dezelfde klasopstellingen plaatsvinden als die bij de hogere vorming, zijn ook voor deze cursus grotere lokalen vereist. De deels zeer kleine, deels langwerpige voormalige soldaten(legerings)kamers zijn te enen male ongeschikt om het onderwijs in de nieuwe structuur te doen plaatsvinden. Op dit punt

zal op korte termijn een beslissing moeten worden genomen.

Brevet

Met de invoering van de Hogere Militaire Vorming (HKS) kwam uiteraard het probleem van het brevetonderscheidingsteken aan de orde. De CGS besloot een op de uniform te dragen brevetonderscheidingsteken op praktische gronden te handhaven.⁸ Uit traditieoverwegingen is daarbij gekozen voor het huidige Generale-Stafembleem (zg. „gouden zon”).

Gezien de doelstelling en de opzet van de Hogere Militaire Vorming (HKS) en mede om een onnodige en ongewenste diversiteit onder de aan de HKS gebrevetteerden te voorkomen, werd tevens bepaald dat de brevetten van alle huidige GS- en HMB-gebrevetteerden worden gelijkgesteld aan het nieuwe brevet voor HMV.

Slotopmerking

Het zal duidelijk zijn, dat bij de vormgeving van de Hogere Militaire Vorming (HKS) bewust is gekozen voor een zeer brede, universele opleiding, gericht op het verkrijgen van „generalisten”. De consequentie hiervan is dat door de legerleiding bijzondere aandacht zal moeten worden besteed aan het in de organisatie beschikbaar doen zijn van voldoende deskundigheid, zowel in de functiegebieden als in de diverse specialismen. Ook dient te worden beseft, dat de Hogere Militaire Vorming (HKS) primair is gericht op de functievervulling in de eerste 8 tot 10 jaar na de brevettering. Voor senior- en topmanagers, maar ook voor hen die zich in bepaalde functiegebieden verder gaan verdiepen, zal in het kader van de „éducation permanente” weer een voortgezette opleiding nodig zijn.

⁸ Brief CGS, Afd. Operatiën, nr 10.219/3/R, d.d. 8 december 1971.

De geheime diplomatie voorkwam de Tweede Wereldoorlog niet

D. Stevens

Kapitein voor Speciale Diensten der Artillerie

Omdat de geheime diplomatieke onderhandelingen en overeenkomsten uit alle decennia van deze eeuw, evenals de methoden van propagandavoe-ring, een grote gelijkenis met elkaar vertonen, is de bestudering hiervan niet van belang ontbloot.

Prof. dr. Jacques de Launay, één van de bronnen voor dit artikel, secretaris-generaal van de Internationale commissie voor historisch onderzoek, maakte voor de research gebruik van de modernste technieken van onderzoek langs elektronische weg. Op deze wijze nam hij legio documenten in beschouwing, onder andere uit de archieven van Hitlers Derde Rijk, die hij op de „ontleedtafel” legde.

In dit artikel worden de Duitse propagandamethoden voor het buitenland belicht, alsmede de geheime onderhandelingen en overeenkomsten, die zich voordeden in de periode van het voorspel tot de Tweede Wereldoorlog. Die periode 1933-1938 kan men ook noemen: de periode waarin de Tweede Wereldoorlog mogelijk werd.

Engels pacifisme

De Oxford-Union had mij uitgenodigd voor haar te spreken. Ik had dit geweigerd, maar geantwoord, dat ik hun een uur zou geven om vragen te kunnen stellen. Een van deze vragen was: acht u Duitsland schuldig aan het uitbreken van de vorige oorlog (1914-1918)? Ik antwoordde: ja natuurlijk. Een jonge Duitser, die met een Rhodes-beurs (in Engeland) studeerde, stond daarna van zijn plaats op en zei: na deze belediging van mijn vaderland wens ik hier niet langer te blijven, waarna hij de zaal uitmarcheerde onder een donderend applaus.

Dit vertelt Winston Churchill over een voorval in 1933. Het opmerkelijke hierbij is het donderende applaus, dat deze jonge Duitser in Engeland oogstte. De Oxford-Union was stellig geen fascistische beweging, doch veeleer een ethisch-pacifistische groep op religieuze grondslag.

Op deze en andere vredelievende stromingen spe-

culeerde Hitler met zijn schaduwministeries. Want al was hij op 30 januari 1933, op persoonlijke voorspraak van von Papen bij president Hindenburg, tot rijkskanselier benoemd, Duitsland had nog steeds ministeries die niet onder Hitlers bevoegdheid vielen. Daarom richtte hij zelf in zijn partij invloedrijke „schaduwministeries” op.

Het Bureau Rosenberg

Eén daarvan was het bureau voor buitenlandse zaken onder leiding van dr. Alfred Rosenberg, een emigrant uit de Baltische landen, die tot 1917 in Moskou architectuur studeerde. Op de eerste plaats richtte het Bureau Rosenberg zich op gelijkgezinden in het buitenland. Het Bureau had de volgende onderafdelingen: Engeland en het Verre Oosten, de Balkan, Scandinavië, het Nabije Oosten en het Midden-Oosten.

De afdeling Engeland stond onder leiding van een marine-officier, A. D. Obermüller. Bij verschillende gelegenheden gaf Hitler te kennen tot een Engels-Duits akkoord te willen komen en om de mogelijkheden hiertoe te vergroten werden verschillende personen door het Bureau Rosenberg privé benaderd. Dat waren bijvoorbeeld: Bardlow, de privé-secretaris van de Engelse minister MacDonald, Kapitein MacCaw, adviseur van de minister van defensie, Archibald Boyle, gevolmachtigde voor buitenlandse betrekkingen van het ministerie van luchtvaart, het hoofd van de Shell, Sir Henry Deterding, de hertog van Kent, en Lord Rothermere, de krantenmagnaat.

Ook met verschillende officieren van de Royal Air Force werden contacten gelegd. Het Bureau Rosenberg, het Aussenpolitische Amt der NSDAP, volstond in Nederland, België en Luxemburg voornamelijk met spionage of, zoals men het noemde: „het observeren van de bestaande toestanden”. Natuurlijk werden ook Oswald Mosley en zijn Britse Union of Fascists gesteund. Diens vrouw Diana, de gescheiden echtgenote van de

Hitler streed voor de vrede volgens dit propagandaplakkaat uit 1939... De leuze van „strijd voor de vrede” wordt ook tegenwoordig in de Russische propaganda veel gehoord

men een tegenoffensief. Lord Rothermere liet in zijn blad, de Daily Mail, van 19 oktober 1933 een interview met Hitler verschijnen. Hierin werd gesteld, dat niemand in Duitsland een nieuwe oorlog wilde, ook niet de leiders van de Nazi-partij. Terzelfder tijd zette Lloyd George in de News Chronicle een grote advertentie waarin hij van de Engelse regering vroeg meer objectiviteit te betrachten, dat wil zeggen: te geloven in Hitlers vredelievende bedoelingen. Van het Engelse publiek vroeg hij een „genuanceerder” kijk op de dingen, die na de machtsovername door de Nazi's in Duitsland gebeurden; hetgeen in feite neerkwam op het verzoek goedgeloviger de Nazi-propaganda te accepteren.

De termen „genuanceerd” en „objectief” zijn geen unicum. Ook tegenwoordig zijn er stromingen, die ons willen bewegen de tegen ons gerichte propagandavormen „genuanceerd” en „objectief” te geloven.

„De Schakel”

In 1937 werd een vereniging voor vriendschap tussen het Duitse rijk en Engeland opgericht, The Link (de schakel) geheten. Deze club telde in 1939 reeds 25 afdelingen. De leden ontvingen de Anglo-German Review en het blad News from Germany. Zelfs circuleerden er in 1938 geruchten over een op komst zijnd huwelijk tussen Hitler en Unity Mitford, de dochter van Lord Redesdale, tevens schoonzuster van de Engelse fascistische leider Oswald Mosley.

Lord Rothermere van de Daily Mail liet Hitler nog benaderen door Prinses Stephanie von Hohenlohe. Men wilde gedaan krijgen, dat in Duitsland het huis Hohenzollern weer op de troon kwam en in Oostenrijk het Habsburgse huis. Hiertoe reisde zij eerst naar Nederland, waar ze in Doorn met ex-keizer Wilhelm II besprekingen voerde en toen naar België, waar ze met keizerin Zita sprak. Natuurlijk voelde Hitler hier niets voor, doch hij maakte van de gelegenheid gebruik met een zekere charme de goede verhoudingen tussen Duitsland en Engeland te propageren.

Toch speelde Hitler het nog zo slim, dat de Duitse kroonprins, door het lanceren van de leuze „wij stemmen voor Hitler”, hem bij de verkiezingen

bekende Engelse brouwer Guinness, bracht hem in persoonlijk contact met Hitler en met de geheime financiële fondsen, die dr. Rosenberg namens Hitler had uit te delen.

Beïnvloeding buitenland

Een vroegere medewerker van Hitler, die in 1933 naar Praag vluchtte, Otto Strasser, schreef bij elke gelegenheid in zijn blad, Die Schwarze Front, dat Hitler oorlog betekende. Dit vond gehoor in de Franse pers. Voor de Duitsers bleef dit geen geheim. Het Bureau Rosenberg had immers ook een persinlichtingendienst, die dagelijks uittreksels maakte van het nieuws van bijna driehonderd buitenlandse kranten. Zelfs hield deze dienst een kaartstelsel bij van voor hem belangrijke buitenlandse journalisten uit alle landen. Voorts organiseerde men bezoeken van persmensen aan Duitsland. Het bureau, dat ook jongedames als „gastvrouwen” in dienst had, zorgde ervoor, dat menig bezoek een (te) persoonlijk karakter kreeg.

Toen de waarschuwing „Hitler betekent oorlog” ook in Engeland dreigde door te dringen, regelde

van 1932 en 1933 stemmenwinst van de koningsgezinden deed incasseren. Er volgde een correspondentie tussen Hitler en Lord Rothermere, die tot gevolg had, dat het Engelse blad Daily Mail een sympathiserende houding innam, ook bij de Duitse bezetting van het Rijnland in 1934 en bij de wederopbouw van de Duitse oorlogsvloot in 1935.

In Amerika was het de krantenmagnaat Hearst, met wie het Bureau Rosenberg contacten onderhield. Zijn bladen, die een dagelijkse oplage hadden van drie miljoen exemplaren, publiceerden regelmatig „exclusieve” artikelen, door dr. Rosenberg zelf ondertekend, die het Nazistische standpunt aangaande de belangrijke internationale problemen weergaven. Zij bleven in de vooroorlogse jaren niet zonder invloed op de Amerikaanse lezers en op hun president Roosevelt die, politiek gezien, op de steun van Hearsts kranten bouwde.

Een vooraanstaande partijfunctionaris van de NSDAP, dr. H. Rauschnig, citeert Hitler in deze:

De angst en het persoonlijk belang zullen, in welk land dan ook, nooit ontbreken om tot de capitulatie te leiden (. . .) Men kan dit alles manipuleren om de publieke opinie te fabriceren. Want het is deze publieke opinie, waarvan de democratieën volledig afhankelijk zijn, die per slot van rekening onze meest machtige bondgenoot zal zijn. Wij zullen altijd meer geschikt zijn om de opinie te besturen dan de leiders van het land (. . .) De democratieën zullen door de hun eigen structuur altijd machteloos zijn tegen dergelijke aanvallen.

Geheime onderhandelingen

Zoals het bureau van dr. Rosenberg voor de beïnvloeding van het buitenland zorgde, zo boekte het Bureau von Ribbentrop successen op het terrein van de geheime diplomatie. Het begon met zich op Frankrijk te concentreren. In augustus 1933 had von Ribbentrop een ontmoeting met de vooraanstaande Franse politicus Daladier, die in de Eerste Wereldoorlog tegen de Duitsers had gestreden hetgeen, propagandistisch gezien, wel een winstpunt voor von Ribbentrop was. Deze maakte hem wijs, dat het de wens van de Nazi's was, dat zulk een oorlog nooit weer mocht plaatshebben. Hij sprak hem over de broederschap tussen de vroegere strijders van beide fronten en over goede Frans-Duitse betrekkingen.

Deze propagandistische argumenten stonden in lijnrechte tegenstelling tot wat de Führer na zijn machtsovername zei: „Geef mij nog vier jaar”.

Die boodschap, dat dit alles moest dienen om de veroveringsplannen beter voor de bereiden, werd echter vanzelfsprekend niet aan Daladier overgebracht. Aanvankelijk werden von Ribbentrops geheime diplomatieke missies gecamoufleerd door een eigen im- en exportmaatschappij.

In 1933 wilde het toch niet goed lukken, want de vooruitziende Poolse maarschalk Pilsodski, die voordien zowel tegen Russen als Duitsers vocht, deed in februari aan de Franse minister van buitenlandse zaken, Paul Boncour, een voorstel. Hij wilde tijdig tegen Duitsland een oorlog voeren om te voorkomen, dat die natie zelf een Tweede Wereldoorlog zou kunnen aanstichten.

Frankrijk zwicht

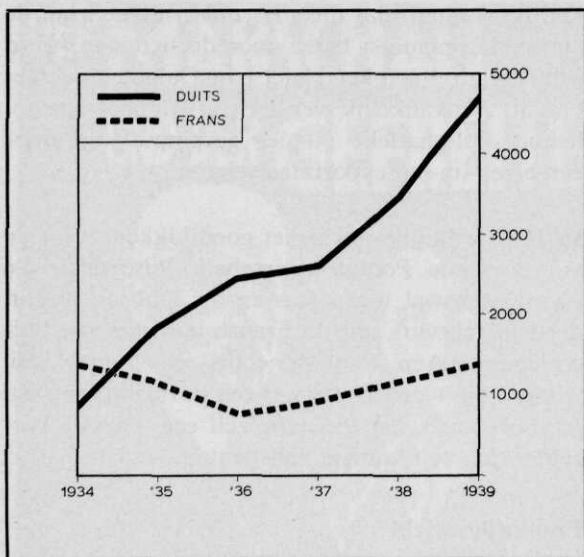
Wie dat jaar wel succes had was Franz von Papen. Hij was het, die het Vaticaan wist te bewegen tot het concordaat met de Nazi's van 20 juli 1933. Hij zou de verbinding blijven onderhouden tussen Rome en Berlijn.

Bij de Hitlerputsch van 30 juni 1935 werden von Papens privé-secretaris en andere personen in zijn naaste omgeving neergeschoten, doch Hitler liet hem sparen. Bij die gelegenheid werden in Duitsland in twee dagen ongeveer zesduizend personen vermoord.

Von Ribbentrop oogstte in dat jaar succes met zijn missie in Frankrijk. In de hoop een duurzame vrede van Duitsland te kunnen kopen voerde de Franse minister van buitenlandse zaken, Pierre Laval, in juni en september persoonlijke besprekingen met hem. Daarna trof Laval zodanige regelingen, dat het Saargebied zonder veel problemen door Duitsland kon worden ingelijfd.

Behalve voor Duitsland was Pierre Laval ook bang voor Italië en hij bracht hiermee de oorlog eerder dichterbij dan dat hij hem voorkwam. Op 6 januari 1935 begaf hij zich namelijk naar Rome voor onderhandelingen met Mussolini, wie hij in een apart onderhoud de handen vrij gaf om Ethiopië binnen te vallen; voorts tekende hij met Italië een akkoord over Erytrea en Tunesië.

Het lukte Italië evenwel niet om snel geheel Ethiopië te veroveren en opnieuw bewees Laval Mussolini een goede dienst: hij ging naar Londen, ten einde de Engelse minister Samuel Hoare om te praten voor het idee Italië in Ethiopië de vrije hand te geven. De pers kwam echter op het spoor van dit gesprek en publiceerde het geheime plan

„Geef mij nog vier jaar . . .” zei Hitler; wat hij hiermee bedoelde blijkt o.a. uit deze vergelijkende productiegrafiek van eerste-lijnsvliegtuigen in Duitsland en Frankrijk

Tsjecho-Slowakije werd in 1938 eveneens uitverkocht . . . de tweede keer geschiedde dat in 1968

in zijn geheel. Omdat de publieke opinie het niet eens was met de ondershandse steun aan Mussolini, moesten zowel Laval als Hoare aftreden. Hoare werd opgevolgd door Anthony Eden.

Hoewel de volkeren na de Eerste Wereldoorlog anders hadden beslist, begon Hitler op 16 maart 1935 met de wederoprichting van het Duitse leger en de invoering van de dienstplicht. In strijd met zijn daden van herbewapening waren zijn woorden in een interview met een Engelse krant: dat hij oprecht hoopte te komen tot ontwapening of tot een overeenkomst betreffende beperking van de wapening. Churchill zag dit wel in en zei te Genève:

Het is een kardinale fout ontwapening met vrede te verwarren. Ondanks de eindeloze stroom van wel-sprekendheid, redevoeringen, goedbedoelde doch sentimentele gevoelens en banketten.

Is er een historische wijsheid in deze woorden te vinden?

Industriële oorlogsvoorbereiding

De Duitse economie moet volledig gemobiliseerd worden voor de oorlog over vier jaar . . .

Aufruf an die Bevölkerung!

Auf Befehl des Führers und Obersten Befehlshabers der Deutschen Wehrmacht habe ich im Lande Böhmen mit dem heutigen Tage die vollziehende Gewalt übernommen.

Hauptquartier Prag, den 15. März 1939.

Der Oberbefehlshaber der Heeresgruppe 3

Blaskowitz

General der Infanterie.

Rozkas pro Obyvatele!

Na rozkas Votze a nejvyšho Prezidenta německe Armady převzal sem v zemi česke s nešním dnem celou moc.

Hlavní-Quartier Praha, dne 15. Března 1939

Vrchní Komandant Armadni-Odil 3

Blaskowitz

General Infanterie

zei Hitler tegen Goering. Tegen de Duitse industriëlen zei Goering op 17 december 1936:

Het conflict, dat wordt voorbereid eist een kolossale ontwikkeling van onze productiecapaciteit. Wij mogen geen enkele beperking stellen aan ons bewapeningsprogram, want de uiteindelijke strijd is in zicht. Wij zijn in feite reeds in oorlog, hoewel nog geen kanonschot is afgevuurd.

Zo liet Hitler weinig onzekerheid bestaan omtrent zijn plannen voor de toekomst.

Eind 1935 richtte de I. G. Farben de Vermittlungsstelle Wehrmacht op. Men stichtte er 36 fabrieken bij voor de oorlogsproductie en de productie werd vertienvoudigd, omdat men oorlogsvoorraden moest vormen. Ook werden grote benzinevoorraden aangehouden; alleen al de productie van 1937 zou voldoende zijn geweest voor het jaarverbruik van alle auto's die er toen in Europa en Azië reden. In 1938 was de productie van vliegtuigbenzine viermaal zo groot als het civiele jaarverbruik. Niet alleen dat Duitsland zijn strategische productie aanzienlijk verhoogde, het slaagde, langs slinkse wegen, ook erin de buitenlandse productie op het gebied van o.a. dynamiet, magnesium en synthetische rubber af te remmen.

Voorts verzamelde het zeer veel nuttige industriële inlichtingen; van Standard Oil of New Jersey wist het Duitse Rijk alle nieuwe uitvindingen op het gebied van synthetische rubber los te krijgen. Het verschil in militaire-vliegtuigproductie tussen Duitsland en Frankrijk blijkt duidelijk uit de hierbij afgedrukte grafiek.

Koloniën aangeboden

In juli 1936 gaf Hitler zijn Generale Staf opdracht tot de verovering van Oostenrijk. Op 5 november 1937 ontvouwde hij zijn bevelhebbers de plannen voor de annexatie van nieuwe woongebieden voor Duitsers in Polen, Wit-Rusland en de Oekraïne. Met Engeland en Frankrijk moest worden afge-rekend — zo zei hij voorts — voordat deze landen tot de strijd gereed zouden zijn.

Op 3 maart 1938 bracht de Britse ambassadeur, Sir Neville Henderson, een vertrouwelijk bezoek aan Hitler en von Ribbentrop. Hij zei bij het be-

gin van zijn onderhoud, dat van zijn geheime voorstellen niets mocht uitlekken aan de Belgen, Fransen, Portugezen en Italianen. Het ging erom de Engels-Duitse betrekkingen te verbeteren en de Oostenrijkse bevolking weer vertrouwen in de toekomst te geven. Om dit te bereiken zou Engeland bereid zijn het koloniale bestuur in Afrika te herzien, aldus Henderson.

Hij bood Hitler, die al eerder te kennen had gegeven graag koloniën in Afrika te willen hebben, nu de koloniën aan van twee van Englands trouwste bondgenoten: de Belgische Kongo en Portugees Angola. Dit redde evenwel Oostenrijk niet; dat werd, volgens plan, reeds negen dagen later bezet en, zoals dat heette: „op eigen verzoek” door Duitsland ingelijfd. Ook redde dit aanbod de wereld niet van de Tweede Wereldoorlog.

Zo zal ook de geheime diplomatie van vandaag ons niet kunnen behoeden voor mogelijk riskante ontwikkelingen in de toekomst.

Literatuur

J. de Launay — *Histoire de la diplomatie secrète 1914 à 1945*. Marabout-université, Brussel/Parijs (1966).

W. Churchill — *Mémoires over de Tweede Wereldoorlog*. Elsevier, Amsterdam (1948 evj).

W. Keller — *Ost minus West = Null*. Knauer, München (1960).

H. Rauschnig — *Hitler m'a dit*. Coopération, Parijs (1939).

J. von Ribbentrop — *De Londres à Moscou*. Grasset, Parijs (1954).

C. A. Welsh — *Germany's master plan*. Praeger, New York (1945).

P. Hofstätter — *Die Psychologie der öffentlichen Meinung*. Domus, Wenen (1949).

M. Domarus — *Hitler-Reden und Proklamationen 1932-1945*. Fischer, Neurenberg (1963).

M. Gilbert en R. Gott — *The appeasers*. Reading, Londen (1963).

K. Kurth — *Vom Wesen und Wirken der Nachricht*. NZH, Wenen (1942).

Rusland als maritieme natie

J. R. Evenhuis

Het Russische zeewezen heeft de laatste jaren een geweldige stoot gekregen. Sedert ongeveer het midden van de jaren '60 schijnen de Sovjets vast van plan te zijn hun maritieme positie beter in overeenstemming te brengen met hun machtspositie in het algemeen. Het is geenszins uitgesloten dat zij in hun opzet zullen slagen.

Dit neemt echter niet weg dat het niet de eerste poging is om de Russen „sea-minded” te maken; maar alle voorafgaande pogingen zijn — dat moet historisch worden vastgesteld — op mislukkingen uitgelopen.

Peter de Grote, Katharina

Wie aan een Russische vloot denkt, zal daarbij nimmer de prestatie van tsaar Peter de Grote vergeten. Deze wist in korte tijd inderdaad opmerkelijk veel te bereiken. Desondanks was het spoedig na de dood van deze grote initiatiefnemer met de vloot weer compleet gedaan . . . het bleek een krachttoer zonder blijvende gevolgen.

Toen, als eerste na Peter, een tsarina, Katharina de Grote, de vlootpolitiek weer opnam, moest zij feitelijk geheel opnieuw beginnen. Rusland had, zoals ze zelf zei: „. . . schepen en mannen, maar geen vloot en zeelieden”; wat ze had geërfd, was: „. . . slechts goed voor de haringvangst”. De vlootcreatie van Katharina zou de eerste blijken te zijn, die het langer uithield.

Defensief

In de 19e eeuw had het keizerlijke Rusland een vloot, die in elk uiterlijk opzicht meetelde. Alleen níét in de zin die de maritieme naties van die tijd aan dit wapen gaven: voor hen was het een offensief wapen. De Russische vloot was daarentegen louter defensief ingesteld, ter bescherming van de kusten. Zij vormde, met andere woorden, slechts een onderdeel in een typisch continentale opvatting van landsverdediging. In laatste instantie be-

slisten niet admiraals maar generaals op welke wijze van de vloot gebruik zou worden gemaakt.

Deze opvatting kwam zeer duidelijk naar voren tijdens de Krim-oorlog (1853-1856), toen de Russische Zwarte-Zeevloot niets ondernam om de landing van de Engelsen en de Fransen in Zuid-Rusland tegen te gaan. Ten slotte moest zij, omdat dit in de landsverdedigingsplannen van een legerbevelhebber paste, aan de ingang van de haven van Sebastopol door haar eigen admiraals tot zinken worden gebracht.

Gelegenheid tot eigen activiteit werd de keizerlijk-Russische vloot in de 19e eeuw nauwelijks geboden, ook niet als daarvoor een goede militaire reden bestond. Zij was meer een prestigewapen.

Zo verschenen in september 1863, toen de Amerikaanse secessieoorlog woedde, eensklaps zes Russische oorlogsschepen ter hoogte van New York, spoedig gevolgd door zes andere voor San Francisco. De Amerikaanse publieke opinie tastte in het duister, totdat de kranten in beide steden eindelijk een verklaring voor het kennelijk niet agressief bedoelde vlootvertoon wisten te geven: het was Russische morele steun voor de zaak van de Noordelijke staten. Daar geen officiële woordvoerder zich uitte, gaf dit aanleiding tot veel noordelijk pro-Russisch gejuich. In april 1864 lichtten de Russische oorlogsschepen weer de ankers om rechtstreeks naar hun thuishavens terug te keren.

Pas in 1915, meer dan een halve eeuw later, werd de waarheid over het mysterieuze vlootbezoek bekend: in 1863, het jaar van een gevaarlijke Poolse opstand, heerste in Rusland een grote vrees voor buitenlandse, in het bijzonder Britse, inmenging. Om de vloot tegen een overval te vrijwaren, stuurde de regering van St. Petersburg haar oorlogsschepen eenvoudig ver buiten de risicozone. Onder de rook van New York en San Francisco zouden zij wel veilig zijn, te meer daar Engeland in Washington toen geen enkele druk kon uitoefenen

(het had zich aan de zijde van de Zuidelijke staten geschaard).

Onervarenheid

De intrinsieke zwakte van de keizerlijk-Russische vloot, haar gebrek aan activisme, zou echter pas volkomen duidelijk worden in 1904/1905, toen de Oostzeevloot zich om Afrika heen naar het Verre Oosten begaf om daar de strijd met de gloednieuwe Japanse vloot aan te binden. Zij stoomde regelrecht een catastrofe tegemoet, daar de ervaring ver van de thuisbasis slag te moeten leveren nog in de 20e eeuw helemaal nieuw voor de Russen was.

Hóé nieuw, bleek trouwens al toen deze vloot, net aan haar odyssee begonnen, in de Noordzee het Doggersbank-incident van oktober 1904 verwekte, waarbij het vuur werd geopend op Engelse vissersschepen. De onervaren mannen op de uitkijk hadden deze voor Japanse torpedoboten aangezien!

Een internationale enquêtecommissie bepaalde al in 1905 dat de Russen zich op die vissers hadden verkeken. Het incident leek gesloten toen Rusland aan de nabestaanden van de gedode vissers een schadeloosstelling uitkeerde. Desondanks spreken Sovjetrussische publikaties na meer dan zestig jaar nog steeds over de „georganiseerde provocatie” van de Doggersbank.

Met dergelijke ervaringen op de historische achtergrond begrijpt men in elk geval beter waarom Russische oorlogsschepen ver van hun basis in de jaren '60 eerst alleen maar de vrees voor incidenten deden toenemen.

Nieuwe vlootpolitiek

De Russische marine maakt zich thans evenwel voor het eerst in de geschiedenis met de oceanen vertrouwd. In feite valt dit toe te juichen, aangezien een grotere beheersing van de navigatiekunst tevens de kans op incidenten vermindert. De ondervinding heeft geleerd dat een Russische vloot die „accident-prone” is, tevens de tendens had „incident-prone” te zijn.

De Sovjets willen hun schepen dus oceanwaardig maken, wat een grote strategische betekenis heeft. Toch is het de vraag of zich ook in de uitbreiding van de tegenwoordige Sovjet-vloot niet veel continentaal denken verbergt, als men zich de grote dimensies van het Russische continent realiseert. Deze hebben meegebracht dat Rusland in zijn

geschiedenis feitelijk nooit over één vloot heeft beschikt, maar over vier, nauwelijks met elkaar in contact staande, vloten: de Arctische vloot, de Baltische vloot, de Zwarte-Zeevloot en die in het Verre Oosten.

Wat aan hun onderling contact ontbrak, was juist die oceanwaardigheid die sedert de jaren '60 zo nadrukkelijk wordt nagestreefd. Zo is het duidelijk geworden dat de Sovjets in het bijzonder het betrekkelijke isolement van hun Wladiwostok-vloot willen opheffen. De weg om Afrika wordt om die reden al druk bevaren, en men mag er zeker van zijn dat om dezelfde reden een heropening van het Suezkanaal de regering in Moskou welkom zou zijn.

In dit licht gezien, zou de „confrontatie” van de nieuwe Russische vloot met de Amerikaanse, zelfs in de Middellandse Zee, niet meer dan een (natuurlijk óók gewild) neveneffect van de tegenwoordige vlootpolitiek van de Sovjets zijn. Wat in wezen eraan ten grondslag ligt, is dan een afscherming met maritieme middelen van het Euraziatische continent door een beweeglijker geworden uitwisseling van de vlootsterkten die de Sovjets in resp. Moersmansk, Kronstad, Odessa en Wladiwostok onderhouden.

Die sterkten zijn thans als volgt verdeeld:

Moersmansk: 45 oppervlakteschepen, 105 conventionele onderzeeërs, 45 atoomonderzeeërs;

Kronstad: 64 oppervlakteschepen, 75 conventionele onderzeeërs;

Odessa: 62 oppervlakteschepen, 40 conventionele onderzeeërs;

Wladiwostok: 86 oppervlakteschepen, 80 conventionele onderzeeërs, 25 atoomonderzeeërs.

De beweeglijkheid van deze eenheden, met het oog op onderlinge ontmoetingen ver van de basis voor trainingsdoeleinden, neemt van jaar tot jaar toe, waarbij, aangezien die ondernemingen voor de Russische zeelieden veel nieuwe aspecten hebben, ongelukken geenszins zijn uitgesloten. Slechts een klein deel daarvan dringt echter tot de buitenwereld door. Men kan er vrede mee hebben. De hoofdzaak is dat er geen incidenten aan worden vastgeknoopt.

Plannen en feiten

Dat een maritieme omvatting van het Euraziatische continent, die in de eerste plaats nu tegen China is bedoeld, tot de plannen van de Sovjets behoort, valt uit allerlei (nog) kleine voorvallen

zeer wel op te maken. Eén daarvan is dat Moskou zich thans voor zulke kwesties als de internationalisering van de Straat van Malakka interesseert. De Sovjet-ambassadeur in Djakarta heeft in die richting al stappen ondernomen, daar Indonesië, evenals Maleisië aan de overkant van deze Straat, klaarblijkelijk wil voorkomen dat hier een deel van het Russisch-Chinese geschil maritiem-strategisch wordt geprejudicieerd. Beide landen neigen sterk tot een sluiting van de Straat van Malakka voor oorlogsschepen. De Sovjets zouden daarmee echter de kortste verbindingsweg tussen de Indische oceaan en de Zuidchinese Zee juist op het moment kwijtraken dat deze voor hen een grote waarde krijgt. Zo moet men aannemen dat, als Indonesië en Maleisië blijven bij hun opzet om ieder een helft van de Straat van Malakka tot territoriale wateren te verklaren, zware incidenten zijn te verwachten.

Deze zouden incidenten in het Westen, dat aan de rand van deze supercontinentale omvattingsovername ligt, in virulentie wel eens kunnen gaan overtreffen. In de Atlantische oceaan bv., waar de Sovjetvloot nu al diverse jaren acte de présence geeft, zijn de moeilijkheden tot wat averij beperkt gebleven waar westelijke oorlogsschepen zich wijselijk buiten hielden.

Een paar gehavende Russische onderzeeërs zeggen op zich zelf niet veel over de zeevaardigheid van de Sovjet-marine. Dergelijke bedrijfsongevallen komen in alle vloten van de wereld voor. Toch is er een aspect aan deze zaak dat boven gewone averij uitgaat. De Russen zien in hun maritieme vlagvertoon van de laatste jaren, eerst op de Middellandse Zee en daarna op alle zeven zeeën, niet in de laatste plaats een propagandistisch wapen; en in de propaganda dient alles perfect te lopen. Men mag aannemen dat zij een kapotte onderzeeër even graag voor de aandacht van de wereld verborgen hadden gehouden als een mislukte satellietlancering. Daarom zijn zulke voorvallen nuttig voor allen die in de afgelopen jaren de neiging hebben gehad in die Russische oorlogsschepen een soort „wonderwapen” te onderkennen. Dit was natuurlijk precies hun (propagandistische) bedoeling.

De Russische oorlogsschepen in de Middellandse Zee zijn groot nieuws, wellicht *te* groot nieuws. Er wordt wel eens vergeten dat zij er al eerder waren, maar nooit iets van belang hebben uitgericht. Zij zullen er altijd een vreemde eend in de bijt blijven, wat men ook thans — zelfs bij de oeverbewoners die hen eens zeer verwelkomden (Egyptenaren, Algerijnen) — weer begint te merken.

Die oorlogsschepen zijn uiteraard een bedreiging voor de NAVO, maar zij hadden althans deze goede kant dat in het gebied van de Middellandse Zee, al vóór de gebeurtenissen van Praag, de Russische politiek wat anders werd bekeken. Met als gevolg, dat ook de NAVO anders werd bekeken. In elk geval werd zij moreel erdoor versterkt.

Aan de andere kant is de NAVO met een overdedreven voorstelling van de Russische vlootdreiging ook weer niet gediend. Deze helpt waarschijnlijk de Russen meer dan haarzelf. Met andere woorden: het Westen moet oppassen de Russische vloot geen extrapropaganda te leveren. Te meer daar deze tendens heeft bestaan, steeds wanneer Rusland het klaarspeelde met een vloot voor de dag te komen. Dat was niet zó vaak; maar áls het gebeurde... klonken de grootste loftuitingen meestal in het Westen.

Na twee eeuwen...

De eerste keer dat men in het Westen Russische oorlogsschepen te zien kreeg was vrijwel op de kop af 200 jaar geleden, nl. begin 1770. Keizerin Katharina II dirigeerde toen moeizaam een paar eskaders om de west, om voor het eerst in de geschiedenis met een Russische vloot in de Middellandse Zee present te zijn. Voltaire was daarvan zo onder de indruk, dat hij haar opgetogen schreef: „Gij zijt een Hannibal!”. Nu, van de tred van olifanten hád het gezeil van deze smaldelen wel wat.

In dit opzicht zijn nu allerlei interessante vorderingen gemaakt. Zo bracht in juli 1969 de Russische marine met een selecte verzameling oorlogsschepen (een kruiser, twee duikboten, een mothership, twee schepen „voor inlichtingen” en een oliebunkerschip) een bezoek aan Havanna. Wat ook de demonstratieve achtergrond van dit vlagvertoon mag zijn geweest — het viel vrijwel samen met het bezoek van president Nixon aan Roemenië — de technische afloop bewees dat de Sovjets, wat het doorkruisen van oceanen betreft, hun navigatielessen hebben geleerd.

De Russische admirals zijn, na twee eeuwen lang niet veel meer dan kustwachters te zijn gebleven, eindelijk oceaانvaarders geworden. Het laatste bewijs dat zij zich definitief van de generaals hebben losgemaakt, is echter nog niet geleverd. Tot nader order blijft het Russische militaire denken continentaal. Moskou had ook nog nooit zo'n groot Euraziatisch complex onder zich.

Crisisbeheersing en een Westeuropese defensie-integratie

H. A. Baaij

Majoor van de Koninklijke Luchtmacht

Strategisch en politiek vertoont West-Europa namelijk een combinatie van kenmerken, die dit gebied tot een volstrekt uniek krijgstoneel stempelen en die bepalend zullen zijn voor een mogelijk oorlogsbeeld in deze streken. (Rapp. Comm. Van Rijckevorsel, blz. 32)

Crisisbeheersing en flexible response

In politiek en strategisch opzicht heeft de inval van de strijdkrachten van het Warschau-Pact in Tsjecho-Slowakije grote invloed gehad. Deze inval, die op 20 augustus 1968 plaatsvond, manifesteerde op niet mis te verstane wijze de bereidheid van de Sovjet-Unie in te grijpen in de binnenlandse aangelegenheden van een bondgenoot, die een te groot gevaar ging vormen voor de cohesie in het Warschau-Pact. Van mogelijk nog groter betekenis waren de snelheid en doeltreffendheid waarmee het Russische opperbevel deze operatie op grote afstand van het moederland wist uit te voeren. Door de geringe waarschuwingstijd die aan de inval voorafging, kwam deze voor het Westen als een verrassing.

Deze elementen — snelheid, doeltreffendheid en geringe waarschuwingstijd — in het optreden van de strijdkrachten van verschillende Warschau-Pactlanden, op zo korte afstand van de grenzen van het Westeuropese NAVO-gebied, hebben een bijzondere betekenis voor de politiek van de crisisbeheersing en de daaruit voortvloeiende militaire strategie van de flexible response, speciaal voor de Westeuropese NAVO-partners. Alvorens deze betekenis nader te belichten, is het goed hier eerst enkele algemene opmerkingen te maken over de politieke conceptie van de crisisbeheersing en de militaire strategie van de flexible response.

Tijdens de behandeling van de defensiebegroting-1970 in de Tweede Kamer is uitvoering over beide begrippen geschreven en gesproken. Crisisbeheersing werd daarbij gedefinieerd als:

Het geheel van politieke, diplomatieke, militaire en overige relevante maatregelen die worden genomen om de partij die de neiging heeft de controversie desnoods met geweld in eigen voordeel te beslechten, tot

matiging te dwingen en aldus te verhinderen dat de crisis zich in een oorlog ontlaadt. (Memorie van Toelichting begroting-1970, blz. 2, r. kolom).

De crisisbeheersing heeft tot doel:

... vanaf het eerste begin van spanning, door een gedoseerde hantering van politieke, militaire en andere middelen het ontstaan van een gewapend conflict te voorkomen en ingeval toch agressie mocht plaatsvinden door een beheerst optreden verdere escalatie zoveel mogelijk te vermijden. (genoemde Memorie van Toelichting, blz. 3, l. kolom).

De uit deze politieke conceptie voortvloeiende strategie van de flexible response heeft o.m. nadere omschrijving gevonden in de Defensienota-1968 waarin op blz. 42 wordt gesteld:

Deze strategie belichaamt de gedachte dat elke eventuele oorlogsdaad moet kunnen worden beantwoord met een daarmee evenredige tegenweer, waarbij het doel herstel van de integriteit van het eigen gebied is. In die tegenweer dient echter reeds de waarschuwing opgesloten te liggen dat andere middelen kunnen worden gebruikt indien de tegenstander zijn gevechtsactiviteit niet beëindigt.

Crisisbeheersing en flexible response moeten een (eventuele) agressor de zekerheid verschaffen dat de NAVO tegen een actie zal optreden, maar hem tegelijkertijd in het onzekere laten over de mate en de middelen waarmee dit zal geschieden. Een dergelijk optreden dient daartoe slagvaardig, overtuigend en doeltreffend te zijn. Slagvaardig optreden betekent snelheid van reactie, hetgeen impliceert dat een crisis en alle daarmee verband houdende, zich naar verwachting met een escalierend tempo ontwikkelende, situaties tijdig moeten worden onderkend. Nauw verband hiermee houdt de noodzaak tot snelle consultatie van de NAVO-bondgenoten. Het optreden kan slechts overtui-

gend zijn indien de absolute wil tot inschakeling van alle noodzakelijke middelen ter beteugeling van de situatie overduidelijk wordt gemanifesteerd. Daartoe dienen o.m. een conventioneel en een nucleair potentieel in voldoende kwaliteit en kwantiteit en in voldoende mate van gevechtsgereedheid onder goede leiding en afdoende controle beschikbaar te zijn. Een snelle reactie met inzet van de juiste middelen waarborgt een doeltreffend optreden.

Problemen voor de Westeuropese defensie

Ofschoon de NAVO sedert de aanvaarding van de crisisbeheersings- en flexible-responseconcepties nog niet met een crisis is geconfronteerd die de mogelijkheid van uitvoering en de doeltreffendheid van deze concepties op de proef heeft gesteld, kan toch worden geconstateerd dat zij de NAVO en in het bijzonder de Europese bondgenoten in deze alliantie voor grote problemen stellen.

Daar is in de eerste plaats het defensieve karakter van de gehele NAVO-defensieopzet en dus ook van deze concepties, met het daaruit voortvloeiende probleem van de reactietijd. De NAVO moet zo snel mogelijk kunnen reageren op de actie van een tegenstander, die in de Tsjechoslowaakse situatie heeft bewezen bij een uiterst korte waarschuwingstijd een crisis te kunnen doen ontstaan en uitbreiden. Bij een reactie op een dergelijke crisis moet de, o.m. door het multinationale karakter van de samenstellende krijgsmachten gecompliceerde, NAVO-organisatie in werking worden gezet en onder nauwkeurige controle worden gehouden. Dit alles moet dan geschieden onder de grote druk die een crisissituatie nu eenmaal schept.

Voor de Europese bondgenoten zijn er dan nog de geringe diepte van het operatieterrein en de grote bevolkingsdichtheid die de uitvoering van militaire maatregelen ernstig kunnen bemoeilijken. Hier speelt immers de onzekerheid of in het conflict al dan niet nucleaire middelen zullen worden gebruikt, de NAVO in Europa zélf parten. Reeds in het conventionele stadium van het conflict moeten de eigen strijdkrachten worden ontplooid overeenkomstig de tactische doctrines van de nucleaire oorlogvoering, omdat men te allen tijde rekening moet houden met escalatie over de „atoomdrempel”, al was het alleen maar om de vijand omtrent een eventueel eigen initiatief hiertoe steeds in het onzekere te laten. Dit betekent dat de NAVO-strijdkrachten, ook tijdens operaties met alleen conventionele middelen, met een zo groot moge-

lijke mobiliteit en verspreiding over een groot oppervlak, ook in de diepte, moeten kunnen opereren. Het Westeuropese operatietheater is nu niet bijzonder geschikt voor een dergelijk defensief optreden.

Dan is er het vraagstuk voor de Europese NAVO-partners van de beschikbaarheid van voldoende strijdkrachten van gevarieerde samenstelling om aan alle te verwachten situaties — waarbij in dit verband ook ware te denken aan meer crises tegelijkertijd en aan crises die van langdurige aard kunnen zijn — het hoofd te kunnen bieden. Nauw verband hiermee houdt het probleem van de volledige afhankelijkheid van de Westeuropese NAVO-landen van de Amerikaanse strategische nucleaire macht en de betrokkenheid van de Verenigde Staten bij de veiligheid van hun Europese bondgenoten. Herhaaldelijk — en de laatste tijd steeds duidelijker — wordt de vraag gesteld: zal het Amerikaanse strategische en tactische nucleaire potentieel in de weegschaal worden gelegd bij een crisis in Europa? Even zo vaak worden van Amerikaanse zijde geruststellende antwoorden gegeven.

Zonder daarop thans in extenso in te gaan, kan toch worden gesteld dat de Amerikaanse positie ten opzichte van Europa in het kader van een zelf-onderzoek en mogelijke heroriëntatie van het buitenlandse beleid van de Verenigde Staten, zich aan het wijzigen is. Hoofdredacteur Heldring van *NRC/Handelsblad* evalueert ten aanzien van dit punt de boodschap van president Nixon aan het Congres op 9 februari 1972 in zijn rubriek „Dezer Dagen” van 4 maart jl. en concludeert:

Er is dus iets veranderd in de Amerikaanse politiek ten aanzien van Europa. De boodschap spreekt trouwens zelf van een „verandering” die „het eind van de Amerikaanse voogdij en het einde van de automatische eenheid” betekent. Er moet nu „een nieuwe praktijk in de Atlantische eenheid” worden gevestigd, een gemeenschappelijke grondslag die moet worden gevonden „in een algemene eensgezindheid (consensus) van onafhankelijke politieken, in plaats van een eerbiediging van Amerikaanse voorschriften”. Wat betekent dit nu precies? Wat betekent „onafhankelijke politiek” anders dan dat Europa nu maar zelf zijn weg moet zien te vinden, liefst in algemene overeenstemming met Amerika?

In zijn artikel „Strategische vraagtekens, Amerika waarheen?”, in het periodiek *Spes* van februari 1972 signaleert Luitenant-Kolonel Voskuil dezelfde heroriëntatie van de Verenigde Staten voor wat

Europa betreft. Hij schrijft ten aanzien van de Amerikaanse strategische nucleaire strijdkrachten:

Door de reeds ontstane evenwichtssituatie op nucleair gebied wordt door sommigen al getwijfeld aan de waarde van de Amerikaanse nucleaire macht ter afschrikking van acties tegen het westelijk deel van Europa. Immers, ten opzichte van Europa is deze afschrikking in feite een „extended deterrent”, een van de Amerikaanse afschrikking voor een aanval op het grondgebied van de Verenigde Staten afgeleide deterrent (type-II-afschrikking van Kahn). In een Frans-Amerikaans symposium, gehouden in september 1971, is dit nog eens onderkend en als volgt beschreven: „second strike capability (...) results in only partial dissuasion and only protects effectively the power actually holding it. It is therefore not effectively the power actually holding it. It is therefore not credible for protecting a third state against nuclear attack, nor against conventional aggression, nor even against hostile political action”.

Dilemma van de Westeuropese veiligheidspolitiek

De fundamentele Westeuropese veiligheidspolitiek

is in een dilemma geraakt. In de EEG worden de Westeuropese NAVO-landen economisch steeds machtiger, een macht die voor de supermogendheden van het allergrootste belang is. De Verenigde Staten, onder wier nucleaire paraplu deze Westeuropese macht zich koestert, eisen steeds luider de erkenning van de logische consequentie van deze economische groei: een grotere Westeuropese defensie-inspanning. De EEG heeft echter noch het geïntegreerde politieke instituut, noch de politieke wil om met een eigen geïntegreerde defensie een eigen rol in de NAVO-crisisbeheersings- en flexible-responseconceptie te spelen. Dat dit vroeg of laat moet leiden tot een verlaging van de prijs die de Verenigde Staten bereid zullen zijn, en de Sovjet-Unie zou behoeven, te betalen om de EEG-landen in hun „kamp” te houden, resp. te brengen, is een somber perspectief.

In een volgend artikel zal worden ingegaan op de noodzaak en de mogelijkheden van een geïntegreerde Westeuropese defensie als dimensie van de Europese Economische Gemeenschap.

Peacekeeping operations

Michael Harbottle

Brigadier UK Army, retired

One year ago, General Indar Rikhye, former Commander of the United Nations Emergency Force in the Middle East and for ten years Military Adviser to the UN Secretary-General, spoke here in Holland at the Institute of Vredesvraagstukken. He spoke about "Training for peacekeeping". In his talk he underlined the need for preparedness, both in the international system and for the individual soldier. He stressed the fact that training for UN operations was not something technical that only a specialist could undertake, but rather a process of preparation which involved the adaption of military skills already learnt to the needs of a different kind. For international peacekeeping operates under a different set of rules to those normally applied to military operations in other contexts. Therefore the preparation of the soldier for UN service is not a difficult task, but it needs care and attention on the part of those responsible. It is simply not true to say that the (professional) soldier is so trained as to be able to go into any situation and react at once to that situation and the political, social and ethnic environment in which it is set. He needs to understand the circumstances of the conflict in which he is to become a third party participator and to adjust himself, his attitude and approach to the problem he will be facing so that his reaction to it is the correct one. Unless he does so, he can commit, unintentionally but nevertheless irrevocably, damaging errors of judgment. Essentially, UN peacekeeping is an exercise in human relationships in which quiet diplomacy and tact, patience and self-restraint, impartiality and objectivity, and in which mediation and negotiation are all more important than the soldier's expertise with his self-loading rifle.

My intention today, therefore, is to outline to you some ideas as to how the necessary familiarisation or preparedness training might be developed within armies — basing what I have to say on my own experience as a UN peacekeeper. But first let me

Brigade-Generaal b.d. M. Harbottle (gedurende enkele jaren chef van de staf van Commandant UNFICYP) hield op 14 december 1971 een causerie voor cursisten en docenten van de Hogere Krijgsschool.

Op vredesoperaties zijn andere regels van toepassing dan die welke gelden voor strikt militair optreden. Om daaraan ruimere bekendheid te geven wordt de tekst van de voordracht hier afgedrukt. Redactie

briefly establish the worth of the contribution that UN peacekeeping can make in the arena of world conflict, and then define what exactly we mean by the term "peacekeeping".

United Nations peacekeeping operations over the 26 years can be described in terms of success, not failure — albeit degrees of success, but certainly not failure. This is no bland statement or naive assessment on my part — anyone who has studied the role and objectives of the peace forces and observer missions that the United Nations have mounted over the years would find it difficult to come to any other conclusion. But unfortunately some people are of the impression that the UN's peacekeeping efforts are meant to provide a peaceful settlement as well as resolving the conflict; when they fail to do so these people become highly critical and impatient of the UN and sceptical of the value of its peacekeeping.

People tend to scoff, to criticise and to be impatient with the UN's lack of success in its peace endeavours, and extend their denigration to include the peacekeeping and peacemaking initiatives that it undertakes. In their eyes the Congo operation was chaos; the withdrawal from the Middle East a betrayal; and Cyprus and Kashmir both a stalemate. But the Congo today is one of the quietest areas of Africa, it can claim to have one of the stablest administrations in that Continent — which is remarkable when one remem-

bers that the Belgians left behind them only 14 university graduates out of a population of 40,000,000, and a total breakdown in public utilities and services; and in the judicial and economic systems. It was Mungi Slim, the Foreign Minister of Tunisia, who declared in his Dag Hammarskjöld Memorial Lecture at Columbia University in 1963, that but for the UN intervention the conflict of the Congo would have spread throughout the length and breadth of the African continent. When one thinks of that, can one really talk about the Congo operation as a failure?

The withdrawal of the United Nations Emergency Force from the Gaza Strip in June 1967 was in many people's eyes a catastrophe and a failure of a mission. Of course it was a catastrophe; but not the failure of a mission. What tends to be forgotten is that for the ten years previous, UNEF had helped to keep the peace in the Middle East. For the first time for a generation the Arab and Jewish people of the area were confident enough, thanks to the UN's presence, to cultivate their lands right up to the demarcation line, and harvest their crops within speaking distance of each other. An era of relative stability prevailed into which, unfortunately, no determined "peacemaking" political initiative was injected. It was not the fault or failure of UNEF's peacekeeping that brought about its withdrawal in June 1967. Were a new peace force to be required in the Middle East, the UN should and could provide the viable force needed.

Cyprus still hosts a peacekeeping force and Kashmir an observer mission. But when did you last read about them in terms of violence? (The India/Pakistan conflict did not have its origins in Kashmir.) No news means that there is nothing newsworthy to report; which in itself is a direct tribute to the role that the UN is performing. In all that it has done in these and many other operations and missions, the UN has achieved a record of great endeavour — and for the most part, one of successful endeavour.

To define a peacekeeper's role in one sentence is not easy. To define peacekeeping is easier and it is important to what I have to say that this definition should be clearly stated. It is the act of peaceful third party intervention where the practitioner remains wholly impartial and uninvolved in the dispute of the parties concerned; where its terms of reference are founded on negotiation

and mediation and not on enforcement action. I have purposely spelt this out, because the term "peacekeeping" has so many different connotations today, and is used to describe any form of internal security operation. But internal security involves enforcement action where, intended or not, the forces deployed invariably become involved in the dispute as second parties. The only occasion on which the United Nations has mounted an enforcement action was in Korea and we all know how that came about and the unlikelihood of it happening again.

Force is not part of the peacekeeper's mandate, except where it is necessary in self-defence — to be used only when attacked, not to be initiated by the UN. In the two and a half years that I was in Cyprus, on no occasion did the UN open fire — and to my knowledge the same can be said of the years before and after my time. Yet with two exceptions, in 1964 and 1967, the UN in Cyprus has fulfilled its mandate by preventing a renewal of fighting and has done much to provide the settled and stable military atmosphere in which peace talks between Greek and Turk could prosper. The fact that so far no political solution has been reached is no fault of the peacekeeping force; it is the fault of the parties most intimately concerned, who have failed to agree on a settlement despite the UN's attempts at mediation and conciliation. But peacekeeping alone cannot do more than bring about a return to peaceful existence — the return to the status quo, as some people would have it, though militarily it is inevitable that the status quo is initially re-established, so that peacemaking can proceed from a reasonably settled and firm base. Peacekeeping, for all its success, must not be expected to work in a vacuum. But in order to achieve a totally integrated and co-ordinated peace effort, there has to be a comparable effort at peacemaking and peace building, which is the study and erasure of the basic structural economic, ethnic and social problems that are at the root of most conflicts.

Those of us who have been practitioners of UN peacekeeping know only too well how imperfect is the machinery that controls it — but not so imperfect that it is not capable of improvement. The present structure and the procedures within the United Nations Organisation for mounting peacekeeping operations leave much to be desired. The political nature of things being what they are inside the UN, there seems to be no immediate prospect of an improvement. Yesterday, when

speaking to your United Nations Association, I made a few suggestions as to how some remedies might be found to make the machinery more effective, but today I want to concentrate on what can be done in the practical field of preparation and organisation. I suppose that most of us find it surprising that despite the incredible deficiencies and ad hoc construction of past operations, international peacekeeping has been made to work. Their success is certainly enough to convince me that it is a concept that should not be discarded.

All of you will agree that in a multi-national operation of any kind there will be an appreciable ratio of experience and standards of training between the different national contingents (in the Congo the extremes were very wide indeed). On the one hand there is the professional soldier, who has been trained to meet force with force, and he does not always find it easy to adapt himself to the non-violent requirements of UN peacekeeping. Despite the considerable worth that the trained, disciplined and professional soldier can bring to UN peacekeeping with his well established techniques and professionalism, he is not necessarily the best peacekeeper. The volunteer soldiers from the smaller countries have much to offer too, for they come from all sections of community life to serve in UN operations — the school teacher, the farmer, factory hand, shop keeper and garage mechanic volunteers, after his national conscript service, to serve in UN peacekeeping operations. He may not have the same degree of technical and professional standards, but he does have an immediate affinity with the community or communities that he has come to serve — with the local school teacher, farmer, shop keeper and so forth — which, in an exercise in human relationships, is crucially important.

I have seen both professionals and amateurs soldiering together as part of a UN operation and they do very well together. There is a place for both of them and both will be needed. The stage has not been reached, nor is it likely to be reached in the foreseeable future, when the major military powers alone will be capable of providing the peacekeeping forces of the world — nor do I believe will it ever be acceptable that they should do so. This has so far been largely a small nations' role and so I believe it will remain.

Given, therefore, this differential in military experience, and given the need for preparation in the psychology of peacekeeping, there is a require-

ment for a training system to meet the needs of both; so that on the one hand a common standard of training, discipline and organisation is achieved, and on the other the particular characteristics of attitude and approach are understood. None of us are experts — all of us have something to learn all the time. Equally, the benefits and lessons from experience should not be kept to oneself. Training for peacekeeping should not be conducted solely on a national basis or within a national framework, but should be developed internationally and transnationally — right across the board, east/west, north/south, embracing every sociology, ideology and race.

There would be great advantage in setting up regional group studies and training programmes. The Scandinavian countries already do this for themselves, but that to me is still too parochial. These are the countries which have the greatest experience of UN peacekeeping. They should be encouraged, as all European Ministries of Defence should be encouraged, to join a wider group in the study of peacekeeping techniques. Other regional groups could be organised in the Americas (OAS), in Africa (OAU), and elsewhere. The purpose is clear — to upgrade the overall standard of military proficiency on the one hand and on the other to widen the scope and role of the purely militarily orientated professional soldier. Experience and training can be interchanged for the common good and could in the very nature of the results obtained develop a potential which would be relatively unaffected by the problems created by the ad hoc approach. Training — regional and wider training — may for the time being have to be the one way in which preparedness for peacekeeping can be achieved.

How do we set about this collaboration in training? Before presenting you with some suggestions, let me enumerate some of the lessons that I have learnt from my experience in Cyprus and subsequently, from my study of other UN operations. I stress that these are only some of the lessons — there must be a hundred others — but I believe that they are enough to underline my point that preparedness is necessary if we are to see a more effective operational efficiency in UN operations in the future.

1. In the position of first importance I place the training and preparedness of the soldier himself. As I have already indicated, my experience is that the professional soldier often finds it difficult

to disassociate himself from the wholly military aspect and emphasis of his training and to adjust himself to the needs and attitudes of a different form of soldiering, where human relationships are probably the most important factor. A soldier cannot be expected to react automatically to any given situation — he must be prepared, psychologically and temperamentally for a broader perspective of his role as an international peace-keeper. Every day one sees examples of how misunderstanding and misconception can cause mistakes in practice, but these are not the real fault of the soldier, but of the system that fails to provide him with the preparation he requires. What I would wish to see is for social studies to become part of the military training curriculum, where emphasis is placed on the relationship between the military and civil community in situations where the military have been called in as a second or third party. I believe this to be not only important, but also essential to present day soldiering. If one looks at the contours of conflict over the past two decades, they have been on the whole minor wars on a regional or national scale. The world nuclear war is, however, the conflict for which armies prepare and for which they stand in readiness. However, is it not more realistic to consider the needs of the small wars rather than the ultimate armageddon? Should not we therefore prepare our soldiers equally for both — for by controlling the former, we can avoid the latter? At every level of command, from corporal to general, a pattern of preparedness needs to be developed so as to provide a better understanding of the types of problems with which the soldier will be faced and of the structural cause of such problems — thereby developing a correct technique of appraisal, approach and attitude at all levels of command. This does not require something radical in training — it is an extension of the techniques already developed in a trained soldier.

2. Second in importance, I place the quality of the soldiers involved. My comments on preparedness clearly relate to this, but however well prepared nationally the contingents may be, the differential in experience and professionalism is always likely to be extreme. I am not one of those who advocates a professional standing UN force or that, to be effective, the job of peacekeeping must be that of the professional soldier alone. Quite apart from the fact that international peacekeeping is a role for everyone and that it is

extremely unlikely that a wholly professional army drawn from a few member countries would ever be acceptable in the eyes of the Security Council or of the host country, the non-professional has shown over and over again that he can make a considerable contribution in peacekeeping operations. I have already expressed my reasons for thinking so.

But we have to recognise the differential and ensure that it is closed to the fullest possible extent — the extremes of the Congo cannot be accepted again, and in my view need not be. Training on a regional basis can develop a wider exchange of techniques and experience from the “haves” to the “have nots”. And this exchange would not be only one way — training skills and operational procedures will be available from the professionals, while the experience of UN peacekeeping techniques will come from those smaller countries which have consistently taken part in UN operations and missions. This two-way traffic in skills will help to develop a general raising of standards which will off-set the disadvantages and difficulties of the ad hoc system of mounting of operations which has been the feature of the past. It is, however, equally necessary that there should be a standard of military proficiency below which a contingent could not be deemed acceptable. The need for properly organised, disciplined and trained contingents must be recognised as a pre-requisite to the selection of contingents for any UN operation — and the present option of selection by the host country should not be allowed to be used indiscriminately or without proper justification, so impairing and limiting the practical credibility of the Force.

3. Thirdly, there is the inter-relationship between the different national contingents and between the civilian and military members of a Force. The working relationship is an important factor and good working relations are vital to the successful conduct of the operation — bad relations between contingents or among the multi-national content of the Force Headquarters can adversely affect the operational efficiency of the Force. In Cyprus, it was because the working relationship was good that the mechanics and the organisation of the operation ran so smoothly — the same could not be said of the Congo, where relations between some contingents and between the higher echelons of the civilian and military command were very strained. Providing the importance of inter-relationship is recognised at the beginning, there

need not be any trouble; but it must be recognised by everyone, and one way of ensuring that it is, is to emphasise the need in the preparation stage.

My own experience in UNFICYP proves the point very well. At the top there was the Force Commander and the Secretary-General's Special Representative. Although each had direct access to the Secretary-General, in practice they reported jointly to the two Under Secretaries-General for Political Affairs, Bunche and Rolz-Bennett, and the latter pair addressed everything jointly back. This meant that there was constant collaboration between the top soldier and top diplomat on practically every subject, since every military problem had its political connotations and vice versa. Below these two the Senior Legal and Political Adviser and myself, as Chief of Staff, worked as a kind of two-man secretariat to our two bosses — a very close and harmonious working relationship which was perpetuated right down through the body of the Headquarters and to the contingents.

The three main lessons that I have enumerated point towards one conclusive fact; that preparation cannot be nationally confined, but needs to be regionally and even trans-nationally developed, and that if in practice, success depends upon all groups working in harmonious collaboration, the training and preparation for operations must be similarly structured so that all elements of a peacekeeping operation are included and integrated in their preparatory studies — soldiers, diplomats, civil servants, and those other technicians and professionals whose services are required for disaster relief operations; for peacekeeping internationally is very much a matter of relief of a man-made disaster, where often the havoc and chaos is no less than that resulting from a natural disaster.

If, therefore, we agree that joint study could alleviate some of the operational problems resulting from ad hoc arrangements, in what particular ways might our studies be directed, other than in respect of preparation of the individual? A fundamental requirement is for standardising procedures. Most armies or Treaty Organisations have Standing Operating Procedures, which to a very large extent cover all the functional needs of a field force. UN peacekeeping forces or missions to no lesser degree require them too. Here is a valuable contribution that the European countries

could make — the Scandinavian countries with their extensive UN experience and the NATO countries with their advanced military expertise and professionalism, their knowledge of organisation and operational techniques, could combine admirably to prepare a standard work on which future UN field operations would be based.

One of the major problems of any peacekeeping operation is that of its administrative or logistic support. Until Cyprus, this had always been a haphazard affair in which many different national detachments combined to make it work. UNFICYP, because of the logistic backing provided by the British military bases on the island, has fared far more happily than its predecessors. Although it is improbable that a similar built-in support base will ever be available again, the lesson has been clearly learnt that a single nation logistic support operation provides a more efficient and economical result than any other kind. Here again, the development of a support organisation, capable of administering multi-national forces in which each contingent has its particular dietary requirements, is a matter of importance, but one which could be developed within regional study groups.

These are not the only aspects of peacekeeping that need to be studied; of course there are others, but if the advantages of those studies are to be capitalised upon, then the participation should be complete. This is another reason why I believe regional study groups could pay dividends. Exercises could follow which would provide the smaller nations with the opportunity for practising the skills that are required. For peacekeeping in the UN context will largely depend on the smaller nations' contribution. Participation by the super powers is both possible and practical and would certainly add authority and respectability — but for the time being their physical contribution is likely to be confined to the large scale disputes. This does not, however, bar them from giving of their experience.

In his recently published book "Soldiers Without Enemies", Larry Fabian of Brookings Institution in America suggests the setting up of a Special United Nations Preparedness Review Group to study and recommend how the machinery can be provided so that the deployment of peacekeeping forces can be both prompt and effective. Given a reasonable degree of co-operation and understanding of the need for preparedness, a group of the kind Fabian proposes could develop suitable

formulae that could enlarge the present limited circle of "doers". Fabian also suggests a two-tiered system of provision whereby an emergency force could be provided by contingents from member states with sizeable standing armies, to be superseded or joined later by contingents from countries with largely conscript armies; in this way the immediate requirement would be met, while subsequently the character of the Force would acquire the multi-national blend as prescribed by Article 43. Both ideas are constructive and certainly deserve careful attention and consideration.

But I believe we have to look at peacekeeping in a far wider perspective. International peacekeeping, control of violence, conflict management, whatever one calls it, is no longer the sole prerogative of the soldier and the diplomat; it concerns a much wider circle of practitioners. For, as I have said, international peacekeeping is in a sense a disaster relief operation in which professionals and technicians of all kinds are needed — even the businessmen, because often it is the case of big business interests exacerbating conflict situations. The UN soldier himself has found that he needs to be a peacemaker and peacebuilder as well as being a peacekeeper. Therefore, I repeat, when one talks of preparedness, one should not limit the field of participation, but should include all those who have a part to play. Nor can one exclude any country. Success can only be assured so long as all are members of the club — no absentees, no exemptions. It would be of no purpose were the western world to study the problems of peacekeeping and the eastern bloc and China not to participate. It is here that the trans-national aspect of preparedness and training comes in, where west and east, Jew and Arab, Indian and Pakistani, can meet to develop new techniques and machinery for international peacekeeping. This is not a fanciful illusion; it is not political wishful thinking — it has happened with the International Peace Academy, of which I am a member. Last summer the Academy has held seminars in Vienna and Helsinki respectively, aimed at alerting an international group of participants to the skills required in the practical field of peacekeeping, peacemaking and peacebuilding. Participants have included ambassadors, generals, senior foreign office officials, representatives of international and non-governmental institutions and organisations concerned in the study of conflict, and university research fellows — young and

old, from Europe, Africa, the Americas, Asia. The Academy is recognised by Governments and by the United Nations as providing a positive and practical contribution in respect of problems related to international peace. It does not aim to provide solutions to problems; that is not its purpose. It does, however, study the problems with the object of exploring ideas which could contribute to their solution. The Academy represents a positive approach to the question of preparedness, and through its seminars can develop the skills that need to be applied in the three related roles of peacekeeping, peacemaking and peacebuilding.

People may believe that the prospects for the future of peacekeeping are dubious. The deadlock in the Committee of 33, the unavailing efforts of successive Secretaries-General to get member states to pay their dues, the existing differential between national armies of the UN peacekeeping club, the failure of the UN in finding political solutions to conflict problems, the lack of parallel efforts of peacekeeping, peacemaking and peacebuilding, the attitudes of some member states towards UN forces, the recent debut of the Republic of China at the United Nations and her forthcoming role in the Security Council: all these produce a prevailing pessimism and disbelief about the prospects of peacekeeping.

Were we to succumb to our fears and ignore the achievements that have been recorded during the UN's existence, I believe that we would be doing less than justice to that record. Granted all the factors listed obtain today; but with the exception of the last — that of China — they have been with us for a long time and yet we have managed to mount UN peacekeeping forces and achieve successes. It has been shown that they can make a major if not a unique contribution to the maintenance of world peace — and it is one of the most positive and enduring contributions that there has been, if only people would come to realise it. Surely, therefore, it is a matter of great importance that every effort should be made to ensure that the machinery is both effective and efficient. The will of the international community must be aroused on matters of vital future interest to the world — including the role of United Nations peacekeeping in restricting and ending violence, in helping to create the conditions in which change can take place peacefully and where just settlements can be more easily obtained.

MENINGEN

VAN ANDEREN

Samenwerking tussen militaire en civiele geneeskundige diensten

Bovengenoemd artikel (*Mil. Spect.* 141(1972)(3)132) geeft mij aanleiding tot de volgende aantekeningen.

1. Daar waar Majoor Gramberg in zijn verduidelijking van de APO-procedure (Aanvraag Patiënten Opname) zegt, dat deze APO bij de sectie 2/3 van de Geneeskundige Groep binnenkomt, volgt hij naar mijn mening niet de juiste en ook een minder gewenste procedure. De APO's dienen namelijk binnen te komen bij de Sectie Geneeskundige Dienst van de betrokken groep, waarna zij, na te zijn verwerkt door het bureau afvoer/hospitalisatie van deze sectie, ter uitvoering worden gegeven aan de sectie 2/3 van de Geneeskundige Groep. De Sectie Geneeskundige Dienst — weliswaar opgenomen in de organisatie van de Geneeskundige Groep — moet worden beschouwd als de speciale stafsectie van de TB, waar namens deze autoriteit het geneeskundig beleid wordt vastgesteld; de Geneeskundige Groep in engere zin moet als uitvoerend orgaan van dit beleid fungeren. Het is dan ook op het bureau afvoer/hospitalisatie van de Sectie Geneeskundige Dienst dat men — aan de hand van de bijgehouden overzichten — vaststelt, welke provincie het meest in aanmerking komt voor hospitalisatie van aangemelde gewonden.

2. In zijn nabeschuiving stelt de schrijver voorts, dat:
a. t.g.v. te verwachten hoge aantallen civiele slachtoffers;
b. de mogelijkheid van het beleggen van de „initiële militaire bedden” door civiele slachtoffers;
de militair geneeskundige dienst tot voorzichtigheid dient te worden ge-

maand, omdat de vierde-echelons geneeskundige verzorging nog niet is gewaarborgd en vervolgens acht hij de onderbrenging van militaire gewonden eerst gegarandeerd: „wanneer wij over een voldoende aantal mobilisabele hospitalen kunnen beschikken”.

3. De hier getoonde twijfel verdient een kritische analyse. Vooropgesteld zij, dat de KL geen echte 4e-echelons geneeskundige dienst kent. Deze had immers (in het Amerikaanse systeem) tot taak o.m. de definitieve behandeling en verpleging van de gewonden, die werden geacht binnen het opnamebeleid van dat echelon te vallen (meestal een termijn van 90 dagen aangevende). Gewonden, wier herstel niet binnen deze tijd kon worden verwacht, werden doorgevoerd naar het 5e echelon (Amerika). In het 4e echelon beschikt men voor deze taak o.a. over Algemene hospitalen en Veldhospitalen.

De in Nederland aanwezige eenheden van dit type fungeren echter niet als schakel tussen het 3e en 5e echelon en kunnen dan ook beter niet als zodanig worden beschouwd. De gewonden gaan bij ons direct van het 3e naar het 5e, zo men wil 4e/5e echelon. Dit is ook logisch als men het volgende in overweging neemt.

4. Uit ervaring is te verwachten dat het totale gewondenaanbod bij een normaal opnamebeleid voor de verschillende echelons (14 dagen 3e, 90 dagen 4e, en groter dan 90 dagen 5e echelon) als volgt over de echelons wordt verspreid: 17% binnen 3e, 41% binnen 4e en 42% 5e echelon. Gelet op de korte afstanden is het in onze omstandigheden weinig zinvol om enkele duizenden gewonden tussen het legerkorpsgebied en Nederland te behandelen en te verplegen in een tiental mobilisabele militaire hospitalen. Alleen al het feit, dat voor deze formaties geen potentieel aan hoogwaardig specialistisch en verplegend personeel aanwezig is, maakt een dergelijk echelon onmogelijk. Men bedenke, dat voor het vervullen van zulke functies in het 2e en 3e echelon al een bijzonder beroep op het potentieel van de burgersector moet worden gedaan.

5. Dat door het vervallen van het 4e echelon het potentieel van het 5e nog groter moet zijn, is zonder meer duidelijk. Dat een mobilisabel militair potentieel, berekend op een dergelijk

groot gewondenaanbod, het nationale bestand zou ontwrichten is, op dezelfde gronden als onder 4 genoemd, evident. Nu blijkt, dat via een gezamenlijke inspanning een nationale oplossing is te vinden, die de hospitalisatie van zowel militaire als civiele calamiteitsslachtoffers zo goed mogelijk garandeert, is een keuze uit realiteitsoverwegingen gemakkelijk te maken.

6. In het 5e echelon kan een veel kleiner militair opname-/behandelingspotentieel alleen nog maar zijn rechtvaardiging vinden in de omstandigheden, dat:

- de afvoer en hospitalisatie naar Nederland in alle omstandigheden verzekerd blijft;
- de nabehandeling van de categorie militairen, niet geschikt voor de militaire dienst, wordt gegarandeerd.

Het huidige potentieel is hierop afgestemd.

H. A. OOSTERHOF, Maj Gnktr

Samenwerking tussen militaire en civiele geneeskundige diensten

Het artikel van Majoor H. E. Gramberg geeft een goed inzicht in de problematiek van de 4e-/5e-echelons geneeskundige verzorging (afvoer en verpleging) in de Nationale Sector. Het artikel — dat kennelijk ter algemene informatie werd geschreven, gezien het feit dat deze materie in Vs 8-1/3 vrij uitvoerig wordt behandeld — besluit met een samenvatting, waarin de schrijver een aantal conclusies heeft verpakt, waarvan er althans één als een donderslag bij heldere hemel komt. Wij lezen:

Hospitalisatie van militaire patiënten is in oorlogstijd pas gewaarborgd wanneer voldoende mobilisabele militaire hospitalen aanwezig zijn.

Dit suggereert mijns inziens, dat de waarde van het besproken hospitalisatiesysteem op zijn minst genomen twijfelachtig is. Afgezien van het feit, dat voor deze conclusie in de tekst geen bouwstenen worden aangedragen, meen ik dat hier sprake is van een „Umwertung aller Werte”, omdat juist het huidige systeem onder

de omstandigheden de meeste „waarborgen” biedt.

Indien men in de bedbehoefte (lees tevens: behandelcapaciteit) voorziet d.m.v. mobilisabele militaire hospitalen, heeft dit een geweldige verstoring van de civiele geneeskundige verzorging tot gevolg, omdat een onevenredig groot aantal artsen en specialisten moet worden opgeroepen en wel juist op het moment dat de opnamecapaciteit van de civiele inrichtingen met een derde wordt vergroot. Bij de huidige opzet onttrekken wij t.b.v. de KL en KLu — KM dus niet meegerekend — naar schatting ruim 40% van het totaal in den lande beschikbare aantal chirurgen en anesthesisten aan de burgermaatschappij.

Een belangrijk pluspunt voor de huidige opzet is gelegen in het feit, dat de behandeling van gewonden en zieken beter tot haar recht komt in de bestaande orde van een reeds goed functionerend ziekenhuis dan in een recent gemobiliseerd en veelal provisorisch ingericht militair hospitaal. Dit klemte te meer, aangezien er te enen male onvoldoende adequaat opgeleid hulp personeel beschikbaar is. Ik denk hierbij speciaal aan de categorie verplegend personeel, de verpleegsters. Zelfs indien men bij de vaststelling van de behoefte aan dit personeel een norm hanteert van bv. 1 gediplomeerde verpleegkracht per 3 à 4 ongediplomeerden, blijft er sprake van een nijpend tekort. Bovendien zal in eerste instantie een goede 3-echelons geneeskundige verzorging — dus binnen de gevechtszone — moeten zijn verzekerd. Dit alleen reeds vergt een enorm potentieel.

*Beebe en De Bakey** schrijven hierover:

In war, surgical specialists are inevitably in short supply, and the surgical planner is early confronted with the problem of how best to utilize this limited resource. Depending on the nature of his responsibility and experience, he may find himself debating the relative merits of placing various proportions of specialists overseas than in the Zone of Interior. The considerations involved go far beyond the determinants of personnel requirements in the forward area, and have to do also with the

* G. W. Beebe en M. E. De Bakey — *Battle casualties*. Thomas, Springfield (1952).

requirements of military casualties for definitive and reparative surgery, and with the needs of the civilian population.

But once one undertakes to maximize the savings of lives and the returns to duty in the army area, one is committed to the investment of a considerable number of specialists there.

Duidelijk is, dat wij in Nederland onmogelijk kunnen voorzien in „voldoende” mobilisabele militaire hospitalen om alle militaire patiënten te kunnen opnemen. De goede samenwerking tussen de verschillende geneeskundige diensten is onder buitengewone omstandigheden de beste „waarborg” voor de hospitalisatie van zowel militaire als civiele patiënten.

Uiteraard dient militaire-hospitaalcapaciteit in de Nationale Sector aanwezig te blijven om het systeem flexibel te houden en in eerste instantie over een reserve te beschikken, doch bij de huidige opzet is daarin inderdaad voorzien.

Voorts mogen wij vaststellen, dat de verzorging van zowel civiele als militaire patiënten een nationale zaak is en dat het hospitalisatiebeleid dus in overleg tussen de daarbij betrokken instanties moet worden bepaald. Dat dit beleid duidelijk moet zijn en dat de verschillende partners oog moeten hebben voor elkaars problemen is buiten kijf.

Tenslotte moge ik nog vermelden, dat de suggestie van de schrijver van het artikel in lijnrechte tegenspraak is met de aanbevelingen van een werkgroep, ingesteld door de IGDKL, welke aanbevelingen na een studie van ca. 3 jaar tot stand kwamen en door de doorlichtingscommissie geneeskundige dienst werden overgenomen. Mede op grond van de hiervoor gereleveerde argumenten meende deze werkgroep te moeten adviseren tot een vermindering van het aantal bedden van de 4e-echelons geneeskundige eenheden onder gelijktijdige verwerving van een gelijkwaardig aantal zg. initiële bedden in de civiele sector.

De aanbevelingen werden op ministerieel niveau behandeld en goedgekeurd. Intussen is de uitwerking, zowel in de militaire als in de civiele sector, in een vergevorderd stadium van uitvoering gekomen.

G. H. LOUWEN, Kap Gnkt

ANTWOORD

OP MENINGEN VAN ANDEREN

Samenwerking tussen militaire en civiele geneeskundige diensten

De reacties van Majoor H. A. Oosterhof en Kapitein G. H. Louwen nopen mij tot de volgende opmerkingen.

1. Ten aanzien van de binnenkomst van de APO (Aanvraag Patiënten Opname) bij de Sectie 2/3 van de Geneeskundige Groep kan ik kort zijn. Uit de ervaringen, opgedaan bij andere oefeningen, bleek de procedure, die door Majoor Oosterhof is omschreven, in de praktijk slecht te functioneren; door C-783 Gnkgp is een doeltreffender oplossing gevonden.

De informaties, contacten en berichtgeving die de zg. „Sectie Hospitalisatie TB” en de Sectie 2/3 Gnkgp behoeven voor de „verwerking”, respectievelijk „uitvoering” van Aanvragen tot Patiënten Opnamen, lopen zodanig dooreen, dat gescheiden werken in deze twee secties óf tot half werk óf tot duplicatie blijkt te leiden; tussen de Lk-Gnkgp en de TB nóg eens twee secties blijkt te veel van het goede te zijn. Het personeel van de sectie afvoer en hospitalisatie is in de dienstploegen van de Sectie 2/3 opgenomen, waardoor sneller kan worden gewerkt en tevens de mogelijkheid bestaat om in elke dienstploeg een ingewerkte vredesfunctionaris te plaatsen.

2. Zowel Majoor Oosterhof als Kapitein Louwen hebben bezwaren tegen het gestelde in mijn nabeschouwing en geven in hun uitgebreide toelichting de toestand weer, zoals wij die gaarne zouden zien. In de 8e alinea bij Kapitein Louwen en in de 2e helft van punt 5 en punt 6 van de reactie van Majoor Oosterhof wordt zonder meer gesteld, dat thans

in een nationale oplossing met daarop afgestemd geneeskundig potentieel is voorzien en dat daarbij „extra” 4e/5e-echelons militair-opnamepotentieel nimmer gerechtvaardigd zou zijn.

Hun vertrouwen in de op papier geregelde zaken is begrijpelijk, maar wordt bij oefeningen niet bewaarheid. Om de volgende redenen heb ik de waarschuwendende woorden neergeschreven.

a. Bij de voorbereidingen van de oefening „Ever-Ready” werden door de Staf-783 Gnkgp de gegevens ten aanzien van de beschikbare militaire bedden per provincie nagetrokken. Hierbij kwam aan het licht, dat men bij een streekziekenhuis met vredescapaciteit van 80 bedden, 300 initiële bedden had gepland (door toevoeging van annexen). Nog afgezien van de omstandigheid, dat de chirurgische capaciteit van 2 operatiekamers niet veilig was gesteld, omdat niemand kon vertellen of de chirurgen en overige specialisten al dan niet een oorlogsfunctie bij de KL, KLu of KM hadden, lijken mij zulke opname-mogelijkheden maar een hachelijke zaak.

De gesignaleerde problemen zijn ook van toepassing op vele andere civiele ziekenhuizen, waar op het initiële „gereserveerde”-beddenpotentieel en op de behandelcapaciteit evenmin vast kan worden gerekend.

Conclusie: de beschikbare initiële bedden geven momenteel geen garantie voor behandeling en/of verpleging voor alle civiele en militaire patiënten.

Deze situatie is reeds jaren zo en dit jaar zal door de Commandanten van de Geneeskundige Groepen in samenwerking met functionarissen van de Civiele Verdediging aan dit probleem verder worden gewerkt. Zeker zolang dit niet is geregeld, blijft de „garantie” een dubieuze zaak en dient de Militair Geneeskundige Dienst over voldoende (mobilisabele) militaire hospitalen te beschikken.

b. Zodra de mobilisabele algemene en kantonnementshospitalen (m.u.v. 752 Alghospbat) zijn opgeheven, hebben de Territoriale Commandanten in hun gebied nagenoeg geen hospitaalreserve voor militaire gewonden en (bij calamiteiten) ook niet ten behoeve van de civiele slachtoffers. Ook de onderbrenging van 228 pa-

tiënten afkomstig uit de ambulance-trein, kan moeilijkheden veroorzaken wanneer de geplande ziekenhuizen, bij aankomst van de trein of vlak daarvoor, vol liggen/stromen met burgergewonden, die intussen bij luchtbombardementen kunnen zijn gevallen. (Er is veelal weinig tijd tussen de aanbidding van een APO en de aankomst van een Ambu-trein.) Niemand beweert, zoals Kapitein Louwen suggereert, dat in militair-geneeskundige opnamecapaciteit slechts kan en moet worden voorzien door mobilisabele militaire hospitalen, maar voor een reservepotentieel met „windketelfunctie” blijken bij elke praktische oefening argumenten te bestaan.

Een uitwijkmogelijkheid bij stagnaties naar een militair hospitaal zal er in Zuid en West niet meer zijn, omdat de resterende veldhospitalen hiervoor onvoldoende capaciteit hebben. Ik zie niet in hoe zulke stagnaties in oorlogstijd kunnen worden voorzien, laat staan voorkomen; toch zullen ook alle militaire slachtoffers in ons land direct na aankomst in behandeling moeten worden genomen.

3. Overigens ben ik Kapitein Louwen erkentelijk voor de principiële toelichting op ons Nederlandse systeem van geïntegreerde verzorging voor civiele en militaire oorlogsslachtoffers. Zijn toelichting zal duidelijk maken in welke richting de definitieve oplossingen kunnen worden gezocht. Helaas blijken echter (theoretische) principebesluiten nog steeds niet in (praktische) uitvoeringsprojecten te worden geconcretiseerd. Mobilisabel reservepotentieel in deze blijft alleen al hierom geboden; óók echter om de eerdergenoemde „windketelfunctie” bij stagnaties, die door de Militair Geneeskundige Dienst zelf zullen moeten worden opgevangen.

Mijn waarschuwendende woorden hebben eerst dán resultaat gehad, wanneer men de aangetoonde problemen:

- de (her)verdeling van de initiële bedden;
- het veiligstellen van de specialistische (behandel)capaciteit;
- het veiligstellen van de verpleegcapaciteit;

opnieuw heeft aangepakt en tot een ook voor de militaire gewonden garandeerde oplossing is gekomen.

H. E. GRAMBERG, Maj Gnktr

UIT DE VAKPERS

Het Sovjet militair-economische complex

Het is mode geworden over het militair-industriële complex van de VS en andere Westerse mogendheden te spreken. Wat de Sovjet-Unie betreft moet men zich richten tot een breder gebied: het militair-economische complex.

In haar 53-jarig bestaan heeft de Russische regering sterke nadruk gelegd op de maximalisatie van de macht van de staat en op het waarborgen van het voortbestaan van het communistische systeem. In dit systeem heeft het militair-industriële complex een speciale plaats ingenomen. Al vanaf het allereerste begin hebben de leiders speciale nadruk gelegd op het vergroten van 's lands „verdedigingsvermogen”.

Groep A

Te beginnen met het eerste vijfjarenplan in 1929 werd de militaire industrie aangegeven met „Groep A” van de industrieën, die hoofdzakelijk de takken van de industrie omvatten die voor het grootste deel van de productie zorgen. Deze groep kreeg een hogere prioriteit om te groeien dan andere sectoren van de industrie. De militaire industrie groeide derhalve veel sneller dan de andere industrieën. Zo nam bv. gedurende het tweede vijfjarenplan (1933-1937) de productie van deze industrie met 286% toe. Gedurende de periode 1938-1940 was de stijging per jaar gemiddeld 39% en de productie werd dus in de loop van 3 jaren meer dan verdubbeld. In de naoorlogse jaren ging deze groei onverminderd door en omstreeks de dood van Stalin omvatte de militaire productie een buitensporig groot deel van de industriële productie.

Economisch beeld verdoezeld

Deze onevenredige ontwikkeling begon enkele economen zorgen te ba-

Deze rubriek bevat uittreksels uit binnen- en buitenlandse publicaties. De verantwoordelijkheid van de redactie beperkt zich tot een juiste weergave van de inhoud van de artikelen.

ren. Begin 1960 wees de vooraanstaande econoom, de academicus Stanislav G. Stroemilov erop, dat de taak van de wapenindustrie met betrekking tot „Groep A” (de bevoorrechte groep) een verdoezeling van het totale economische beeld inhield en een nauwgezette analyse van alle interne ontwikkelingen van de Sovjeteconomie voorkwam.

Ondanks de ontevredenheid van vele prominente economen bleef het officiële standpunt, dat de inherente voordelen van het socialisme de Sovjet-Unie zekere onveranderlijke economische voordelen geven. Zij beweerden, met enig recht, dat in vrede-tijd socialistische landen in staat zijn de mobilisatiegeregtheid van de economie en de gewapende strijdkrachten te verhogen, de materiële basis van de defensie te versterken en in het algemeen de militair-economische vraagstukken op te lossen met minder openlijke defensie-uitgaven dan de kapitalistische landen.

In elk geval leggen de defensie-uitgaven in de Sovjet-Unie een zware last op de economie. Het volume van de militaire productie schijnt nu ongeveer gelijk te zijn aan dat van de VS. De kosten van deze productie t.o.v. de omvang van de economie worden echter bijna $2,5 \times$ zo groot geschat.

Ondanks deze spanning wordt er geen afnemend van de legerproductie verwacht, want de Sovjet militaire doctrine stelt duidelijk de noodzaak van een alle gebieden omvattende militaire industrie, zelfs in vrede-tijd. Sovjet-strategen voorspellen dat het onder de huidige condities niet realistisch zou zijn om, in het begin van een oorlog, op een belangrijke toeneming van de productie te rekenen, iets wat in het verleden wel mogelijk was. Er zijn voor het militair-industriële complex dan ook drie taken aangegeven:

— verzekeren dat de strijdkrachten volledig met moderne wapens zijn uitgerust;

— opbouwen van wapenreserves die voldoende zijn om mogelijke verliezen gedurende het verloop van een langdurige oorlog te compenseren; — continu up-to-date houden van de wapens van de parate onderdelen en de reserves.

In het kader van deze problematiek is het nodig de vraag te beantwoorden of het volbrengen van deze taken op de lange duur mogelijk is. Meer en meer wordt erkend dat handhaving van een nationale defensie een evenwichtige en brede ontwikkeling van de nationale economie vereist. Met andere woorden: de onevenwichtigheid die er bestaat tussen industrie en landbouw en tussen verschillende takken van de industrie, demonstreert dat de Sovjeteconomen ver zijn verwijderd van een volmaakte oplossing voor vele centrale problemen in de economie van de nationale veiligheid.

Special sections

In bepaalde productiesectoren zijn er „Special sections”, die zijn belast met de planning voor het omschakelen van civiele industrieën naar militaire productie in tijd van mobilisatie. Deze „Special sections” trainen personeel, ontwikkelen technologieën en technieken m.b.t. de mobilisatieplanning en verzorgen in het algemeen al het noodzakelijke werk om een efficiënte omschakeling mogelijk te maken. Het is dus duidelijk dat defensie in allerlei belangrijke en minder belangrijke zaken een voorname en soms beslissende rol speelt.

Landbouw zwakke schakel

De landbouw is de zwakste schakel in het militair-economische complex. Deze is zó zwak dat men zich kan afvragen of de Sovjet-Unie in staat is een langdurige oorlog te voeren. In een poging om een betere landbouwstructuur te creëren is er een onnatuurlijk groot aantal staatsboerderijen opgericht die, uit puur economisch oogpunt, merkbaar minder

efficiënt zijn dan de, politiek minder betrouwbare, collectieve boerderijen. De militarisatie van kapitaalinvesteringen is een andere belangrijke vorm van de militarisatie van de economie. Zo vroeg mogelijk worden bij de planning van constructies of reconstructies maatregelen genomen om het onderwerp aan militair gebruik aan te passen. Schr. kent uit persoonlijke ervaring een geval waarbij het belangrijkste deel van een fabriek voor muziekinstrumenten dusdanig is gepland en geconstrueerd dat het eventueel als munitiefabriek kan worden gebruikt. Middelbare scholen worden gepland als potentiële hospitalen, enz.

In 1970 was 12,35% van het Russische budget voor defensie bestemd. Ongeveer 75% van deze gelden is besteed voor de aankoop van uitrustingsstukken bij de industrie. De inkooprijzen zijn echter laag, vergeleken met andere produkten in de Sovjeteconomie. Consumptiegoederen worden altijd wat hoger geprijsd dan wat ze zouden moeten kosten en produktiegoederen lager. Het is zeker dat het leger niet de werkelijke kosten betaalt. Het verschil wordt verantwoord met: „financiering the economy” en door het ondernemingsbudget zelf. De werkelijke directe defensieuitgaven zijn dus niet bekend.

Andere budgetten

Vele uitgaven die direct betrekking hebben op de nationale defensie, zijn verspreid over diverse budgetten van bijna alle ministeries en departementen. De bouw van scholen, die duurder worden gemaakt door de mogelijkheid van gebruik als hospitaal, wordt gefinancierd door het ministerie van onderwijs en de hulpmiddelen door het ministerie van gezondheid. Zo zijn er talloze voorbeelden.

Gescheiden afrekeningen

Dikwijls zijn er geen gescheiden afrekeningen beschikbaar. Er zijn bv.

geen afzonderlijke kosten bekend van militaire en niet-militaire sportbeoefening binnen een sportvereniging.

De kans is groot dat de suppletoire defensie-uitgaven het militaire budget overschrijden. De totale defensie-uitgaven zullen dan ongeveer 30 tot 35% van het totale Sovjetbudget bedragen.

Verdere bewijzen van de speciale positie die de militaire productie inneemt, zijn o.a. de volgende:

— het gebeurt veelvuldig dat civiele ondernemingen niet de essentiële leveringen ontvangen; de militaire industrie daarentegen ontvangt niet alleen de nodige materialen, maar zelfs ook de beste kwaliteit;

— de militaire industrie schrijft ook veel sneller af, zodat de militaire sector verzekerd blijft van modern materieel.

Research en ontwikkeling

Een ernstig probleem bestaat er m.b.t. de verwerking van resultaten van research en ontwikkeling in de produktie. In de militaire industrie is dit probleem omzeild door de volgende organisatorische maatregelen. — Er zijn goede laboratoria en testmogelijkheden aanwezig en om snelle toepassing van nieuwe ontwerpen mogelijk te maken, heeft de hoofd-ontwerper bovendien een fabriek tot zijn beschikking. Zijn orders krijgen absolute prioriteit, zelfs al zou het hele produktieprogramma hieronder lijden.

— Het personeel dat in de defensie-industrie werkt, geniet vele voordelen: betere betaling, betere en goedkopere voedingsmogelijkheden, en de mogelijkheid om schaarse goederen in bepaalde winkels te kopen. De militaire industrie kan hierdoor goed personeel aantrekken.

— In militaire bedrijven is de kwaliteitscontroleur onafhankelijk van de bedrijfsleiders en niet betrokken bij het bereiken van het bedrijfsdoel. De controleurs hebben hun eigen staven en faciliteiten om zowel de kwaliteit als de efficiëntie van de produktie te testen.

De gehele Sovjeteconomie en vooral met militaire-industriële complex onderscheiden zich door een hoge graad van mobilisatiegereedheid, o.a. door de nauwe samenwerking tussen de militaire, economische en politieke organen. Bijna elke onderneming is opgenomen in mobilisatieplannen die bij de „Special section” worden

bewaard. De militaire industrie heeft zelfs een hogere graad van gereedheid. Daar worden van alle nodige materialen mobilisatiereserves aangehouden, waarschijnlijk een voorraad voor meer dan 6 maanden.

De militaire, economische en politieke structuren van de Sovjet-Unie en de wisselwerking tussen deze bureaucratieën hebben een militair-economisch complex geschapen dat een belangrijke positieve factor belooft te zijn voor het geval dat de Sovjet-

economie moet mobiliseren. Op dit moment echter is het militair-economische complex als geheel nog lang niet in staat alle plannen van de Russische leiding te ondersteunen.

Waarschijnlijk moeten wij in dit feit de belangrijkste verklaring zoeken voor de Russische politiek van „vreedzame coëxistentie”.

„Soviet military-economic complex”, door K. K. Krylov, in „Military Review”, november 1971

ir. J. VAN MEETEREN, Vdg TD

De Britse troepen in Duitsland

Gemoderniseerde uitrusting

De in West-Duitsland gelegerde Britse strijdkrachten staan — voor het eerst na de Tweede Wereldoorlog — op het punt een moderniseringsperiode af te sluiten. De troepen zijn thans met modern, betrouwbaar materieel uitgerust en zodoende geschikt om te voldoen aan de eisen die de strategie van de „flexible response” stelt. Daarbij dienen de onder NAVO-bevel staande strijdkrachten de tegenstander een tijd lang met conventionele middelen op te houden, alvorens deze de wereld in een nucleaire oorlog kan storten. Over de duur van deze conventionele fase bestaan verschillende meningen; de overheersende mening gaat echter uit van een periode van 7 dagen. Qua materiële uitrusting zijn de Britse strijdkrachten thans in staat, deze uit de genoemde strategie voortvloeiende taak te vervullen. Helaas zijn de eenheden, door de onvoldoende wervingsresultaten (de Britten hebben een vrijwilligersleger!) en de troepeninzet in Noord-Ierland, onderbezet.

Sterkte en organisatie

De totale sterkte bedraagt 62.000 militairen, waarvan er 55.000 tot de British Army of the Rhine (BAOR) en 7000 tot de Royal Air Force Germany behoren. De gevechtsorganisatie omvat het Eerste (UK) Legerkorps (1st Br Corps) dat uit 3 divisies à 2 brigades bestaat. Deze brigades bestaan in het algemeen uit 4 (bataljons) gevechtsgroepen (2 tankzwaar en 2 infanteriezwaar) alsmede uit directe steunartillerie, genie, e.d. Tot de legerkorpstroepen behoren onder meer 2 artilleriegroepen, waarin eenheden met nucleaire capaciteit zijn opgenomen. De bases en de lo-

gistische eenheden staan in vreedstijd onder bevel van het Britse Headquarters Rhine Area.

Het aantal logistische eenheden en verbindingseenheden is voor oorlogstijd ontoereikend. Extra eenheden zullen vanuit het Verenigd Koninkrijk moeten worden aangetrokken. Hiervoor zijn complete eenheden van de Territoriale Troepen en van de Nationale Reserve (Voluntary Reserve) aangewezen. Men hoopt op een toereikende waarschuwingstijd ten einde het 1e Britse Korps tijdig te kunnen versterken.

De Britse luchtmacht in West-Duitsland heeft in deze minder problemen; zij is behoorlijk op sterkte en behoefde geen eenheden voor Noord-Ierland af te staan.

Bevelvoering en taken

Het commando over de Britse troepen in West-Duitsland is gevestigd in Rheindahlen bij Mönchen-Gladbach. In dit grootste stafgebouwencomplex van heel West-Europa zijn 13.000 Britse militairen ondergebracht die functies in de beide Britse hoofdkwartieren (BAOR en RAF-Germany) alsmede in de staven van de Northern Army Group (NORTHAG) en de 2nd Allied Tactical Air Force (2ATAF) bekleden. De bevelhebbers van de beide Britse hoofdkwartieren hebben dubbelfuncties: zij zijn tevens resp. COMNORTHAG en COM-2ATAF. Behalve de (oorlogs)taken, die de strijdkrachten van bv. Nederland in NAVO-verband hebben, zijn er voor de Britse strijdkrachten nog andere taken. De Britse troepen zijn — te zamen met de Franse en Amerikaanse troepen — verantwoordelijk voor de bewaking van de zonegrens tussen de beide Duitslanden. Hiervoor staan zij onder controle van hun nationale ambassadeurs in Bonn. Bovendien zijn zij, ingevolge de overeenkomst van Potsdam, verantwoordelijk voor

de veiligheid van Berlijn en voor het openhouden van de toegangswegen naar Berlijn. Deze extra taken zijn géén NAVO-aangelegenheden.

Landmachtmaterieel

De meeste *tankbataljons* zijn met de Chieftain uitgerust, een tank die momenteel wel de beste ter wereld is. Gemiddeld zijn 500 tanks voortdurend inzetbaar; een veel groter aantal is in reserve. De reservetanks zijn grotendeels Centurions.

De *infanterie* is thans voorzien van het nieuwe gepantserde en amfibische (rups)personeelsvoertuig, de FV 430. De verkenningsbataljons beschikken over het zware zeswielige verkenningsvoertuig, de Saracen (kanon 7,6 cm, 3 bemanningsleden). Voorts komen in deze bataljons de Ferret Scout en het Saracen infanteriegroepsvoertuig voor.

De *artillerie* bestaat uit het Britse Abbot-geschut (10,5 cm kanonhouwitser op rupschassis FV 430). De middelbare en zware artillerie is van Amerikaanse origine en bestaat uit dezelfde typen als in de legerkorpsartillerie van 1 (NL) Lk voorkomen.

Luchtmachtpotentieel

De materieelvervanging van RAF-Germany is zeer spectaculair geweest. Met de ingevoerde Harrier GRI (vtol), de Phantom FGR Mk 2 (Britse uitvoering) en de Buccaneer S Mk 2 levert de RAF een uiterst belangrijke bijdrage aan het NAVO-potentieel. Er zijn thans 2 squadrons Harriers aanwezig; een derde zal binnenkort operationeel worden. Dit type vliegtuig is speciaal ontworpen voor directe steun aan grondtroepen. De Buccaneers hebben de verouderde Canberra's vervangen.

Geoefendheid en plaatsingsbeleid

Men heeft nu eenmaal weinig aan modern materieel, indien de nodige oefengelegenheid ontbreekt. Evenals in vele andere Westeuropese NAVO-landen, kampt de Britse landmacht met het euvel van een tekort aan oefenterreinen. Het Britse Rijnleger heeft het alleengebruik van het oefenterrein Soltau-Lüneburg en het medegebruik van de oefenterreinen Sennelager, Haltern, Bergen-Hohne, Putlos, Todendorf en Munster-Süd. Deze faciliteiten zijn echter onvoldoende. Daarom worden incidenteel tevens bataljons en kleinere eenheden geoefend op eilanden in het Caribisch gebied en in Frankrijk, Nederland, Noorwegen en Canada.

De plaatsingstijd voor militairen van de BAOR bedraagt voor de Berlijnbrigade 2 jaar, voor de overige infanterie 4 jaar, voor de cavalerie 5 jaar en voor de artillerie varieert de plaatsingstijd tot maximaal 6 jaar.

Slotbeschouwing

De huidige conservatieve Britse regering neemt de defensieaangelegenheden zeer serieus. Zij tracht onder meer de status en het aanzien van de Britse strijdkrachten te verbeteren. Zij hoopt hiermee o.a. de werking gunstig te beïnvloeden. Beide

grote Britse politieke partijen steunen de NAVO- en de Britse bijdrage aan de NAVO-strijdkrachten. Door de toetreding tot de EEG zullen de banden met Europa alleen maar hechter worden.

De participatie in de verdediging van Europa door middel van krachtige, moderne en effectieve strijdkrachten lijkt voor de jaren '70 te zijn verzekerd.

„Die Britischen Truppen in Deutschland”, door N. L. Dodd, in „Wehrkunde”, december 1971

M. G. WOERLEE, Lkol Inf

De Garde Républicaine de Paris

Een eenheid die in alle bescheidenheid haar oorsprong terugvoert tot de Romeinse tijden, dat is wel een bijzonderheid. Reeds ten tijde van de Romeinen bestonden in de Gallische steden „stadsnachtwachten”. Uit 520 en 595 zijn Koninklijke edicten omtrent deze wachten bekend; Karel de Grote gaf in 803 en 813 ordonnanties uit betreffende de nachtelijke stadsbewaking. In 1254 vond de feitelijke oprichting plaats van een op hechte basis georganiseerde „Koninklijke Nachtwacht”, bestaande uit een „Chevalier” en 46 bereden „Sergents”, die onder het gezag stonden van de provoost van Parijs. In 1386 werd de sterkte op 20 „sergents” te paard en 40 te voet gebracht. Bovendien moesten de gilden een „Gildennachtwacht” leveren.

In 1770 bestond de „Garde de Paris” uit drie compagnieën. Gezien haar koningsgezindheid werd zij in 1789 opgeheven en vervangen door eenheden van de „Gendarmerie”; deze op hun beurt kregen de naam van „Garde municipale de Paris” waarbij de sterkte werd vastgesteld op 2154 man voetvolk en 180 beredenen. Doordat de eenheid een zuiver militair karakter had, werd zij in Rusland ingezet; de opengevallen functie werd ingenomen door de „Gendarmerie Impériale”. Deze eenheid heeft daarna in feite aanhoudend dienst gedaan in Parijs, doch onder telkens andere naam; achtereenvolgens „Gendarmerie Royale”, „Garde Municipale de Paris”, „Garde Civile” (1848), „Garde Républicaine de Paris” (1849), „Garde de Paris” (1852).

De laatste naamswijziging vond plaats

in 1873, toen de tot heden ongewijzigde benaming van „Garde Républicaine de Paris” werd ingevoerd en de eenheid werd aangewezen als deel van de Gendarmerie Nationale.

De Garde omvat thans een regiment infanterie, een regiment cavalerie en een dienstengroep. Aan het hoofd staat een kolonel of brigadegeneraal. Het infanterieregiment omvat 3 bataljons à 4 compagnieën; iedere compagnie telt 3 officieren en 152 onderofficieren. Manschappen bestaan niet. Het cavalerieregiment is het enige Franse regiment dat nog over paarden beschikt. Het bestaat uit 2 halfregimenten à 2 eskadrons elk, met voorts een eskadron motorrijders. Elk eskadron telt 4 officieren en 119 onderofficieren; het regiment heeft 540 paarden. Tot de dienstgroep behoort een muziekkorps van 123 muzikanten; los daarvan bestaan er een „fanfare” van 73 muzikanten en een „bereden fanfare” met 40 trompetters.

Het personeel behoort juridisch tot de Gendarmerie Nationale en wordt dan ook — veelal op verzoek van betrokkenen — voor een deel daaruit betrokken. (Ook kan men rechtstreeks tot de Garde toetreden.) Eveneens op verzoek kunnen Gardes worden overgeplaatst naar normale diensten van de Gendarmerie.

De Garde Républicaine ressorteert onder het Regionaal Commando van de Gendarmerie te Parijs en wordt in eerste instantie bestemd voor het verrichten van representatieve functies, zoals het leveren van erewachten, escortes e.d. Zo opent de bereden fanfare steeds het ere-escorte voor een officiële rijtoer van de president van de Republiek of van buitenlandse

staatschouwen. Bovendien vervult de Garde bewakingsdiensten rond het paleis van de president van de Republiek, bij de Senaat en de Nationale Vergadering en bij andere overheidsgebouwen. Krachtens een beslissing van 1927 worden de gardes ook bestemd voor het vervullen van diensten in de Franse theaters of voor het opluisteren van niet-officiële gebeurtenissen.

Het eskadron motorrijders wordt — wanneer niet nodig voor het verrichten van officiële diensten — ingezet

in het kader van de normale gendarmeriediensten.

De Garde is een van de best geklede eenheden van de Franse strijdkrachten; behalve in de normale militaire Gendarmerie-uniform worden diensten verricht in de uit 1873 stammende uniform; verder beschikt men over een groot tenue met kuras en ruitershelm.

„*La Guardia Repubblicana di Parigi*”, in „*Rassegna dell'Arma dei Carabinieri*”, september/oktober 1971

J. DE LANGE, Maj Gnkr

De kernwapens in de Chinese strategie

Het artikel onderzoekt de Chinese opvattingen t.o.v. kernwapens, de huidige nucleaire mogelijkheden en de invloed die een eventuele uitbreiding, kwalitatief en kwantitatief, zal hebben op de verhouding tussen Peking en de rest van de wereld.

Vroegere opvattingen

Het voornaamste probleem in het strategische denken is steeds geweest hoe de principes van Mao met betrekking tot de revolutionaire oorlog in overeenstemming zouden kunnen worden gebracht met de nieuwe mogelijkheden en kansen, voortvloeiend uit het bezit van een kernwapenarsenaal.

In het begin van de jaren '50 was deze synthese gebaseerd op drie uitgangspunten:

- het primaat van de politiek;
- de afwezigheid van een duidelijk onderscheid tussen het gebruik van geweldmiddelen en andere middelen om een politiek voordeel af te dwingen;
- politieke doelstellingen kunnen worden bereikt, zelfs indien men militair-technisch de mindere is van de tegenstander.

Met name het laatste standpunt was gebaseerd op de verwachting dat de Sovjetkernwapenmacht ertoe bijdroeg China op adequate wijze te beschermen tegen het Amerikaanse imperialisme.

Niettemin waren deze uitgangspunten reeds na enkele jaren aan een kritische herwaardering toe. De strategische opvattingen van het Amerika onder Eisenhower bevatten voor China verontrustende elementen.

Washington dreigde met kernwapen-

inzet indien in Korea geen wapenstilstand werd geëffectueerd. De permanente aanwezigheid van sterke Amerikaanse vlooteenheden voor de Chinese kust, alsmede de nadruk die — o.m. door John Foster Dulles — werd gelegd op „nuclear capability” en „long distance strikes”, moesten Peking wel de indruk geven dat de VS duidelijke grenzen wensten te stellen aan Mao's vrijheid van handelen. Bovendien ontstond twijfel over de bereidheid van de Sovjet-Unie om, ten behoeve van de Volksrepubliek, een massale vergeldingsaanval van de Amerikanen te riseren.

Sino-Sovjetsamenwerking

Het geldt niet als bewezen dat deze ontwikkelingen China in de richting van een eigen kernwapen hebben gedreven. Wel werd duidelijk dat de buitenlandse politiek voortdurend zou worden gefrustreerd door het gebrek aan de juiste middelen om nucleaire chantage te neutraliseren.

Intussen verleenden de Sovjets reeds aanzienlijke bijstand aan de activiteiten die waren gericht op het verkrijgen van kennis m.b.t. de nucleaire technologie. De uraniumvelden in Sinkiang werden gezamenlijk geëxploiteerd. De Russen stemden ermee in China een 10 MW-reactor en een cyclotron te leveren. Vanaf 1956 namen bovendien Chinese onderzoekers deel aan de werkzaamheden in het Gezamenlijk Instituut voor Kernonderzoek te Dubna, in de Sovjet-Unie. De Russische assistentie was aanvankelijk gericht op het kernonderzoek voor vreedzame doeleinden. Aan het eind van de jaren '50 werden de militaire implicaties echter duidelijk, toen proefnemingen met luchtverdedigings- en grond-grondraketten werden uitgevoerd.

Toen ontstond de crisis in de Straat

Formosa waarbij de gebeurtenissen de gedachte deden post vatten dat de VS eventueel kernwapens zouden kunnen inzetten. Tevens bleek dat de Sovjet-Unie dergelijke maatregelen ten faveure van haar Chinese geallieerden beslist niet overwoog. De controverse tussen China en Rusland werd nog verder gecompliceerd door steeds duidelijker aan de dag tredende ideologische geschilpunten. Kort daarop verbrak de Sovjet-Unie alle militair-technische samenwerkingsverbanden met de Volksrepubliek.

China op eigen benen

Gedurende de afgelopen 10 jaren heeft het Chinese kernwapenprogramma een hoge prioriteit gekend. De politieke opvattingen van Peking schijnen in dit verband te zijn gebaseerd op een drietal hypothesen:

- kernwapens zullen een grote diplomatieke vrijheid van handelen voor China bewerkstelligen;
- de kernwapenmacht zal deel moeten uitmaken van een brede, wetenschappelijke, technologische en economische basis;
- de overgang van een kwetsbaar, bescheiden kernwapenarsenaal naar een operationale kernwapenmacht die tot „minimale afschrikking” in staat is, moet zo snel mogelijk tot stand komen.

Een snelle ontwikkeling op dit gebied zou echter kunnen worden beperkt door een aantal zwaarwegende factoren. Eén daarvan is de hoeveelheid beschikbare wetenschapsmensen, met name technici van topniveau. China bezat omstreeks 1970 ca. 65.000 hoog gekwalificeerde functionarissen op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling. Niettemin betekent dit slechts 10% van het aantal waarover de VS of de Sovjet-Unie beschikken. Een ander probleem wordt gevormd door de energie en deskundigheid die nu in hoge mate worden onttrokken aan de oplossing van andere moeilijkheden, zoals de labiele economische situatie. Inmiddels werden tussen oktober 1964 en oktober 1970 tien kernproeven uitgevoerd; vier daarvan betroffen wapens met een „yield” van ongeveer 3 Mt.

Overbrengingsmiddelen

De Chinezen zijn overgegaan tot de serieproductie van de TU-16, een straalbommenwerper voor de middelbare afstand van, oorspronkelijk, Sovjetmakelij. Niettegenstaande de

opbouw van deze bommenwerperstrijdmacht, wordt veel nadruk gelegd op het belang van raketten als overbrengingsmiddelen. Er bestaan aanwijzingen dat ten minste 20 „medium range“-raketten operationeel zijn. De dislokatie van deze raketten wijst op de mogelijkheid doelen te treffen in de Russische kustprovincies en Japan enerzijds en Russisch Centraal-Azië anderzijds. Japanse schattingen voorspellen tegen 1975 een rakettenmacht — bestaande uit „medium range“- en „intermediate range“-kernwapendragers — ter grootte van 300 à 500 stuks.

Verder bestaan er belangrijke aanwijzingen die zouden kunnen duiden op de ontwikkeling van intercontinentale raketten. Het in gereedheid brengen van ten minste één schip met elektronische apparatuur, bestemd voor het volgen van raketbanen, moet in dit verband worden genoemd. De Chinese technologie wordt tevens in staat geacht tot het ontwikkelen van waarnemings- en communicatiesatellieten. Ook moet worden gelet op de mogelijkheid tot het ontwikkelen van onderzeeboten, uitgerust met nucleaire draagraketten. Onder de op de Chinese werven op stapel staande oorlogsschepen vindt zich ten minste één onderzeeboot met nucleaire voortstuwing.

Gezien, onder meer, bovenstaande constatering wordt er rekening mee gehouden dat Peking omstreeks de jaren '80 in staat zal zijn tot het ontplooiën van een kernwapenmacht ter land, ter zee of beide, met intercontinentale draagwijdte.

Problemen voor de toekomst

Ondanks de geschetste ontwikkelingen zal gedurende een lange periode nog een aanzienlijk verschil blijven bestaan tussen de Chinese nucleaire potentie en die van de twee andere supermachten. Het is echter de vraag of Peking voor de verwezenlijking van de politieke doelstellingen wel een zeer grote, geavanceerde kernwapenmacht nodig heeft. Indien deze vraag ontkennend kan worden beantwoord, moet wel aan drie voorwaarden worden voldaan:

— het kernwapenarsenaal moet een omvang en samenstelling hebben, die een mogelijke vijand nog juist ervan zullen weerhouden een „preemptive strike“ uit te voeren;

— zowel de nucleaire als de conventioneel-industriële vestigingen moeten zodanig over het land zijn gespreid,

dat een tegenstander een zeer grote macht zou moeten inzetten om een substantiële vernietiging te bewerkstelligen;

— de driehoeksverhouding China—Rusland—VS moet zodanig door Peking worden „bespeeld“, dat de dreiging voor China verdwijnt, terwijl de VS en de SU vijandig tegenover elkaar blijven staan.

China zal echter blijvend worden geconfronteerd met het probleem van de achterdochtige nabuurlanden. India en Japan volgen nauwlettend de Chinese kernwapenevolutie. Het mag

bekend worden verondersteld dat bepaalde kringen in deze twee landen aansturen op de verwerving van kernwapens. Door deze stromingen gedwongen, zal Peking de weg die tot de status van nucleaire wereldmacht leidt uitermate behoedzaam moeten volgen, ten einde te vermijden dat de opgeroepen afweerkrachten in de omringende staten de Chinese machtspositie zullen neutraliseren.

„Nuclear weapons in Chinese strategy“, door H. G. Gelber, in „Problems of Communism“, december 1971

E. P. B. TOMASSO, Maj Inf

Wederzijdse troepenvermindering in Europa

Vier jaar geleden werd in het Harmel-rapport voor de eerste maal als doel van de NAVO gesteld: de verdediging van het westen met overeenkomsten inzake de bewapeningscontrole te verbinden. In 1968 nodigde de Noordatlantische Raad het Warschau-Pact uit tot gesprekken over wederzijdse troepenvermindering (MBFR), in 1970 werden in Rome voorwaarden voor troepenverminderingen vastgesteld en in oktober 1971 droegen de lidstaten, met uitzondering van Frankrijk, de voormalige secretaris-generaal Brosio op in Moskou de eerste gesprekken te voeren.

Pas in 1970 werd de eerste concrete reactie van oostelijke zijde vernomen. Gesteld werd dat een reductie van het aantal buitenlandse troepen in het kader van een Europese veiligheidsconferentie zou kunnen worden besproken. Brosio is echter nog steeds niet in Moskou ontvangen.

MBFR werpt drie concrete vragen op voor de NAVO: de koppeling van de opgave op lange termijn betreffende de Europese bewapeningscontrole met het doel op korte termijn een kader te creëren voor Amerikaanse troepenverminderingen, de verschillende motieven van de diverse geallieerde staten en ten slotte de onzekerheid over de Sovjetrussische ideeën betreffende MBFR.

Al geruime tijd gebruiken de Westeuropese landen het thema van de wederzijdse troepenverminderingen als belangrijkste argument om de

Amerikaanse regering van eenzijdige troepenvermindering in Europa te weerhouden. Engeland echter ziet bv. in MBFR het gevaar van een verzwakking van de Westerse verdediging, hoewel anderzijds te grote tegenstand tegen de MBFR zou kunnen leiden tot bilaterale overeenkomsten tussen de VS en de Sovjet-Unie. Frankrijk heeft zich openlijk tegen Oost-Westbesprekingen over troepenverminderingen verklaard: minister Debré heeft gewaarschuwd voor neutralisatie van een deel van Europa.

Aan Russische zijde schijnen vier motieven aanwezig ten gunste van besprekingen. In de eerste plaats de vrees voor een versnelling van de politieke eenwording van Europa, in de tweede plaats de demonstratie van de wil tot ontspanning, ook in Azië, ten derde de hoop de betrekkingen in Europa te kunnen beïnvloeden en ten slotte de mogelijkheid met behulp van MBFR het aantal Amerikaanse atoomwapens in Europa te beperken. Het Westen weet nog niet waar men zal uitkomen; de afloop van het politieke proces van de onderhandelingen is nog niet duidelijk. Men zou zich kunnen voorstellen dat wordt gestreefd naar beperking van de mogelijkheid aan Sovjetrussische zijde in Europa in te grijpen, vermindering van de militaire confrontatie en behoud van het militaire evenwicht op een lager, minder kostbaar niveau; en ten slotte een „test case“ voor de ontspanningspolitiek. Elk van deze doeleinden leidt echter tot accentverschuivingen. Van primair belang is vast te stellen welke resultaten MBFR en onderhandelingen inzake beperking van de bewapening in politiek opzicht kunnen bereiken. De rol van beide elementen schijnt in het

geheel van de Oost-Westverhoudingen bescheiden te zijn, maar het belangrijkste is dat bewapeningscontrole überhaupt in het proces van ontspanning wordt betrokken.

Van belang is hierbij vast te stellen dat een — overhaaste — vermindering van de troepensterkten op zich zelf Europa nog niet aan een Russische aanval zou blootstellen. Het politieke zelfvertrouwen in Europa zou echter kunnen worden uitgehold. Daarbij zouden reeds aanwezige of toekomstige politieke divergenties en meningsverschillen duidelijk aan het licht kunnen treden. Wanneer het Westen en West-Europa deze tegenstellingen kunnen overwinnen en hun politiek vruchtbaar kunnen coördineren, behoeft men het risico van MBFR niet te vrezen; men zou zelfs de voordelen ervan kunnen uitbuiten. MBFR biedt de mogelijkheid de mate waarin de VS eenzijdig hun troepenmacht in Europa zouden willen verminderen, te beperken of in elk geval het tempo van de vermindering te vertragen. Het Westen moet dan echter wel aan de onderhandelings-tafel gaan zitten en in de eerste fase toegeven aan de Amerikaanse behoefte aan troepenvermindering en pas in een later stadium het geheel van de MBFR beschouwen. Dat heeft ongetwijfeld nadelen, maar men verkrijgt daarmee zekerheid omtrent de situatie aan Amerikaanse zijde.

Blijft de vraag of de NAVO in staat is één front te maken voor langdurige algemene besprekingen over beperking van de bewapening in Europa. MBFR zal in de komende jaren echter een belangrijk thema blijven in de discussie tussen Oost en West. Bovendien worden de Westeuropese landen geconfronteerd met stijgende kosten, toenemend personeelsgebrek en een te gering defensiebudget om de strijdkrachten in hun huidige vorm te handhaven. En ten slotte heeft het Westen er belang bij te ervaren tot hoever het proces van ontspanning zal gaan.

Nadat overeenstemming is bereikt over een vermindering van de Amerikaanse troepensterkte in Europa zouden de volgende grondregels voor de verdere besprekingen moeten gelden.

1. Hoofdt thema behoren niet numerieke troepenverminderingen te zijn, maar de principes van bewapenings-

controle: het definiëren van evenwicht en gebalanceerde sterkte e.d. Troepenvermindering kan daarvan dan een gevolg zijn.

2. Over MBFR moet worden onderhandeld in het kader van een Europese veiligheidsconferentie.

3. Alle lidstaten van beide allianties moeten aan de besprekingen deelnemen.

4. Het gebied waarin eventuele overeenkomsten van kracht zouden zijn, moet niet tot Centraal-Europa beperkt blijven, maar dient aan Westerse zijde de belangrijkste Europese landen (in elk geval Groot-Brittannië, Frankrijk en de Duitse Bondsrepubliek) en aan de Oostelijke zijde

delen van de Sovjet-Unie te omvatten.

5. Controlemaatregelen bij de tegenstanders moeten aanvankelijk beperkt blijven, omdat zij in het Oosten kunnen leiden tot politieke disciplineren en omdat zij voor het Westen nadeliger zijn dan voor het Oosten. 6. Elke overeenkomst moet een op zich zelf staande afgeronde maatregel zijn. Concessies aan beide zijden dienen elkaar in evenwicht te houden.

„Gegenseitige Truppenverringering in Europa. Politische Möglichkeiten, Risiken und Chancen“, door C. Bertram, in „Europa-Archiv“, 25 januari 1972 M. W. A. WEERS, Kol KLu

Bevelvoering en techniek*

Na een korte inleiding over de ontwikkelingen op het gebied van de verbindingsmiddelen door de jaren heen, stelt schr. een onderzoek in naar de wijze waarop het bevelvoeringssysteem zou moeten worden georganiseerd indien rekening wordt gehouden met de technische ontwikkelingen.

Eerst gaat hij na welke technische ontwikkelingen op het gebied van de elektronica hebben plaatsgevonden. Daarbij wijst hij voor wat betreft de verbindingsmiddelen op de invoering van de voorgedrukte bedrading en de transistors, die de kwetsbaarheid van de middelen verminderden, het gebruik van micro-miniaturcomponenten, die een grote besparing in omvang en gewicht opleverden, het gebruik van straalzenders en communicatiesatellieten, die radioverkeer over zeer grote afstanden mogelijk maakten en het ongetwijfeld toenemend gebruik van televisie, facsimile, data-links en displays in de bevelvoeringssystemen.

Met name het belang van „Automatic Data Processing“ (adp) wordt door schr. beklemtoond. Met behulp van computers en bijbehorende apparatuur is het nu mogelijk het berichtenverkeer aanzienlijk te vergroten, waarbij informatie in bijna elke gewenste vorm kan worden ontvangen, opgeslagen, verwerkt, samengevat en zichtbaar gemaakt. Computers kunnen worden gebruikt om opti-

male oplossingen van de problemen te vinden.

In het Britse leger zijn thans verschillende systemen in gebruik en/of in ontwikkeling, zoals het systeem FACE (in gebruik bij de artillerie) en de systemen HAIG, WAVELL en TRENCH-YARD (in ontwikkeling voor de hogere operationele niveaus). De Verenigde Staten denken thans zelfs aan de ontwikkeling van een wereldomspannend bevelvoeringssysteem. Volgens schr. is dit alles nog maar een begin en zullen in theorie slechts weinig beperkingen bestaan bij de inschakeling van computers in de bevelvoeringssystemen. Overigens wordt wel gewezen op de beperkingen die in de praktijk optreden, zoals de technische kwetsbaarheid van computers, de noodzaak van speciale voertuigen om de computers te verplaatsen en de energie, die nodig is om de apparatuur te laten draaien.

De ontwikkelingen op het gebied van de elektronica en adp hebben vooral toepassing gevonden in de inlichtingensector. Schr. wijst op het gebruik van helderheidsversterkers, laserapparatuur, radar, sensors, luchtfotografie met behulp van satellieten en drones en het gebruik van televisie, waarbij de stroom van gegevens, die door genoemde middelen wordt verzameld, automatisch wordt doorgegeven, opgeslagen, geselecteerd en verwerkt.

In het tweede deel van zijn studie wijdt schr. de nodige aandacht aan de bestaande organisaties en staven en aan de gevolgen, die het invoeren van moderne communicatiesystemen hierop zal hebben. Na een schets van de wijze waarop de huidige organi-

* Bekroonde inzending voor de Bertrand-Stewart-prijzenvraag 1971.

saties en staven zijn ontstaan, toont schr. aan dat het invoeren van modernere communicatiemiddelen gedurende de laatste 50 jaren de grootte van de staven eigenlijk alleen maar heeft doen toenemen, omdat een steeds grotere stroom van informatie werd ontvangen, die ten slotte ook moest worden verwerkt en verspreid. Ongelukkigerwijze zijn grote staven niet direct geschikt om snel te werken en om die reden duurt het besluitvormingsproces alleen maar langer, en dát in een tijd, waarin mechanisatie, beweeglijkheid, vuurkracht en de massavernietigingswapens juist vragen om grote flexibiliteit en snelle reactie in de bevelvoering.

Het resultaat van militaire operaties wordt in hoge mate bepaald door de besluiten die door de commandanten worden genomen. Deze besluiten zijn gebaseerd op de informatie die op dat moment beschikbaar is. De moderne communicatiemiddelen hebben weliswaar de mogelijkheid geboden om meer informatie in te winnen, maar de vertragingen die ontstaan bij het verspreiden van op die informatie gebaseerde berichten doen dan de voordelen van de snelheid en de nauwkeurigheid waarmee de informatie op de staven binnenkomt weer teniet. Hierbij komt nog de hoeveelheid arbeid, die door de staven moet worden verricht bij de verwerking van de binnenkomende informatie, waardoor maar zelden de tijd kan worden gevonden om de informatie te analyseren en, indien al een analyse plaatsvindt, dan geeft deze nog niet een weergave van de toestand van het moment. Schr. betoogt nu, dat adp de enige manier is om alle details zó snel te verwerken, dat een commandant zijn plannen kan baseren op bijna de feitelijke situatie. Hierbij is het volgens schr. wenselijk het aantal computers, dat bij staven moet worden ingeschakeld te beperken (kosten, technisch personeel e.d.) en hij betoogt, dat dit kan worden bereikt door op elk niveau de juiste

hoeveelheid apparatuur te plaatsen en, waar mogelijk, verschillende staven van één computer gebruik te laten maken. Dit laatste is met name mogelijk bij díé staven, die niet direct behoefte hebben aan „real time”-informatie.

De behoefte aan „real time”-informatie is volgens schr. het criterium bij het gebruik van computers en door dit criterium te hanteren komt hij tot de noodzaak van twee computersystemen bij de landstrijdkrachten, nl. één voor het behandelen van alle aspecten, die bij het voeren van operaties van belang zijn en waarbij alle functies die bij de operatie zijn betrokken doorlopend moeten kunnen beschikken over „real time”-informatie, en een tweede systeem waarbij door verschillende functies, i.v.m. het feit dat de behoefte aan „real time”-informatie niet direct essentieel is, gebruik kan worden gemaakt van dezelfde computer. Het direct koppelen van alle staffuncties aan deze twee computersystemen zal volgens schr. leiden tot een economischer gebruik van de computer en tot aanzienlijke personeelsbesparingen. Hierbij vraagt hij zich af of de huidige Britse organisatie nog wel de juiste is en of het niet wenselijk is een kleiner aantal, maar wel grotere, divisies rechtstreeks onder een legerstaf te plaatsen en het legerkorpsniveau te laten vervallen.

Het invoeren van adp zal volgens schr. kunnen leiden tot een bundeling van alle logistieke diensten van de drie krijgsmachtdelen in één logistiek korps, dat verantwoordelijk is voor het uitvoeren van alle logistieke functies ten behoeve van deze drie krijgsmachtdelen. Op operationeel gebied acht schr. genoemde combinatie voor de drie krijgsmachtdelen niet uitvoerbaar en volgens hem zal elk krijgsmachtdeel zijn eigen operationele computersysteem moeten hebben, waarbij hij wel t.a.v. bepaalde gebieden pleit voor coördinatie en integratie.

Ten slotte zou er nog een afzonderlijk systeem moeten worden ontworpen voor de „automatic flight operations control”; op deze wijze komt schr. dan tot de conclusie, dat vijf computersystemen nodig zijn om de behoeften van de drie krijgsmachtdelen te dekken.

Na een pleidooi voor het invoeren van computercursussen op alle scholen en in bestaande cursussen en na te hebben gewezen op het bijzondere belang van het in de toekomst selecteren van de juiste commandanten, komt schr. tot de volgende eindconclusies.

- Het bevelvoeringssysteem, dat m.b.v. de verbeterde technieken zal moeten worden ontwikkeld, moet eenvoudig van opzet zijn en op alle bevelvoeringsniveaus hetzelfde patroon volgen, nl. een commandant, een chef staf en een staf, die bestaat uit een „operationele” en een „verzorgings”staf. Voor de ondersteuning van deze staf moeten drie computersystemen worden ontwikkeld: een operationeel computersysteem met „links” naar de operationele computersystemen van de andere krijgsmachtdelen, een logistiek computersysteem t.b.v. de drie krijgsmachtdelen, en een „automatic flight operations control”-computersysteem.
- Met één logistiek computersysteem zal het mogelijk zijn een interservice logistiek korps te formeren.
- Het gebruik van computers zal op alle staven tot een personeelsvermeerdering leiden (technisch en administratief personeel).
- De invoering van adp zal het mogelijk maken de strijdkrachten economischer in te zetten.
- Scholing op het gebied van computers is noodzakelijk en zal op alle scholen en cursussen binnen de strijdkrachten moeten worden ingevoerd.

„The Bertrand Stewart prize essay, 1971”, door Lkol A. C. Elcomb, in „Army Quarterly”, januari 1972

F. H. ALKEMADE, Lkol Art

